

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

122052

MOLLAKENDİ BUCAK MERKEZİNİN (ELAZIĞ)
COĞRAFİ ETÜDÜ

122052
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. M. Dursun ÇİTÇİ

HAZIRLAYAN

İbrahim KULA

ELAZIĞ-2002

Y.C. YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI

MOLLAKENDİ BUCAK MERKEZİNİN (ELAZIĞ) COĞRAFİ ETÜDÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Coğrafya Anabilim Dalı

Bu Tez...28/01/2002 Tarihinde Aşağıdaki Juri Tarafından ~~Basarılı~~ ~~11~~
Takdir edilerek Oybirliği/ ~~Çokluğu~~ ile Kabul Edilmiştir.

Danışman
Yrd. Doç. Dr. M. Dursun ÇİTÇİ

Üye
Doç. Dr. M. Ali ÖZDEMİR

Üye
Yrd. Doç. Dr. Ahmet AKSİN

ÖN SÖZ

Bu çalışmamızda Elazığ Merkez İlçeye bağlı Mollokendi Bucak merkezinin coğrafi özellikleri araştırdık.

Mollakendi Bucak merkezinin gelişmesine bağlı olarak bir kent karakteri kazanıp kazanmadığı, şehirsal fonksiyonlarının gelişip gelişmediğini ortaya koymaya çalıştık.

Tez konusunun belirlenmesinde ve konunun araştırılmasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. M. Durdun ÇİTÇİ'ye teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, çalışmalarım esnasında yardımlarını esirgemeyen diğer bölüm hocalarıma Mollakendi Belediye personeline ve Mollakendi Sağlık ocağı personeline teşekkürü borç bilirim.

İbrahim KULA
ELAZIĞ.2002

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İbrahim KULA

Mollakendi Bucak Merkezinin (Elazığ) Coğrafi Etüdü

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Coğrafya Ana Bilim Dalı

2002, 94 Sayfa

Mollakendi Uluova'daki önemli tarım alanlarından biridir. Güntaşı ve Karşıbağ Mollakendi'ye bağlı mahallelerdir. 1992'de belediye haline gelmiştir.

Mollakendi toplu yerleşme özelliğindedir, nüfus yoğunluğu fazladır. Nüfusun büyük çoğunluğu tarımla uğraşır. Terör nedeniyle göç alan bir yerdir. Yerleşmedeki yapılarda kerpiç kullanılmıştır.

İnceleme alanımızdaki arazi kullanımı durumuna bakıldığında: tarım arazileri, bağ- bahçe ve meralardır.

Fazla eğimli olmayan ova yer altısuyu bakımından zengindir. Yer altı suyunun bir kısmında Elazığ'ın içme suyu ihtiyacını karşılamaktadır. I. Sınıf tarım arazilerinde şekerpancarı, buğday, arpa ve pamuk yetiştirilir.

SUMMARY

Master Thesis

İbrahim KULA

Geographical Research of Central Country Town of Mollakendi (Elazığ)

Fırat University

The Institution Social Sciences

The Department of Geography

2002, 94 page

Mollakendi is one of the most important agriculture area in Uluova. Güntaşı and Karşıbağ are the districts of Mollakendi. In 1992 Mollakendi became a municipality

Mollakendi is a tidy town. Density of population is too much. Most of the population work in agriculture areas. Cause of terror Mollakendi takes migration In Mollakendi the houses are built with sun-dried brick.

When we examine use of land in our area; we can see agriculture areas, vineyard- garden and pasture.

Slope in our area is not very much. And Underground water is rich in this plain. Some of this underground water is used for needs of Elazığ The products in the first class agriculture area in our plane are sugar beet, wheat, barley and cotton.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV
ŞEKİLLER LİSTESİ	VI
TABLolar LİSTESİ	VII
HARİTALAR LİSTESİ	VIII
1-GİRİŞ	1
1.1. Mollakendi'nin Yeri, Sınırları ve Başlıca Özellikleri	1
1.2. Amaç ve Metot	3
2-FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ	6
2.1. Yeryüzü Şekilleri	6
2.2. Jeolojik Özellikler	8
2.3. İklim	11
2.3.1. Sıcaklık	12
2.3.2. Basınç ve Rüzgarlar	14
2.3.3. Yağış	16
2.4. Hidroğrafya	21
2.4.1. Yeryüzü Suları	21
2.4.2. Yeraltı Suları	21
2.5. Toprak Örtüsü	22
2.6. Doğal Bitki Örtüsü	23
3-NÜFUS ÖZELLİKLERİ	24
3.1. Nüfus Artışları	24
3.2. Nüfusun Dağılışı ve Yoğunlukları	29
3.3. Nüfus Hareketleri	29
3.3.1. Göçler	30
3.4. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı	31
3.5. Nüfusun Eğitim Durumu	35
3.6. Nüfusun Sağlık ve Beslenme Durumu	36
4-YERLEŞME ÖZELLİKLERİ	38
4.1. Genel Bakış	38

4.2. Yerleşmenin Tarihçesi	39
4.3. Yerleşme Şekli ve etki Eden Faktörler.....	43
4.3.1. Fiziki Faktörler	43
4.3.2. Beşeri Faktörler	43
4.4. Meskenler	45
4.4.1. Yapı Malzemesine Göre Meskenler.....	45
4.4.2.Yapı Şekli ve Fonksiyonlarına Göre Meskenler	46
5- EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ	50
5.1. Tarım	50
5.1.1. Tahıllar	56
5.1.2. Endüstri Bitkileri	58
5.1.3. Bağcılık	61
5.1.4.Meyve ve Sebzeler	61
5.2. Hayvancılık	62
6-SANAYİ, TİCARET VE ULAŞIM	65
7-SONUÇ VE ÖNERİLER.....	67
8-BİBLİYOGRAFYA	72
9-FOTOĞRAFLAR.....	77

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Ortalama Sıcaklık Değiş Grafıği	13
Şekil 2: Rüzgar Gülü.....	15
Şekil 3: Ortalama yağış grafıği	17
Şekil 4: Su bilançosu.....	20
Şekil 5: Mollakendi`de Erkek-Kadın ve toplam nüfus miktarlarının yıllara göre gidişi	27
Şekil 6: Mollakendi`nin Nüfus Seyiri.....	28
Şekil 7: Mollakendi`nin Nüfus Pramidi.....	33
Şekil 8: Mollakendi nüfusunun geniş aralıklı gruplandırılması.....	35
Şekil 9: Mollakendi`deki Eski Konut Planı	47
Şekil 10: Mollakendi`deki Yeni Konut Planı	48

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Mollakendi'de Sıcaklığın Aylık Ortalama Dağılışı Tablosu	12
Tablo 2: Rüzgarların Frekansları ve Hızları Tablosu	14
Tablo 3: Yağışın Yıllık Ortalama Dağılışı Tablosu	16
Tablo 4: Thornthwaite Yönteminə Göre Su Blançosu Tablosu	19
Tablo 5: Mollakendi'nin Sayım Dönemlerindeki Nüfusu	25
Tablo 6: Mollakendi'de Nüfusun Dar Aralıklı Gruplandırılması.....	32
Tablo 7: Mollakendi'de Sayım Yıllarına Göre Cinsellik Oranı.....	34
Tablo 8: Mollakendi'de Nüfusun Geniş Aralıklı Gruplandırılması	34
Tablo 9: Mollakendi'de Nüfusun Öğrenim Durumu	35
Tablo 10: Mollakendi'de Şekerpancarı Üretim Miktarı ve Alanları	59
Tablo 11: Mollakendi'de Hayvan Varlığı	63
Tablo 12: Mollakendi'de Mahallelere Göre Ticari Dağılımı	65

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Mollakendi ve Yakın Çevresinin Lokasyon Haritası	2
Harita 2: Mollakendi ve Yakın Çevresinin Topoğrafya Haritası.....	7
Harita 3: Mollakendi ve Yakın Çevresinin Jeoloji Haritası	9
Harita 4: Mollakendi ve Yakın Çevresinin Jeomorfoloji Haritası	10
Harita 5: Elazığ, Bingöl, Tunceli İllerindeki Ortaçağ Merkezlerini Gösteren Harita	40
Harita 6: Harput Sancağının 1518'deki İdari Bölünüş Haritası	41
Harita 7: Harput Sancağının 1523'deki İdari Bölünüş Haritası	42
Harita 8: Mollakendi (Elazığ) Bucak Merkezinin Şehir İçi Arazi Kullanımı Haritası	44
Harita 9: Mollakendi (Elazığ) Bucak Merkezinin Arazi Kabiliyet Sınıfları Haritası	51
Harita 10: Mollakendi (Elazığ) Bucak Merkezinin Arazi Kullanımı Haritası.....	54

1. GİRİŞ

1.1. Mollakendi'nin Yeri, Sınırları ve Başlıca Özellikleri

Mollakendi Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde Elazığ İlinin güneydoğusunda yer alır. Uluova içinde yer alan bu yerleşmenin eski adı Everik olarak geçmektedir. 1635 yılında Mollaköy adını alan belde Cumhuriyetten sonra Mollakendi ismini almıştır. Elazığ'a 18 km. uzaklıkta olan yerleşmenin kuzeyinde Çağlar, Yünlüce; kuzeybatısında Yazıkonak; batısında Doğankuş; güneyinde İkitepe; güneydoğusunda Dereboğazı ve doğusunda Karasaz köyleri vardır.

Belde, daha önce bir köy durumunda iken yakınında bulunan Güntaş (Kövenk) ve Karşıbağ (Kehli) köyleri ile birleşerek 1992 yılında belediye haline gelmiştir. 1992 yılında kurulan belediye, sadece merkez olarak bu üç köyden ve bazı köylerin de bunlara mahalle olarak bağlanmasıyla oluşmuştur. Bu köyler Bahçekapı, Cevizdere, Çağlar, Dereboğazı, Doğankuş, Elmapınarı, Gölardı, İkitepe, Karasaz, Kuşluyazı, Yenikapı ve Yünlüce'dir.

1935 nüfus sayımına göre, Mollakendi'de 440 kişi bulunurken, 1990 nüfus sayımına göre 946 kişinin burada yaşadığı belirlenmiştir. Ancak, kendine bağlanan Karşıbağ ve Güntaş köyleri ile diğer köyler bu nüfusa eklendiğinde belde nüfusu 8406'ya çıkmıştır.

Mollakendi yerleşmesi oldukça geniş, düz arazilere sahip olup, arazilerin hemen hemen tamamı I. Derecede sulu tarım arazileridir. Bu nedenle belde halkının en önemli geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Tarım ürünleri olarak şeker pancarı, tahıllar (arpa, buğday) ve pamuktur. Sebze üretimi ile bağcılık belde ihtiyacını karşılayacak düzeydedir.

Bu yerleşme merkezinde önemli bir sanayi kuruluşu olmamakla birlikte çeşitli sanayi dalları için ham madde üretilmektedir. Ancak, Belde'de Bingöl Karayolu kenarında yeni yapılan yem fabrikası bulunmaktadır. Ayrıca, beldenin bir diğer özelliği de şehrin su ihtiyacını karşılamasıdır. Artezyenlerden toplanan su beldenin hemen kuzeyindeki istasyonda toplanmakta ve buradan şehre pompalanmaktadır.

Elazığ - Bingöl Karayoluna yakın olan yerleşme, tarihi kervan yollarının geçtiği eski bir köydür. Şu anda belediye hizmetleri çerçevesinde hizmet veren belediye otobüsleri ile şehir merkezine olan ulaşım daha kolaylaşmıştır. Tarım arazilerinin geniş

yer tutması ve I. Derece sulu tarım arazilerine yerleşmenin sahip olması, beldenin gelişmesine olumlu yönde katkıda bulunmuştur.

1.2. Amaç ve Metot

Ekonomik kalkınma hamleleri en önde tutulan ülkemizde gelişen sosyal ve ekonomik şartlar çerçevesinde yeni ekonomik ve kültürel merkezlerin oluşturulması için bölgesel coğrafya çerçevesinde çeşitli yerleşim birimlerinin incelenmesi, fonksiyonlarının ortaya çıkarılması oldukça önemlidir.

Mollakendi'nin coğrafi yönden araştırılması Türkiye Coğrafyası araştırmalarına önemli katkıda bulunacaktır. Yine sahada Fiziki ve Beşeri Coğrafya araştırmalarının birlikte yürütülmesi ve konuların daha kolay anlaşılmasına ve pekişmesine neden olacaktır. Araştırma sahasındaki nüfus özellikleri, nüfus dağılışı ve yerleşme tipleri araştırılarak nedenleri, sonuçları ve dağılışı incelenip, açıklanmaya çalışılacaktır. Ekonomik ve sosyal kalkınmaya yardım etmek için yapılan coğrafi araştırmalar ülkemizde gelişen sosyal ve ekonomik şartlar çerçevesinde araştırma sahası hakkında yeterli bilgileri ortaya koyacaktır.

Araştırma sahasında öncelikle fiziki coğrafya çalışmalarına yer verilmiş ve sahanın jeomorfolojik özellikleri, tektonik, iklim, yer altı ve yer üstü sularının durumu, toprak ve bitki örtüsü üzerinde genişçe durulduktan sonra bunlara bağlı olarak beşeri ve iktisadi coğrafya özellikleri incelenmiştir. Yine sahanın sorunları, çözümleri ve önerileri de ele alınmıştır. Araştırma sahasındaki insanlarla doğal çevreleri arasındaki ilişkiler ortaya konularak tarım arazilerinin en verimli şekilde kullanılıp kullanılmadığı araştırılmıştır.

Bilindiği üzere coğrafya bir gözlem bilimi olup, olayların meydana geliş nedenlerini, dağılışlarını ve sonuçları ile diğer olaylar arasındaki ilişkileri inceler. Bu prensipler ışığı altında olayları arazide gezerek, görerek, araziye tanımlayarak açıklamaya çalışır. Yine bilindiği gibi her yerleşme yeri kapladığı alandan daha geniş bir saha ile ekonomik ilişki içindedir. Bundan dolayı inceleme sahasının yakın çevresi ile olduğu kadar uzak çevresindeki yerleşmelerle olan ilişkisi de incelenip araştırmada açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmada Mollakendi'nin bir şehir karakteri kazanıp kazanmadığı, yerleşmenin şehirsal fonksiyon taşıyıp taşımadığı ve hizmet dağıtımındaki rolü açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırma esnasında Mollakendi yerleşmesi çeşitli

fonksiyonları ile komşu yerleşmelerle karşılaştırılmış ve yerleşmenin bulunduğu alanda kurulup gelişmesinde etkili olan faktörler irdelenmiştir.

Araştırmada kullanılan metoda gelince, literatür taraması yapıldı, veriler toplandı ve arazi araştırmasına geçildi. Arazi çalışması ve anket uygulamaları ile konulara açıklık getirildi. Yine araştırma sırasında 1/25.000 , 1/100.000 ölçekli haritalarla şehir imar planları, topografya, jeoloji, toprak haritaları ve arazi çalışmaları esnasında çekilen fotoğraflar değerlendirildi. Yine D.İ.B. nüfus istatistiklerinden faydalanıldı.

Araştırma konusunda elde edilen bilgiler değerlendirilip, incelendikten sonra coğrafi prensiplerin ışığı altında olay ve olgular açıklandı.

Daha önce yapılmış olan çalışmalara gelince bunlara Uluova ile ilgili yapılan çalışmalardır.

Fiziki açıdan yapılan ilk çalışmalar jeoloji alanındadır. MTA ve DSİ'nin yapmış olduğu çalışmalar vardır.

Bölgedeki başlıca jeolojik araştırmalar MTA tarafından 1:100.000 haritaların hazırlanması amacıyla 1944-65 yılları arasında CHAPUT, BAYKAL, HOLZER GATTINGER VE KETİN tarafından yapılmıştır. Ayrıca önemli bir jeolojik araştırmada ALTINLI'nın yaptığıdır. En yeni jeolojik çalışmalar ise TURAN-BİNGÖL (1991) tarafından hazırlanmıştır.

ERİNÇ (1953) Doğu Anadolu Coğrafyası çalışmasında Uluova'nın'da bölgedeki tektonik çöküntü havzalarından biri olduğunu belirtmiştir. Ayrıca beşeri ve ekonomik faaliyetlerden bahsetmiştir.

AKKAN (1972) Elazığ ve Keban Barajı çevresinde coğrafya araştırmaları adlı eserinde Uluovanın dağılıcı depresyonlarından biri olduğunu ve bu alanın önemli tarım ve hayvancılık alanı olduğunu belirtmiştir.

GÜNEK (1990) yapmış olduğu Uluova'nın Uygulamalı Hidroğrafyası adlı yüksek lisans çalışmasında alanın hidrografik özelliklerini ortaya koymuştur.

SERGÜN (1975) Beşeri Coğrafya Açısından Bir Araştırma: Uluova adlı eserinde Uluova'daki beşeri ve ekonomik faaliyetler hakkında bilgi vermiştir. Ayrıca alan ile ilgili yapılmış en kapsamlı çalışmalardandır.

ARSLAN (1995) bir şehir plancısıdır. Belde'nin imar planı araştırması yapmıştır.

AŞAN (1992) Elazığ, Tunceli ve Bingöl illerinde Türk iskan izleri adlı eserinde Mollakendi'deki eski yerleşmelerden bahsetmektedir.

ÜNAL (1989) XVI. Yüzyılda Harput Sancağı adlı eserinde yörenin tarihçesi hakkında bilgi vermektedir.

TONBUL (1990) Elazığ çevresinin iklim özellikleri ve Keban Barajı'nın yöre iklimi üzerine olan etkileri adlı makalesinde araştırma sahasının iklimi ile ilgili bilgiler vermiştir.

2. FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

2.1. Yeryüzü Şekilleri

Mollakendi Toros kıvrım sistemi içinde yer alan depresyonlar dizisine dahil bulunan ve oluşum bakımından Alp orojenezine ait kıvrımlı dağların arasına sıkışmış olan Uluova'da yer almaktadır.

Uluova, Doğu Anadolu Bölgesi içinde "Yukarı Fırat Bölümü"nin güneybatısında yer alır. Güneydoğu Toroslar'ın Kuzey kenarı boyunca uzanan ve birbirinden alçak eşiklerle depresyonlardan birine karşılık gelmektedir. Bir boğazla birbirinden ayrılan Elazığ ve Uluova depresyonları Güneydoğu Toros kıvrım sisteminin kuzey kenarında bulunan tektonik çöküntü havzaları ile büyük benzerlik göstermektedir (Eriç, 1953).

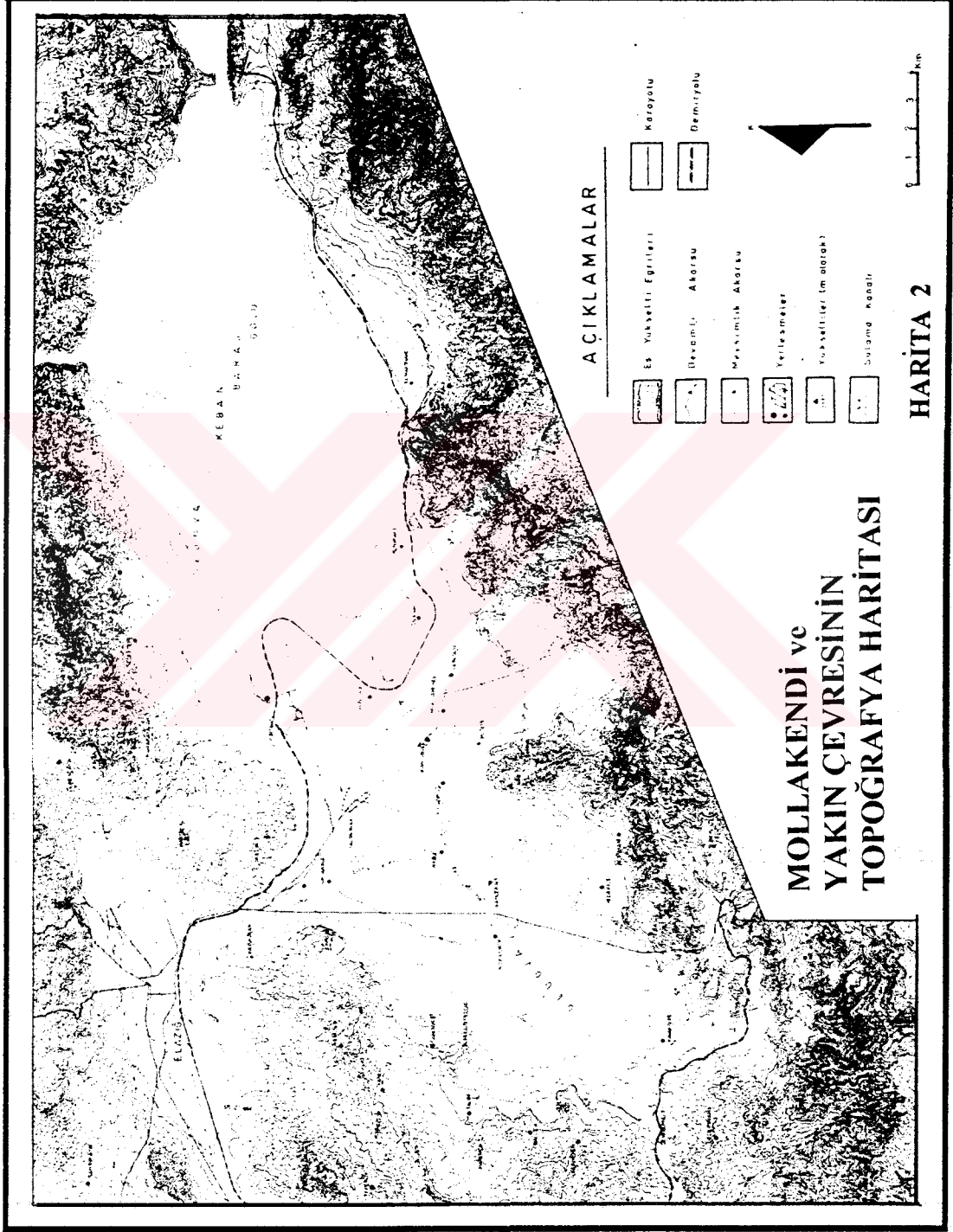
"Elazığ Ovası ile Uluova gelişim yönünden aynı ünite içerisinde yer alırlar. Buna karşılık Elazığ Ovası, Uluova'dan yontukdüzün çökmeye uğramış kesimindeki eski yükseltilere tekabül ettiği için bugün alüvyon örtünün dışında kalan bir eşik alanla ayrılmaktadır" (Akkan, 1972).

Toros kıvrımı içinde yer alan depresyon dizisine dahil olan Uluova oluşum bakımından Alp orojenezine ait kıvrım dağlarının kenar çukurluklarından birisidir. Büyük eksenini genel tektonik doğrultuda 35 km uzunluktadır. Morfolojik olarak kuzeyde Meryem Dağı Eşiği ile Elazığ ovasından ayrılır. Güneyden ise Mastar, Çelemlik ve Kamışlık dağları ile sınırlandırılmıştır (Sergün 1975).

Ovanın güneyini sınırlayan dağlardan birisi olan Çelemlik Dağı (1900 m) Mollakendi'nin güneyinde en yüksek sahayı oluşturmaktadır. Çelemlik dağına ait olan beldeye yakın tepeler ova alanının yüksek yerlerini oluşturmaktadır. Ziyaret Tepe (1134), Meşelik Tepe (1235 m), Uzunburun Tepe (988 m), Kalecik Tepe (998) beldenin güneyinde yer alır.

Mollakendi yerleşmesi oldukça düz ve düze yakın bir topografya göstermektedir sadece Güntaşı Mahallesiinde bulunan bir tepe oluşumu %10-20, 20-30, 30 ve fazlası gibi eğimlere sahiptir. Bunların dışında kalan alanlardaki eğim 0-10 civarındadır.

Araştırma alanının büyük bir kısmını oluşturan ve Mollakendi beldesini bu dağlık alandan alüvyal ova tabanına inerken (Uluova'ya) dar bir sahada, üzerinde birikinti konilerinin yer aldığı yamaçlar bulunmaktadır. Bu yamaçların eğimi fazla değildir. Fiziki haritaya baktığımız zaman beldenin sınırlarının ova içinde olduğunu görürüz. Alüvyal ova durumundaki Uluova'nın denizden olan yüksekliği 790-950 m. arasında

değişmektedir. Beldenin yükseltisi ise 860 m'dir. Ovanın tabanı 200-350 m. arasında değişen alüvyal örtü ile kaplanmıştır. Ova genellikle senklinal karakteri gösteren bir çöküntü alanıdır.

Alp Orojenezi sırasında sahadaki Eosen formasyonları ile daha yaşlı formasyonlar kıvrılarak yükselmişlerdir. Oligosen ve Miosen devirleri sırasında sahada erozyon devam etmiştir. Pliosen devirleri başında faylar sebebiyle Uluova'nın bulunduğu saha çökerek bir pliosen gölü teşekkül etmiştir. Göl, civarından gelen taneli materyallerle dolmaya başlamış. evvela çakıl, kum, kil seviyeleri sonra marn ve kalker teşekkül etmiştir. Pliosen sonunda Kuvaterner başında faylar harekete geçmiş tekrar çökme ile topoğrafik eğimin değişmesi sonucunda şiddetli bir aşınma ve ova ortalarında depolanma başlamıştır.

Bunun neticesinde Uluova'da üstteki kalker seviyesi her yerde tamamen aşınmış yalnız Tadım Köyü batısında küçük bir sahada (0.5 m- 1 m kalınlıkta) erozyon bakiyesi kalmıştır. Çökme Kuvaterner boyunca da devam ettiğinden ovanın genel gidişine uygun olarak G. B. -K. D. doğrultusunda akan Haringet Çayı Karşıbağ mahallesinden geçerek Keban Barajına ulaşır. Ancak yaz döneminde sulama amaçlı kullanılan bu dere baraja ulaşmadan kurur.

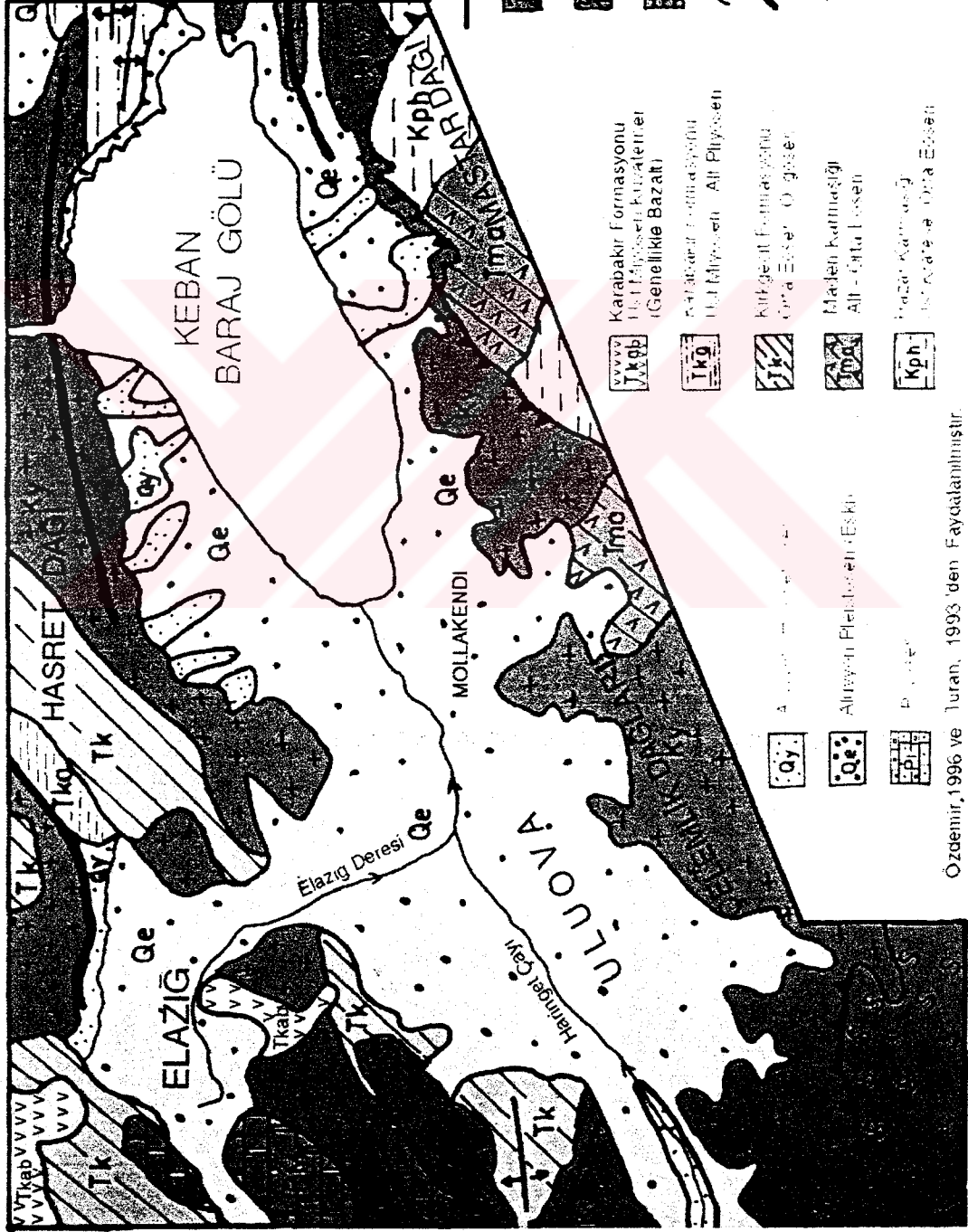
2.2. Jeolojik Özellikleri

Mollakendi beldesinin de yer aldığı Uluova yukarıda da belirtildiği gibi Kuvaternerde tortullanmış alüvyal formasyonlarla kaplıdır. Uluova'nın kuzey kenarları boyunca kuzey doğusundan Hendek dağının kuzey eteğinde sahamıza dahil olan ve güneybatıya doğru Elmapınarı-Mollakendi köyü Doğankuş-Bahçekapı köyleri üzerinden geçerek Haringet vadisinde ulaşan faydır. Fayın güneyinde kalan blok yükselmiş kuzeyindeki blok çökmüştür. Bu faya hemen hemen paralel olan ikinci fay İlemi Köyünden başlayarak G. B. 'ya doğru Yurtbaşı-Akçakiraz köyleri üzerinden geçerek Ballica Köyü civarında son bulur. Her iki fay ovada alüvyonlarla örtülmüştür.

Belde 2. derece tehlikeli deprem kuşağında yer alır. Yerleşim genelinde yöreye zarar verecek bir deprem olgusu şu ana kadar gözlenmemiştir. Alanda yapılaşmaya engel teşkil edecek tek problem yer altı suyunun çok yüksek ve yer yer yüzeyde olmasıdır.

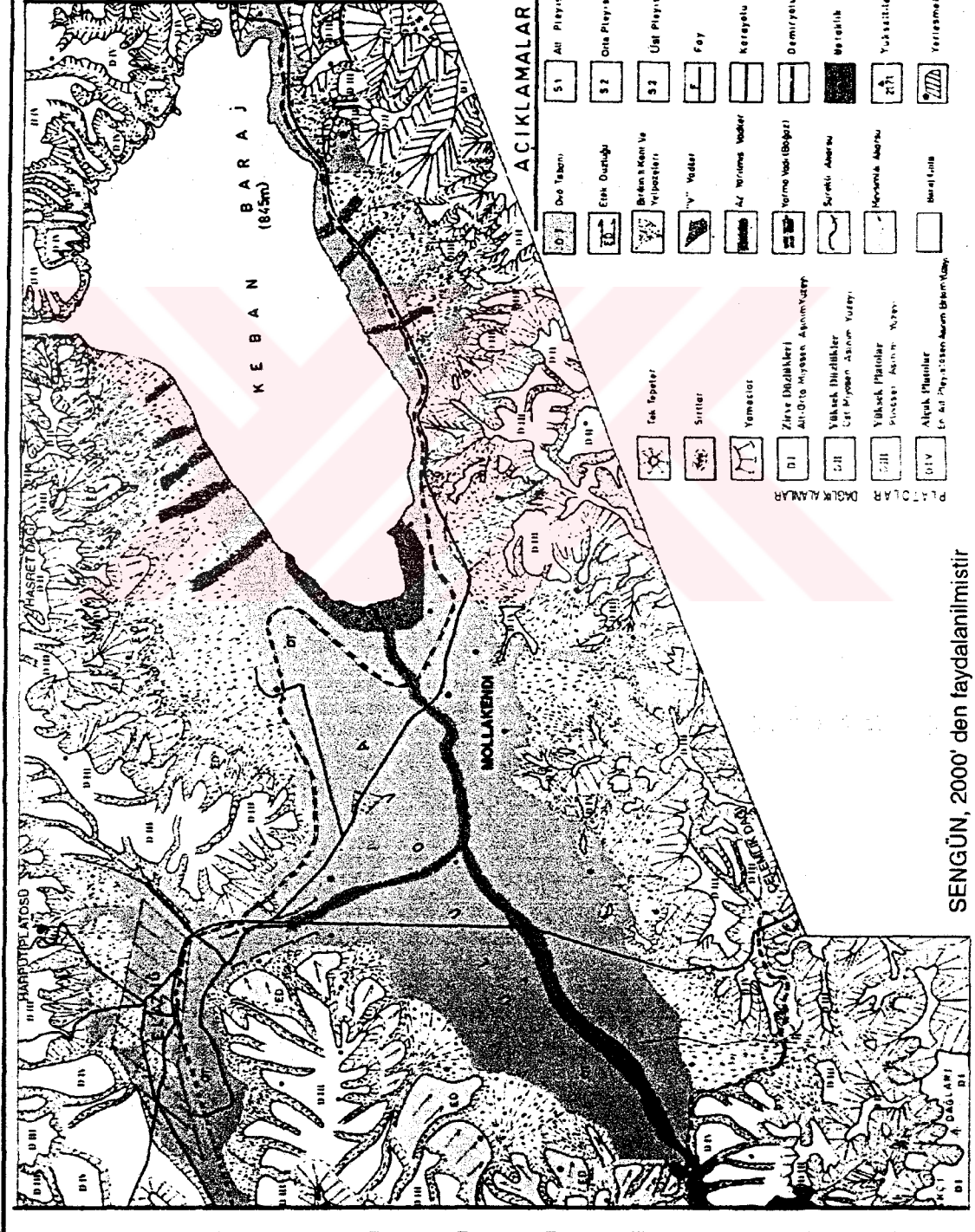
Kasaba ve çevresinde iki birim görülmektedir.

**MOLLAKENDI ve
YAKIN ÇEVRESİNİN
JEOLOJİ HARİTASI**

Özdemir, 1996 ve Turan, 1993'den faydalanılmıştır.

MOLLAKENDİ VE YAKIN ÇEVRESİNİN JEOMORFOLOJİ HARİTASI

Üst Kretase: Kasabanın güneyindeki yükseltileri oluşturur. Karmaşa şeklinde görülen bir birim içerisinde genel olarak Çamurtaşı, Kıltaşı, silttaşı ve andezitler yer almaktadır.

Kuvarterner: Yerleşim alanını oluşturan bu birim alüvyonla temsil edilmektedir.

Uluova'nın yeraltı jeolojisi açılmış sondaj kuyuları jeolojik veya jeofizik rezistivite ettütleri neticesinde aydınlatılmış bulunmaktadır. Sondaj kuyularında Kuaterner yaşlı formasyonla Neojen yaşlı formasyonlar arasında bir ayırım yapılmadığı için bütün dolgu malzemesi Plio-Kuaternerin kalınlığı ovanın güneybatısında 1100 m. olup kuzeydoğuya doğru artarak Yazıkonak köyünde 300 m.'ye ulaşır. Faylanmadan sonra bilhassa kuzey ve güneydeki formasyonlar aşınmış ova istikametine taşınarak kil-şist gibi ince materyal. ova ortalarında kum, çakıl gibi geçirimli malzemeler ova kenarında yer almıştır.

Beldenin güneybatısında az da olsa güney ve doğusunda bulunan Kretase flişleri ofiolitlerle girift bir halde bulunur. Flişler kalker, marn, kıltaşı ve kumtaşlarından ibarettir. Kırmızı renkli kalker ile koyu renkli marnlar ve killer şisti yapı gösterir.

Ayrıca Mollakendi Beldesinin güneydoğusunda yer alan tepelik olan çok dar bir kısımda ise intrüzi-pektlelerden olan andezitlerin yer aldığını da belirtebiliriz. Yaşları Eosen bu kütleler yeşil renkli andezitlerden oluşmuştur.

Yine ayrıca Chaput'da Mollakendi beldesinin batısında alüvyonların doğrudan doğruya ovanın kenarında yüze çıkan volkanik taşların üzerinde oturmakta olduğunu kaydetmektedir.

Yöredeki ince taneli zeminler killer ve kumlardır. Koyu renkli olup tane dağılımı heterojendir. Köşeli ve yarıyuvarlak şekillidir. İnce taneli zeminler yüzeyden 1-2 m'ye kadar kuru, sonrası ıslaktır.

Alan içindeki iri taneli zeminler çakıllardır. Genelde karmaşa ürünü olup koyu renklidir. Maximum tane büyüklüğü 3-7 cm arasında değişir. Danelerin dağılışı heterojendir. Dane şekillerin yarı yuvarlaktır. İçerisinde %30 arasında kil, %40 oranında kum bulunur. Çimentolanma yoktur. İri taneli zemin 4-5 m'ye kadar kuru, sonrası ıslaktır (Arslan, 1995).

2.3. İklim Özellikleri

Bölge'de karasal iklim hakimdir. Kışlar soğuk ve sert, yazlar kurak ve sıcak geçmektedir.

Mollakendi'de meteoroloji istasyonu bulunmamakla beraber Elazığ'a yakınlığı ve aynı yükseltide olmasından dolayı genel iklim özellikleri Elazığ ile aynıdır.

Uluova'nın iklimi genel karakterleri dışında içinde bulunduğu Doğu Anadolu'nun ikliminden farklı özelliklere sahiptir. Uluova bir depresyona karşılık geldiği için bölgeye oranla yükseltisi de azdır.

Elazığ'ın gelişmesinde sadece geniş ovalar kenarında kurulmuş olması değil, aynı zamanda Doğu Anadolu'nun diğer birçok merkezine oranla daha elverişli iklim şartlarına sahip oluşu çevrenin özellikle yeraltı suları bakımından zenginliği de önemli rol oynamaktadır. (Akkan, 1972). Erinc'de "Doğu Anadolu Coğrafyası" adlı eserinde yöre iklimiyle ilgili bilgi vermiştir. Erinc'e göre araştırma alanında yer aldığı Doğu Anadolu Bölgesi Yukarı Fırat Bölümü'nün güneyinde kış mevsimi oldukça kısa ve az soğuk geçmektedir. Doğu Anadolu'nun diğer bölümlerine göre yaz kuraklığı çok daha belirgin ve yaz mevsimi hem daha uzun hem de daha sıcaktır. Ayrıca kuzeyden farklı olarak da kış ve ilkbahar eşit oranda en fazla yağışlı mevsimlerdir ve karın yerde kalma süresi daha kısadır (Tonbul, 1985).

Çalışma alanımızın çevresine göre yükseltisinin az olması yöre ikliminin mahalli bir karakter kazanmasına neden olmuştur. Aynı zamanda beşeri ve ekonomik hayat üzerinde de büyük farklılaşmalar meydana getiren bu iklim tipinin özelliklerini iklim elemanlarını inceleyerek daha yakından tanıyalım. Ayrıca bu yerel iklim özellikleri üzerinde beldenin kuzeydoğusundaki Keban Baraj Gölü'nün de etkisi vardır.

2.3.1. Sıcaklık

Yıllık sıcaklık ortalaması 12.9°C 'dir. bölgede en sıcak aylar Temmuz, Ağustos, en soğuk aylar Ocak ve Şubat'tır.

Tablo 1: Sıcaklığın Aylık ortalama dağılışı Tablosu

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık ort.
Sıcaklık	-1.4	0,2	5,3	12,0	17,1	22,6	27,2	26,7	21,8	14,6	7,1	1,4	12,9

Burada ortalama sıcaklık 0°C altında Ocak ayında düşmüştür. Bu nedenle denilebilir ki Elazığ'ın en soğuk ayı Ocak (-1.4°C), en sıcak ayı ise Temmuz ayı (27.2°C) olmaktadır. Şubat ayından itibaren sıcaklık değerleri devamlı olarak artmakta ve

Şekil 1. Ortalama sıcaklık dağılışı grafiği

Temmuz'da en yüksek değerine ulaşmaktadır. Yine mutlak maksimum sıcaklık da Temmuz ayına aittir (42 °C). Mutlak minimum sıcaklık değeri ise ortalamalara göre en soğuk ay olan Ocak içinde değil Aralık'ta tespit edilmiştir (- 22.6 °C).

Elazığ'ın ortalama sıcaklık yönünden en sıcak yılı 1966 (14.0 °C), en soğuk yılı 1967 (11.8 °C)'dir. Bu istasyonun en yüksek düzeyde yukarıda da belirtildiği gibi Temmuz ayında ulaşmaktadır. (33.8 °C) Yine bu istasyonun ortalama minimum sıcaklığı 1937-1980 arasında 7.6 °C olup en soğuk ayı (- 4.8 °C) ile Ocak ayıdır.

Uzun yıllar boyunca alınan ortalamalara göre yıllık donlu gülerin sayısı 83 gündür. Bölgede don olayları Ekim ayın sonlarında başlamakta Nisan ayı ortalarına kadar devam etmektedir. Ancak alanımız Uluova'da yer almakta ve ova özel konumundan dolayı don olaylarının daha geç başladığı ve daha erken bittiği bir alandır.

Doğu Anadolu; dağların, yüksek platoların ve depresyonların kısa mesafelerle birbirlerinden ayrıldığı geniş bir bölgedir. Bu morfolojik ünitelerin meydana getirdiği arızalı relief ve yükselti farkları iklim elemanlarına tesirle yer yer mahalli iklim tiplerinin meydana gelmesine neden olmuştur. Bu durum genel olarak Doğu Anadolu ikliminin çeşitlilik tarzında bir karakter kazanmasının da başlıca nedenidir. İşte bu geniş bölge içerisinde yer alan ve morfolojik yapısı bakımında tektonik oluşumlu bir ova olan Uluova'da orografik yapının ve yükselti farklarının tesiri ile genel iklim elemanlarında meydana gelen değişimler yöremiz ikliminin mahalli bir karakter kazanmasına sebep olmaktadır (Sergün, 1975).

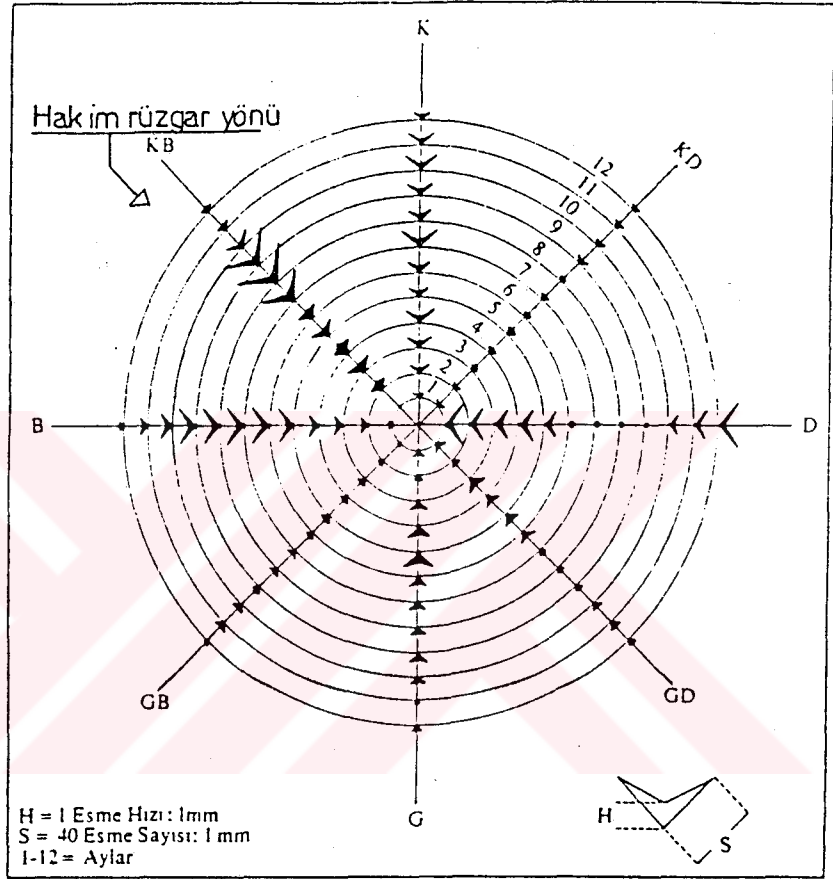
2.3.2. Basınç ve Rüzgarlar

Yöresel olarak ortalama basınç 890,4 mb'dir ve yörenin hakim rüzgar yönü kuzeybatı ve batıdır. Bunun dışındaki sektörlerden rüzgarların frekanslarında birbirinden farklı olmayışı dikkati çeker.

Tablo 2: Rüzgarların frekansları ve hızları tablosu

Yönler	N	N.E	E	SE	S	SW	W	NW	Muhtelif sektörlerden esen
Frekans	73	62	87	57	51	52	140	178	Rüzgarların frekansları ev
Hız (M/Sn)	2,4	2,2	2,7	2,6	2,5	2,4	3,1	4,0	Hızları (m/sn)

İlkbaharda hakim rüzgar yönü NW'dir. Frekansı en az rüzgarlar ise SW ve S yönlerinden eser. Yazın rüzgar gülünün hakim yönü yine NW'dir. diğer sektörlerden

Şekil 2: Rüzgar Gülü

bariz olarak ayrılır. Sonbaharda W'dir. Diğer bütün yönlerle arasındaki fark azdır. Kışın hakim yön ise E'dir. Hakim rüzgar istikametlerinin mevsimlik oynaması, Doğu Anadolu'yu etkisi altına alan büyük basınç alanlarının mevsimlik yer değiştirmesiyle ilgilidir.

Orta kuşakta sık sık, özellikle kış aylarında, basınç değerlerinin süratle değiştiği görülür. Aradan bir zaman geçtikten sonra barometre hareketi durur ve en düşük değeri arz ettikten sonra tekrar yükselmeye başlar. Yükselme bazen düşüş kadar süratli olur. Barometrenin bu hareketiyle birlikte hava vaziyetinde de değişimler görülür. Özellikle bunların durumu yalnız rüzgarları değil aynı zamanda sıcaklık ve yağışı da etkilemektedir (Ardel, 1961).

Elazığ ve Uluova depresyonlarındaki ortalama aktüel basınç 889 mb'dir. Maximum basınç değerlerinin Ekim ve Kasım aylarında olduğu görülür. Ocak ayından itibaren ise basınç değerleri devamlı olarak azalmaktadır. Temmuz ayından Kasım ayına kadar olan devre esnasında ise eğri devamlı olarak yükselir ve kış mevsiminin istikrarlı hava kütleleri etkisi altında kalan sahada yüksek basınç çekirdekleri yerleşmiş olur (Sergün, 1975).

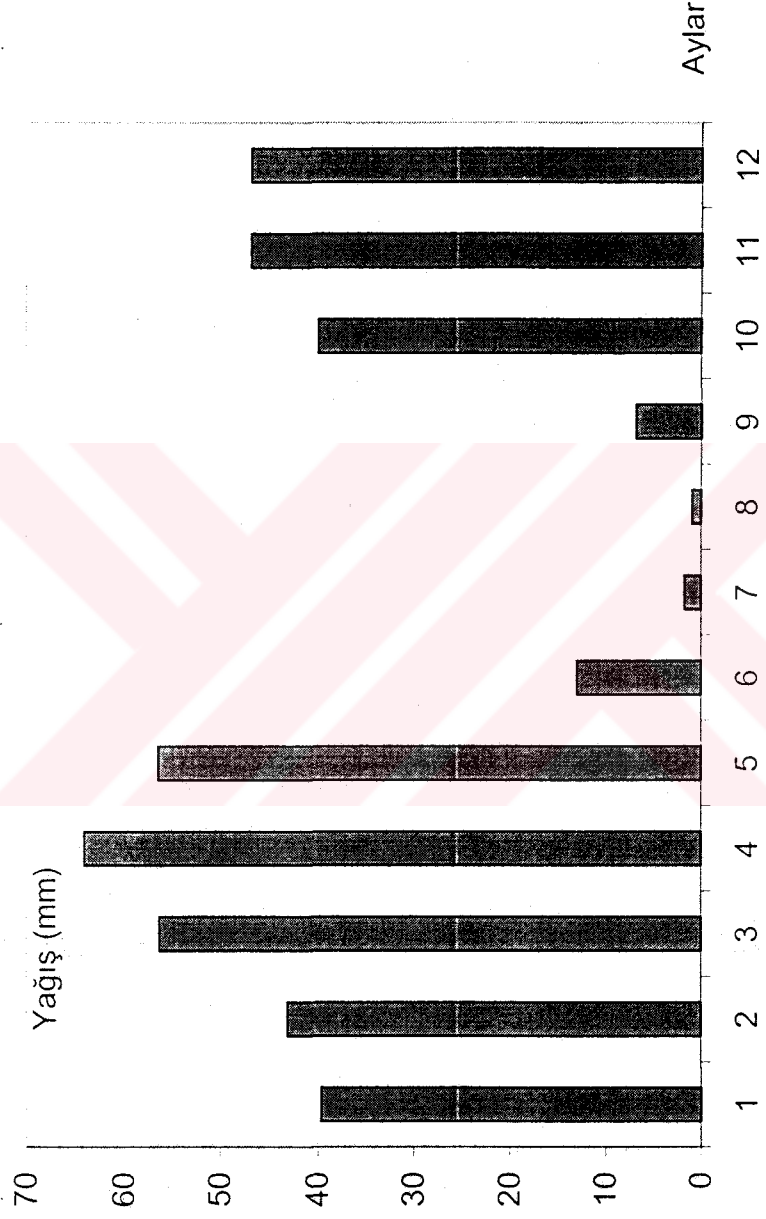
Uluova'da basıncın etkisiyle hakim rüzgar yönünün kuzeydoğu olmasına karşın özellikle yaz mevsiminde Kuzeybatıdan esmektedir. En zayıf sektör güneybatı yönlü rüzgarlardır. Hakim rüzgar istikametlerinin mevsimlik oynaması Doğu Anadolu'yu etkisi altına alan basınç yapılarının mevsimlik yer değiştirmeleri ile ilgilidir. İlkbahar, yaz ve sonbaharda hakim rüzgar etkiler. Kışın ise sibiryadan sarkan soğuk hava kütlesi, yüzeye doğudan hava cereyanı şeklinde sokulur ve bu mevsim buraya kaymış olur (Sergün, 1975).

2.3.3. Yağış

Yörede aylık ortalama yağış miktarı 34,6 mm'dir. Yıllık toplam yağış miktarı ise 415,8 mm'dir. Ortalama kar yağışlı günler sayısı 20 gün olup karla örtülü günler sayısı 31'dir. Yörede yıllık ortalama nem oranı %53'tür.

Tablo 3: Yağışın yıllık ortalama dağılışı tablosu

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık Ort.
Yağış (mm)	39,7	43,1	56,3	64,1	56,4	13	1,8	1	6,9	39,9	46,8	46,8	415,8

Şekil 3. Ortalama yağış grafiği

Elazığ Meteoroloji istasyonunda yapılan ölçümlere göre ortalama yağış miktarı 415.8 mm.'dir. Bu yağışın mevsimlere göre dağılışını izlersek % 41'i İlkbahar mevsiminde ve % 32'si Kış mevsiminde, % 23'ü Sonbahar mevsiminde ve % 4'ü ise Yaz mevsiminde düşmektedir. Bu ise bize Ocak'tan Nisan'a kadar bir artma olduğunu, sonradan bu değerlerin Mayıs ayına kadar tedrici bir azalma ile Ağustos'ta en düşük değere indiğini gösterir. Ağustos-Kasım arasında ise yağışın tekrar devamlı olarak arttığı görülür. Yağışın yıl içindeki bu dağılışından minimum yağış devresinin yaza, maksimum yağış devresinin ise ilkbahara isabet ettiğini anlamaktayız.

Yağışın maksimumun ilkbahara kayması, yöremiz yağış şartlarının İç Anadolu yağış şartları ile büyük bir benzerlik taşıdığını ve Akdeniz iklim tipinin gecikmiş bir şekli olduğunu ortaya koymaktadır. Kış mevsimindeki yağış miktarlarının azalması bölgeyi etkisi altına alan yüksek basınç yapısı içerisinde hava ceryanının olmayışı ile izah edilebilir. Bugün kapanmasına rağmen Mollakendi köyünde bulunan yağış rasat istasyonunun yapmış olduğu 6 yıllık (1966-1972) rasatları sonucunda ortalama yağış 545.4 mm.'dir. bu değerlerden de anlaşılacağı üzere Uluova, Elazığ ovasına göre daha fazla yağış almaktadır.

Kısaca yörenin genel iklim karakteri: yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve kar yağışlı olmasıdır. Yağışların önemli bir kısmı ilkbaharda düşmektedir. Bu bölgenin mikroklimatik bir özellik göstermesinde depresyonda yer almasının ve Keban Gölünün varlığı önemli rol oynamakta olduğu söylenebilir de bu tez ancak Keban gölü çevresinde kurulacak istasyonun uzun yıllar yapacağı gözlemler sonucu ispatlanabilir.

Uluova'nın genel iklim karakterlerini ve dağılışını gözden geçirdikten sonra yağış, sıcaklık ve buharlaşma, terleme ilişkileri ile yörenin su bilançosunu incelemekte yarar vardır. Yağışın yıl içinde dağılışına bakıldığında Ocak, Şubat, Mart ve Nisan aylarında yağış fazladır. Bu yağış fazlası Nisan ve Haziran aylarında kullanılmaktadır. Haziran ve Ekim aylarında ise su noksanlığı görülmektedir. Bu su noksanlığı artezyen kuyularından ve sulama projesinden sağlanan sularla karşılanır. De Martonne ve Thornthwaite formülleri uygulanarak iklim tespit edilmiştir. Bu sınıflamalardan dolayı De Martonne'e göre araştırma sahamız yarı-kurak bir iklimin hüküm sürdüğü görülür. Thornthwaite sınıflamasına göre kurak ve ikinci dereceden mezotermal, yaz aylarında su noksanı olan orta derecede kontinental bir iklim tipi tespit edilmiş bulunur (Sergün, 1975).

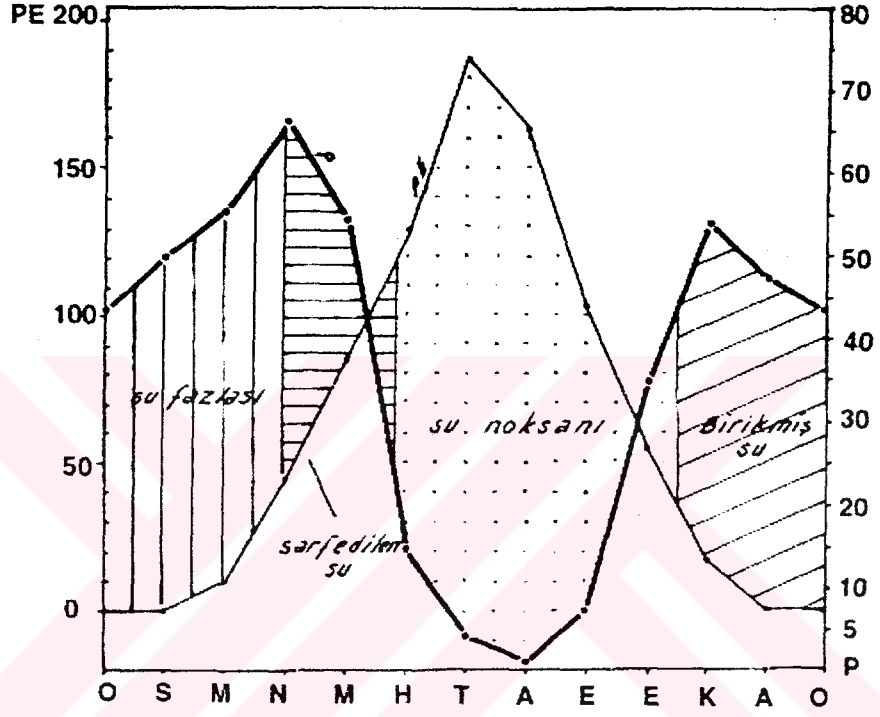
Tablo 4: Thornthwaite Yöntemine Göre Su Blançosu Tablosu

İli..... Elazığ
 İlçesi..... Merkez
 Rakım (m)..... 1105 Enlemi..... 38.40
 Ölçme yılları..... 1929-1965 Boylamı..... 39.13

Blanço elemanları	A Y L A R												Vejetasyon devresi		YILLIK	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	İç	Dış		
Sıcaklık	-1,5	0,1	4,5	11,7	17,4	23,0	27,2	27,1	22,1	14,8	7,8	1,3				13,0
Sıcaklık indisi	0,0	0,0	0,9	3,6	6,6	10,1	13,0	12,9	9,5	5,2	2,0	0,1				63,8
Düzeltilmemiş PE	0,0	0,0	9,5	39,7	71,9	109,2	141,2	140,3	102,8	56,4	21,6	1,5				
Güneşlenme süresine göre PE tashih emsali	0,85	0,84	1,03	1,10	1,23	1,24	1,26	1,18	1,04	0,96	0,84	0,82				
Düzeltilmiş PE	0,0	0,0	9,8	43,8	88,4	135,3	177,4	165,0	106,5	54,2	18,2	1,2				799,8
Yağış	43,0	49,8	53,9	66,4	53,7	15,3	3,0	1,4	6,9	34,5	54,3	45,6				427,8
Depo Değişikliği	19,5	-	-	-	34,7	65,3	-	-	-	-	36,1	44,4				
Depolama	100,0	100,0	100,0	100,0	65,3	-	-	-	-	-	36,1	80,5				100,0
Gerçek Evapotranspirasyon	-	0,0	9,8	43,8	88,4	80,6	3,0	1,4	6,9	34,5	18,2	1,2				387,8
Su Noksanı	-	-	-	-	-	54,8	174,4	163,6	99,6	19,7	-	-				512,1
Su Fazlası	23,5	49,8	44,1	22,6	-	-	-	-	-	-	-	-				0,0
Yüzeysel Akış	11,7	36,6	47,0	33,4	11,3	-	-	-	-	-	-	-				117,4
" "	11,8	30,8	37,5	30,0	15,0	7,5	3,8	1,9	0,9	0,5	0,2	0,1				95,3
Nemlilik Oranı	43,0	49,8	4,5	0,5	-0,4	-0,9	-1,0	-1,0	-0,9	-0,4	2,0	36,5				140,0

D.B2 s b2 : Yarı kurak, Orta sıcaklıkta (Mezotermal). Su fazlası kış mevsiminde ve orta derecede olan, Karasal iklim yakın iklim

İklim Tipi

Şekil 4: Su Bilançosu

2.4. Hidrografya-Keban Barajı

Mollakendi'de en büyük hidrografik birim kuzeyinde yer alan Keban Gölüdür. 1965 yılında inşaatına başlanmış olan baraj 1975 yılında bitirilmiştir. Gövde dolgu tipinde bir baraj olup Fırat Nehri üzerinde kurulmuştur. Talvegden yüksekliği 207 metre, temelden yüksekliği ise 163 metredir. Normal su kodu 845 metredir. Göl alanı 675 m² olan gölün su tutma kapasitesi 300.000.000 m³'dür. Enerji amaçlı kurulan bu barajın yıllık üretimi 6000 GWH'dır.

Keban Barajı yapıldıktan sonra göl alanı Mollakendi Beldesinin birçok verimli alanını su altında bırakmıştır. Ancak uğranılan zarar alınan birçok tedbirle kısa zamanda giderilmeye çalışılmıştır.

2.4.1. Yerüstü Suları

Araştırma alanında Mollakendi'nin uzamış yönüne uyan (G.B.-K.D.) ovayı katettikten sonra Keban Baraj gölüne dökülen Haringet çayı beldenin kuzeybatısından geçmektedir. Haringet çayı 850 metre yükseklikteki ova tabanında menderesler çizerek baraja dökülür. Baraj gölü olmadan önce Murat Nehrine 9406 m³/sn lik kısmı Hazar Santralinden, 1606 m³/sn lik kısmı ise diğer kaynaklardan ve derelerden gelmektedir.

Ayrıca Karasu Arkları denilen ve belde arazisinden geçen diğer bir çay ise köyün kuzeyinde Keban Barajına dökülmektedir. Her iki çay da sulama amaçlı kullanılmakta ve yaz aylarında suları iyice azaldığı için baraj gölüne ulaşamamaktadırlar. Aynı zamanda da fazla kullanılma ve yaz yağışlarının az olması derelerin kurumasına yol açmaktadır. D.S.'nin Mollakendi sulama projesi kapsamında olan sulama kanalları, kanaletleri belde arazisinde ve çevresinde bulunmaktadır. Hazar gölünün suları Hazar I ve Hazar II Hidroelektrik Santrallerinde kullanıldıktan sonra kanallar vasıtasıyla Haringet Çayına boşaltılmaktadır. Ancak sodalı olan bu su verim üzerinde olumsuz etki yapmaktadır.

2.4.2. Yeraltı Suları

Köy arazisi yeraltı suyu yönünden zengindir. Yeraltı taban suyu tabana çok yakındır. Ovadaki yeraltı suyu Haringet Çayı yatağının iki yanındaki saha dolayısıyla Mollakendi köyü civarında seviye yüzeye 1 m'den yakındır. Kaynaklar daha ziyade alüvyal konilerdeki yeraltı suyu tablasının topografya ile kesişmesinden doğmaktadır. Uluova'da yeraltı suyu bakımından önemli formasyonlar Plio-Kuaternerin kum ve

çakıllardır. Ancak derin artezyen kuyularının açılmasından sonra kaynaklar kurumuştur.

Uluova'daki en verimli artezyenler Mollakendi köyü civarında olup D.S.İ. tarafından bu artezyenler işletilmeye açılmıştır. Ortalama 50-75 m. derinliğindedir. Yeraltı suyu Uluova'da ova ortasında satıhtan itibaren başlayan azami 100 metre kalınlığındaki kil örtüsünden dolayı basınçlı, killi sahayla ova sınırı arasında ise serbesttir. Beslenme alanları ise birikinti konileri ile alüvyonların kum ve çakıllardır. Sığ kuyuların ise su aldığı formasyon kum ve çakıllardan ibarettir. Yeraltı suyunun kalitesi iyi olup C2S sulama suyu sınıfındadır. Hazar Santralinin suyu yer yer sulamada kullanıldığından yeraltı suyunun kalitesi bozulmuştur.

Açılan artezyenler sulama amaçlı kullanılırken, bu artezyenlerin çoğu ve yeni açılanları şu an Elazığ şehrinin su ihtiyacını karşılamak için kullanılmaktadır. Beldenin kuzeyindeki P1 Pompa İstasyonunda bu artezyenlerden gelen su şehre doğru pompalanmaktadır.

2.5. Toprak Örtüsü

Bilindiği gibi toprak özellikleri oluşumunda rol oynayan faktörlerin etkisi altındadır. Herhangi bir toprak iklim, organizma, rölyef, anakaya ve zaman faktörlerine bağlı olarak değişik özellikler göstermektedir. Ekonomik yapısı büyük ölçüde ziraate bağlı olan bahse konu alanda ziraat-toprak ilişkisinin iyi şekilde kurulması herşeyden önce toprak cins ve vasıflarının bilinmesi ile olur. Toprak tiplerini inceleyecek olursak:

Alüvyal Topraklar: Yöremizde en geniş alanı kaplayan bu topraklar, sel sularının hızının kesildiği, hafif meyilli ve düz sahada, nispeten genç malzeme üzerinde meydana gelmişlerdir. Mineral bileşimleri heterojenetiktir. Sürekli veya mevsimlik olarak ıslak, genellikle taban suyunun etkisi altındadır. Bünyeleri genellikle killi, killi tınlı olan bu topraklar fosfor bakımından oldukça fakir olup kuru ve sulu ziraate uygundur.

DSİ tarafından açılan sondajlara göre Uluova'da oldukça kalın olan alüvyal topraklar (ort. 150 m.) ince kum-kil ve aralarında bulunan çakıllardan oluşmuştur. Alüvyal toprakların kalınlığı güneybatıdan kuzeydoğuya doğru artarak Yazıkonak çevresinde 300 m'ye kadar ulaşır. Daha doğuda 400 m'ye inildiği halde temele rastlanmamıştır. Yeni oluşmuş alüvyonlar Haringet ve Elazığ çayı yatağında ayrıca Murat nehri tabanında oldukça yaygındırlar (Ardos, 1984).

Kolüvyal Topraklar; Beldenin güneyinde dağlık alanın eteklerindeki alanda yer alan bu topraklar, toprak kayması, yüzey akışı ve yön değiştirmeler ile kısa mesafeden taşınarak biriktirilmiş ve kolüvyon denilen materyal üzerinde oluşmuş olan bu topraklar genç topraklardır. Eğimli bünyede olmaları nedeniyle drenajları iyidir. Bu topraklarda daha çok bağ ve bahçe, sebze tarımı yapılır.

Kırmızı Kahverengi Topraklar; Bu topraklar yerleşmenin güneydoğu ve güneybatısında bulunmaktadır. Belde arazisinin sadece güneydoğu kesimini kaplarlar ve drenajları iyi olup oluşumlarında kalsifikasyon rol oynar. Kahverengi toprakların bütün özelliklerini taşırlar. Bu topraklarda biyolojik etkinlik düşük, doğal verimlilik yüksektir.

2.6. Doğal Bitki Örtüsü

Mollakendi'nin de içinde bulunduğu Uluova, akarsu boylarındaki söğüt ve kavak ağaçları haricinde orman örtüsünden tamamen yoksun step görünümünde bir sahadır. Ancak iklim ve toprak şartlarının incelenmesinden de anlaşılacağı üzere bu sahanın tabii step sahası olmadığı anlaşılır. Uluova'yı çevreleyen sırtlarda yer yer görülen orman kalıntıları bu ihtimali kuvvetlendirir. Bu tepelik alanda meşe toplulukları seyrekte olsa bazen ova tabanına kadar inmektedir. Uluova'nın bugün ormandan yoksun oluşu insanların asırlardır ormanları katletmesi nedeniyle. Ünlü coğrafyacı Louis "**Das Natürliche Pflanzenkleid Anatoliens**" adlı eserindeki haritasında Mollakendi'ni de içine alan geniş bir bölgeyi orman sahası içinde göstermiştir. Kısaca buranın bitki örtüsü için **Antropojen Step Alanı** diyebiliriz. Ayrıca karların erimesi ve yağmurlarla birlikte yeşermeye başlayan otsu bitkiler yaz sıcaklıklarıyla kurumaya başlarlar. Su kenarlarında ise bütün yıl boyunca yer yer yeşil kalan sazlıklara rastlanır. Meyve bahçeleri ise ağaçlı bir görünüm kazandırmaktadır (Demirel, 1991).

3. NÜFUS ÖZELLİKLERİ

3.1. Nüfus Artışları

"Nüfus, hareket halinde her an ve durmadan değişen olaydır. Doğum, ölüm, göç gibi olaylar neticesinde dünyada yaşayan insanların sayısı her an değiştiği, azalıp çoğaldığı gibi bu insanların yeryüzünde dağılışı da durmadan değişmektedir." (Tanoğlu, 1969)

En basit şekliyle "belli bir yerde, belli bir süre içinde yaşayan insanların toplam miktarları" şeklinde tarif edilen nüfus, mekanla olan sıkı ilişkisi nedeniyle coğrafyanın önemli bir araştırma elemanını oluşturmaktadır. Yeryüzü coğrafi bölgelerinin farklı görünümüne kazanmasına sebep olan elemanların başında insan topluluğu gelir. (Tümertekin, 1978)

Bir yerdeki nüfusun artması ve azalması iki etkene bağlıdır. Bunlar;

- a) Doğumlar ve ölümler arasındaki fark, yani doğal nüfus artışı,
- b) Göçlerdir.

Bu etkenlere bağlı olarak Mollakendi'deki nüfus hareketlerinin tarihi gelişimine bakacak olursak ;

1518 yılında Mollakendi'de 25 hane, 1523 'te 31 hane ve 5 kişi, 1566 'da ise 42 hane ve 19 kişi bulunmaktaydı. Aynı dönemde şu an kendine bağlı Güntaşı ve Karşıbağ Mahallelerinde ise durum şöyle idi;

Güntaşı'nda (Kövenk), 1518'te 22 hane 2 kişi, 1523'te 63 hane 37 kişi, 1566'ta ise 102 hane ve 42 kişi; Karşıbağ 'da (Kehli) 1518 'te 13 hane 2 kişi, 1523 'te 43 hane 8 kişi, 1566 'da ise 63 hane ve 21 kişi bulunmaktaydı. (Ünal, 1989)

19. yy 'da ise Mollakendi'de 153 hane ve 650 kişi bulunmaktaydı. Ancak, Cumhuriyet Dönemine gelineye kadar bu nüfusun azaldığı görülmektedir. Bunda da etkili olan iki faktör vardır. Birincisi Osmanlı'nın son dönemlerindeki savaşlar ve bu savaşlar nedeniyle bu yerleşmeden asker olarak alınan insanlardır. İkincisi ise, aynı dönemlerde çevre köylerdeki gayrimüslimlerin buldukları yerleri terketmeleri ve halkın bir kısmının buralara yerleştirilmesidir. Ki bu dönemde Güntaşı'ndaki nüfusun yarısı gayrimüslim idi.

Tablo 5 Mollakendi'nin Sayım Dönemlerindeki Nüfusu

Sayım yılları	Kadın	Erkek	Toplam
1935	233	207	440
1940	217	219	436
1945	190	167	357
1950	-	-	470
1955	275	278	553
1960	310	289	599
1965	342	339	681
1970	394	355	749
1975	427	499	926
1980	453	458	911
1985	427	416	843
1990(1)	1215	1186	2401
1998(2)	1290	1 144	2434

(1) Mollakendi'nin Belediye olması ile Güntaşı ve Karşıbağ köylerinin birleşmesi

(2) 1998 Sağlık Ocağı raporlarına göre tespit edilmiştir.

Cumhuriyet Dönemi'ndeki nüfusun gelişimi ise yapılan nüfus sayımlarından izlenebilir.

1927'de yapılan ilk nüfus sayımında köy ayrımı yapılmamış, bu yüzden de 1935'ten başlayıp 1998'e kadar Mollakendi'de nüfusun göstermiş olduğu değişime bakacağız. Nüfus grafiğine baktığımızda 1935'ten itibaren düzenli bir artış olduğunu görmekteyiz.

1935'te 440 olan nüfusun 1940-1945'te düştüğünü görüyoruz. 1940'ta 436, 1945'te ise 357 kişi bulunmaktaydı. Bu nüfus azalışı o dönemdeki 2. Dünya Savaşına bağlıdır. Savaşa katılmamamıza rağmen erkek nüfusu askere çağrılması neticesinde nüfusta belli bir oranda belli bir düşüş olmuştur.

Doğal nüfus artışına bağlı olarak nüfus 1950'de 470, 1955'te ise 553 kişi olmuştur. 1955-60 dönemindeki artış göçlere bağlıdır. 1960'ta nüfus 599 kişi olmuştur. 1958'te Kürdemlik (Cevizdere) köyündeki anlaşmazlıklar neticesinde 40 kişi Mollakendi'ne göç etmiştir.

1960-65 ve 1965-70 dönemlerinde yine doğal nüfus artışına bağlı olarak nüfus artmıştır. 1965'te 681, 1970'te 749 olan köy nüfusu 1975'te 926'ya yükselmiştir. Bu artışın nedeni ise 1974'te Keban Barajı'nın etkisidir. Arazileri sular altında kalan halk

farklı alanlara yayılmıştır. İşte bu dönemde Mollakendi'ne de 30 hane yerleşmiş ve yaklaşık olarak 120 kişi gelmiştir.

1980 ve 1985 yıllarında ise doğal artışın devam ettiği, ancak bu yıllarda nüfusta belli bir oranda azalmanın olduğu görülüyor. Bunda da etkili olan faktör halkın okuma yazma (eğitim) ve ekonomik amaçlı olarak belli dönemlerde göç etmesi ve sayım dönemlerinin bu zamanlara denk gelmesidir.

1990'daki artış ise Mollakendi'nin belediye olma çabaları çerçevesinde gerçekleşmiştir. Güntaşı ve Karşıbağ köylerinin Mollakendi'ne birer mahalle şeklinde bağlanması ile nüfusu 2401'e çıkmıştır. Ki bu dönemde Mollakendi'de 946, Güntaşı'nda 757, Karşıbağ'da 698 kişi bulunmaktaydı.

1990-98 arasındaki artış 33 kişi gibi görünse de bu dönem çok hareketlidir. Bu dönemde Bingöl, Muş, Diyarbakır köylerinden ve Elazığ'ın Palu, Karakoçan, Arıcak'a bağlı köylerden terör olaylarına bağlı bir çok kişi Mollakendi'ne gelmiştir. Gelenlerin büyük çoğunluğu Karşıbağ ve Güntaşı mahallelerine yerleşmişlerdir. Ayrıca, aynı dönemde özellikle Karşıbağ mahallesinden önemli ölçüde nüfus göç etmiş ve özellikle bunların büyük çoğunluğu İstanbul'a gitmiştir.

Yapılan nüfus projeksiyonları sonuçlarına göre ortalama olarak Mollakendi'de :

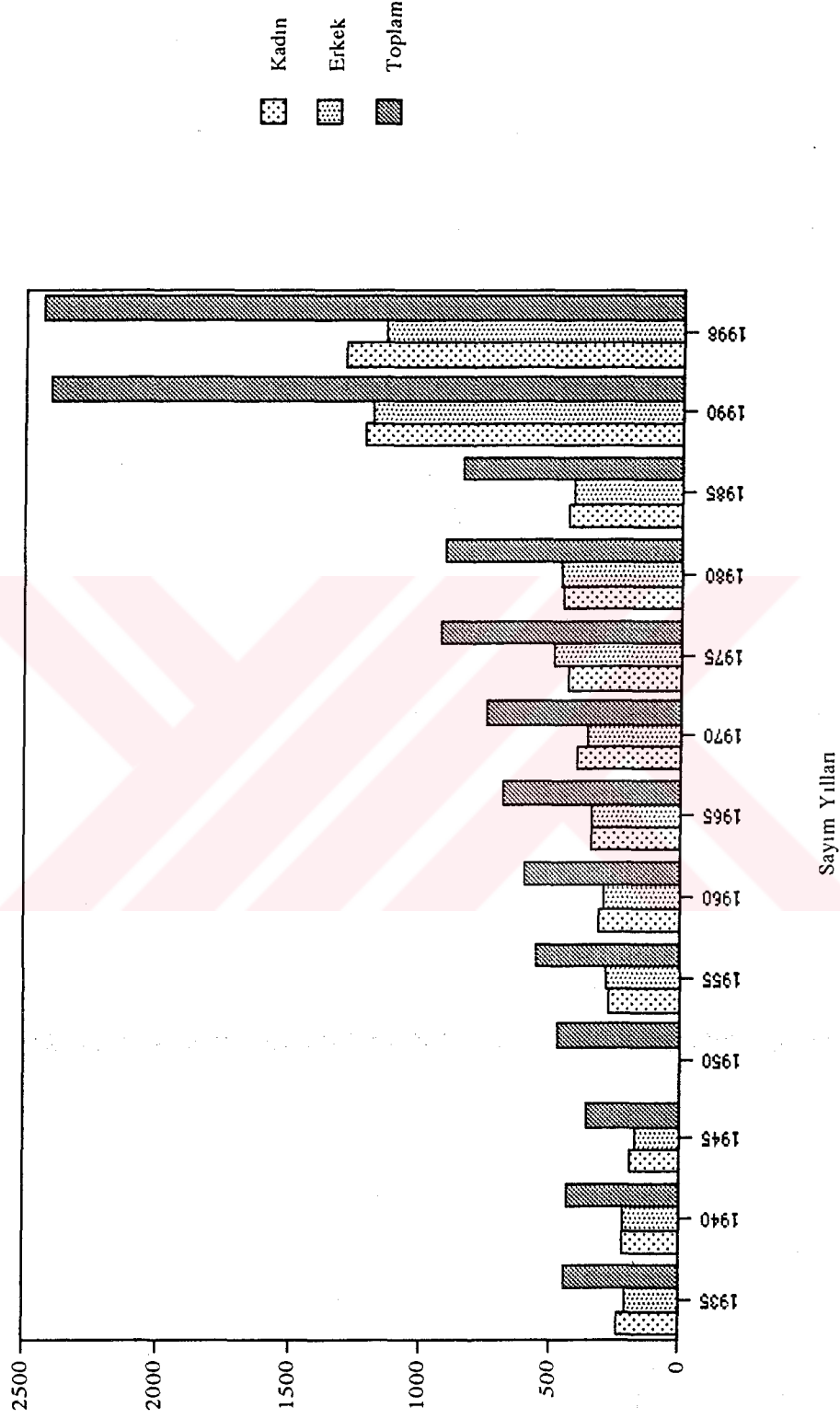
2000 yılında nüfusun 2747.

2005 yılında nüfusun 2916.

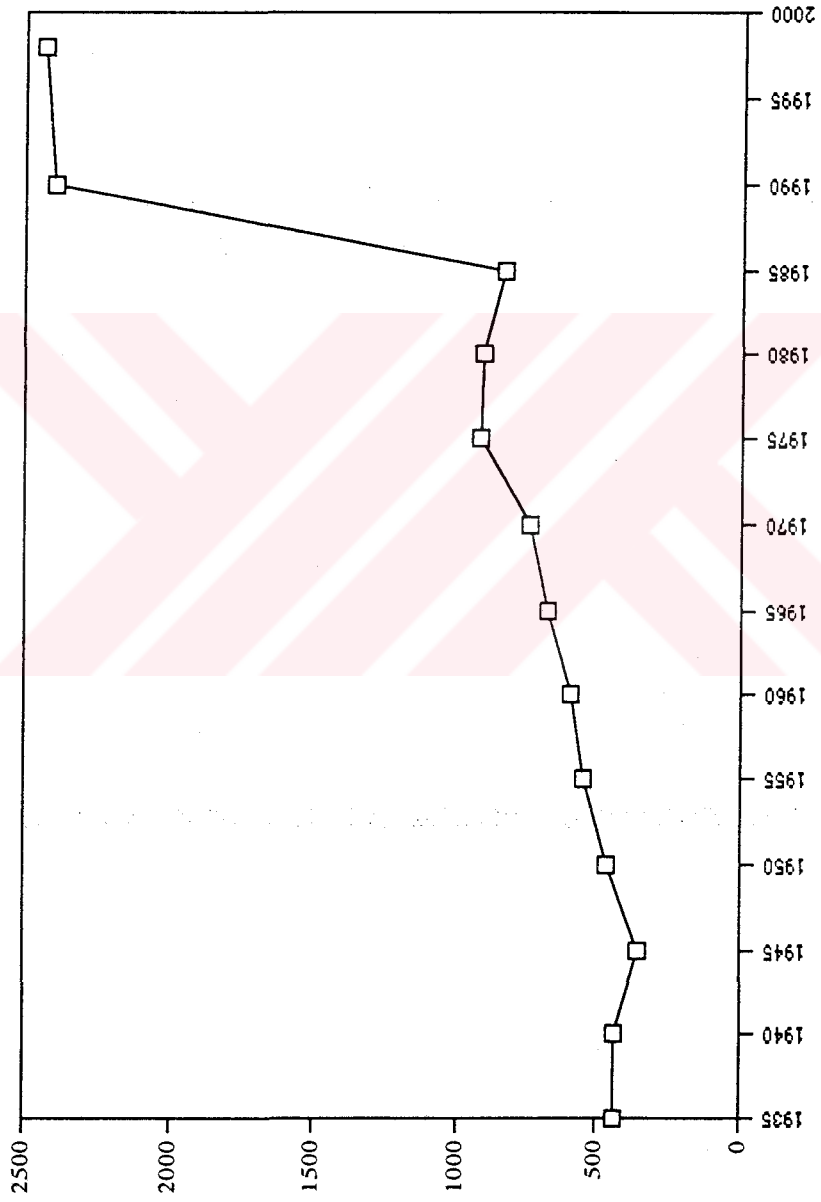
2010 yılında ise nüfusun 3 102.

olacağı tahmin edilmektedir.

Bu artış ve azalışlar sadece Mollakendi'de değil, tüm Elazığ 'da aynı özelliği göstermiştir. Elazığ'da nüfus düzenli bir artış göstermiştir. Ancak Cumhuriyet'in ilk yıllarında kırsal nüfus fazla iken günümüzde şehirli nüfus daha fazladır. Mesela, 1935'te nüfusun % 15'i şehirde, % 85'i ise kırsal alanda yaşamaktaydı. Elazığ'da 1995 nüfus verilerine göre ise nüfusun % 65'i şehirde, % 35'i ise kırsal alanda yaşamaktadır. Elazığ'da şehirli nüfus artarken aynı oranda kırsal nüfus azalmıştır. Mollakendi'ne baktığımızda Cumhuriyet'in ilk yıllarından beri devamlı bir artışın olduğu gözlenmektedir. Elazığ Merkez İlçeye bağlı belde ve bucaklarda bu özellik görülüyor. Bunun sebebi ise terör olaylarından kaçan halkın buralara yerleşmesi ve buralarda verimli sulu arazilerin bulunmasıdır. 1997 yılında Merkez İlçe nüfusunun % 78'i şehirde, % 22'si ise kırsal alanda yaşamaktaydı. Buna göre Mollakendi bu kırsal nüfus içinde % 3.5'luk bir paya sahiptir.

Şekil 5: Mollakendi de Erkek- Kadın ve Toplam Nüfus Miktarlarının Yıllara Göre Gidişi

Şekil 6: Mollakendi'nin Nüfus Seyiri

3.2. Nüfusun Dağılışı ve Yoğunlukları

Nüfus yoğunlukları toprak ve nüfus sayısı arasındaki ilişki derecesini ortaya koyan en açık göstergelerden biri de nüfus yoğunluklarıdır. Terim belli bir coğrafi ünite de barınan nüfus sayısının, bu ünitenin yüz ölçümünün değerine oranlanması sonucu elde edilen bir orantı değeridir. Bu değere hesaplama sonucu elde edilmiş olan yoğunluk endeksi de denir. Birimi nüfus / 1 km² ve nüfus / 1 ha'dır (Doğanay, 1991).

Uygulanış bakımından matematiksel, fizyolojik ve tarımsal nüfus yoğunlukları diye başlıca üç tip nüfus yoğunluk hesaplama metodu vardır (Tanoğlu, 1969).

Mollakendi'de sağlık ocağı raporlarına göre 1998 itibariyle 2434 kişi bulunmaktadır. Bu nüfusun dağılışına baktığımızda nüfusun 912'si Mollakendi merkezde, 718'i Karşıbağ mahallesinde ve 804'ü ise Güntaşı mahallesinde bulunmaktadır. Güntaşı mahallesinde yaklaşık olarak 200 kişi daha sonradan kurulan Akpınar mahallesi olarak bilinen Hazar Santrali II çevresinde toplanmıştır.

Bu nüfusun arazi ile ilişkisine baktığımızda, yani nüfus ile arazi arasındaki oran bize yoğunluğu verecektir. Mollakendi toplam olarak 15 km² alan kaplamaktadır. Bunun 5.5 km²'si Karşıbağ mahallesine, 4.5 km²'si Mollakendi merkeze ve 5 km²'si Güntaşı mahallesine aittir.

Buna göre nüfus yoğunluğuna baktığımızda :

Mollakendi'ni bir bütün olarak aldığımızda km²'ye 162.2 kişi düşmektedir. Mahallelere ayırdığımızda Mollakendi merkeze 202.6 kişi/km² , Karşıbağ mahallesine 130.4 kişi/km², Güntaşı mahallesine ise 160.8 kişi/km² düşmektedir.

Bu yoğunluğa baktığımızda Türkiye ortalamasının çok üstünde olduğunu görmekteyiz. Türkiye ortalamasının 84 kişi/km² olduğunu düşünürsek bu oran daha iyi anlaşılır. Bu yoğunluğun fazla olmasının sebebi ise Mollakendi arazisinin az olmasıdır.

3.3. Nüfus Hareketleri

Nüfus hareketlerin, doğal nüfus artış, (doğumlar ve ölümler arasındaki fark) ve göçler olarak iki grupta ele alıyoruz.

Doğumlar ve ölümler kırsal alanda zamanında belirtilmediği için bunlar ile ilgili fazla bilgi vermiyoruz. Ancak, 1998 sağlık ocağı raporlarına göre Mollakendi Bucağında bu yıl içinde 105 doğum ve 25 ölüm gerçekleşmiştir.

Ülkemizde karşılaşılan en önemli problemlerin başında özellikle kırsal alandaki nüfus artışlarının belirlenmesi gelmektedir. Çünkü kırsal bölgelerde doğan çocukların

zorunluluk duyulmadıkça en azından okul çağına gelinceye kadar nüfusa kayıttırılmemesi istatiki bilgi bakımından yetersizlikler meydana gelmesine neden olmaktadır. Bu nedenle bu tür kırsal alanların incelenmesinde uygulanan anket ve mülakatlar, sağlık ocaklarından alınan bilgilerden faydalanılır.

3.3.1. Göçler

“Yeryüzünde nüfusun dağılımını etkileyen beşeri olayların en önemli sebeplerinden birini göçler oluşturur. Bölgeler, ülkeler ve kıtalar arasında süregelen göçler, yeryüzünde nüfusun bugünkü dokusunu kazanmasında çok büyük etken olmuştur” (Karaboran, 1984).

“Nüfusun devamlı yaşama bölgelerini kişisel olarak, aileler veya gruplar halinde terk edip geçici veya sürekli olarak, yaşamak amacıyla bir başka yere gitmesi hareketine göç denirse de, terim daha çok bir ülkeden başka bir ülkeye gelip yerleşen nüfus için kullanılmaktadır” (Doğanay, 1985).

Bir yerdeki nüfus artışı veya azalışı sadece doğal yola olmaz. Bu artışta ve azalışta göçler de etkilidir. Göç, insanların buldukları yerden başka bir alana bireysel veya toplu olarak hareket etmesi olayıdır.

İnsanlar, göçe zorlayan fiziki, beşeri ve ekonomik bazı olaylar vardır, işte bunlar çerçevesinde Mollakendi'deki göçlere bakacak olursak ;

Dış göçler açısından söylenecek fazla bir şey yoktur. Mollakendi'den yurtdışına çıkan kimse olmamıştır.

İç göçler açısından da farklı üç grup ortaya çıkmaktadır.

1- Mollakendi'ye çevre ve başka il köylerinden gelen nüfus

2- Mollakendi'den dışarıya olan göçler.

3- Mevsimlik göçler

1- Burada ilk göç, 1958 yılında gerçekleşmiştir. Cevizdere Köyünde aileler arasındaki anlaşmazlıklar ve kavgalar sonucunda halk buradan uzaklaşmıştır. Yamaçta kurulu olan bu köyden yakındaki ve ovada kurulmuş olan Mollakendi'ne bu tarihte 40 kişi gelmiştir. Yani, bir aile tamamen oradan uzaklaşmıştır.

Bunun dışında en önemli sebep Keban Baraj Gölü altında kalan yerleşmelerdeki nüfusun göçleridir. Arazileri istimlak edilen halkın bir kısmı Elazığ'a bir kısmı başka şehirlere göç etmiş, fakat büyük bir kısmı ise köy hayatından kopamayıp çevre

köylere yerleşmişlerdir. İşte 1974 yılında Mollakendi'ne 30 hane bu sebepten dolayı yerleşmiştir. Bunların sayısı 120 kişi civarındadır.

1990'dan sonra ise göç hareketleri daha hızlanmıştır. Bu dönemdeki göçlerin sebebi ise terör olaylarıdır. Terör olaylarına bağlı olarak Muş, Bingöl, Diyarbakır köylerinden ve Elazığ'ın Palu, Karakoçan, Arıcak'ın köylerinden bu yerleşim yerine göçler olmuştur. Gelenlerin büyük çoğunluğu Karşıbağ ve Güntaşı mahallerine yerleşmiştir. Mollakendi merkeze yerleşenlerin sayısı azdır. Bunun sebebi ise köylünün yabancıları istememesi ve arazilerinin sınırlı olmasıdır. Ki bu dönemde Karşıbağ mahallesine 150, Güntaşı mahallesine 145. Mollakendi merkeze ise 57 kişi gelmiştir. Bunların ayrıntısına baktığımızda Mollakendi'ye 1993'te 23 kişi Palu'dan, 9 kişi Bingöl Solhan'dan, 1994'te 7 kişi Karakoçan'dan, 6 kişi Diyarbakır'dan, 1995'te 7 kişi Bingöl'den ve 1996'da 5 kişi yine Bingöl'den gelmiştir. Karşıbağ Mahallesine 1990 - 98 yılları arasında 20 kişi Diyarbakır'dan, 80 kişi Muş'tan ve 50 kişi Bingöl'den gelmiştir. Güntaşı mahallesine ise, 1991'de 100 kişi Palu'dan, 1993'te 30 kişi Diyarbakır'dan, 1995'te 15 kişi Bingöl'den gelmiştir.

2- Mollakendi'den dışarıya olan göçler: merkezden fazla bir göç olmamıştır. ancak birkaç aile Elazığ'a ve büyük şehirlere (İstanbul ve Bursa) göç etmişlerdir. Bunların sayısı fazla değildir.

Güntaşı mahallesi de aynı şekilde, ancak Karşıbağ mahallesinde ise bunların tam tersine aşırı bir göç vardır. Yaklaşık olarak 1990'dan sonra 40 hane büyük çoğunluğu İstanbul olmak üzere Bursa ve İzmir gibi büyük şehirlere göç etmişlerdir. Ki bu dönemde yaklaşık olarak 170 kişi köyden uzaklaşmıştır.

3- Mevsimlik göçler; özellikle Mollakendi merkez ve Güntaşı mahallesinde çokça rastladığımız bir olaydır. Yazlık olarak kullanılan evlerin çokluğu ve insanların şehirdeki eğitim hizmetlerinden ve ekonomik hizmetlerden faydalanmak istemesine bağlı olarak özellikle kış aylarından Elazığ'da bulunmaları neticesinde Mollakendi'de nüfusta bir azalma görülmektedir. Tam tersine de yaz aylarında da önemli bir nüfus artışı ile karşılaşmaktayız.

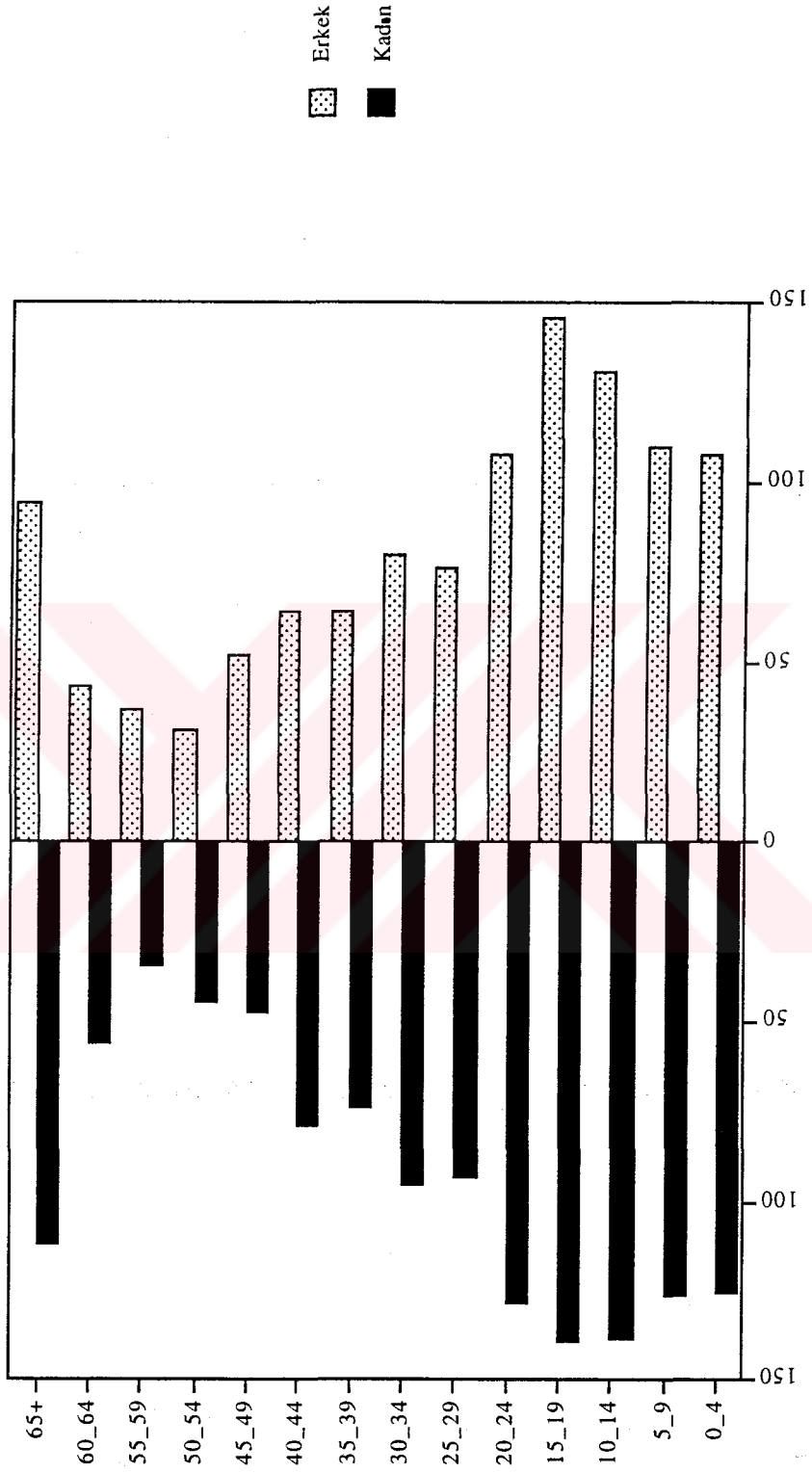
3.4. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı

Nüfusta analiz edilmesi gereken bir başka değişken de toplam nüfus içindeki kadın-erkek sayısı ve yaş dilimlerindeki nüfusun farklı olmasıdır. Doğanay'a göre

Tablo 8: Mollakendi'de Nüfusun Dar Aralıklı Gruplandırılması (1998)

Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	108	125	233
5-9	110	126	236
10-14	131	138	269
15-19	146	139	285
20-24	108	128	236
25-29	76	93	169
30-34	80	95	175
35-39	64	74	138
40-44	64	79	143
45-49	52	47	99
50-54	31	44	75
55-59	37	34	71
60-64	43	56	99
65+	94	112	206
Toplam	1144	1290	2434

(1998 Mollakendi Sağlık Ocağı Raporlarına göre tespit edilmiştir.)

Şekil 7: Mollakendi'nin Nüfus Piramidi (1998)

cinsellik oranı “Belli bir nüfus kitlesinde 100 veya 1000 kadın başına düşen erkek sayısı”dır.

1935’ten itibaren baktığımızda kadın nüfusun hemen her dönemde erkekten fazla olduğu görülmektedir. Burada 1940 – 45’li yıllarda, 2. Dünya Savaşı sırasında askere çağrılanlar nedeniyle erkek nüfus azalmıştır. Daha sonraki yıllarda ise erkek nüfusun çalışmak için buradan uzaklaşması yine kadın nüfusun fazla olmasına neden olmuştur.

Tablo 7: Mollakendi’de Sayım Yıllarına Göre Cinsellik Oranı (%)

Yıllar	1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1998
(%)	89	101	88		101	93	99	90	117	101	97	98	89

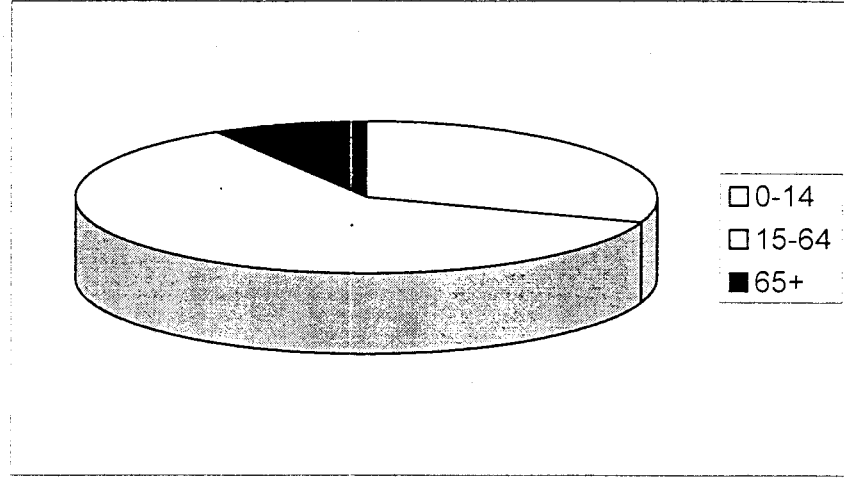
Nüfusun yaş gruplandırması iki şekilde olur. Geniş aralıklı ve dar aralıklı olarak. Geniş aralıklı olarak 0-14, 15 - 64 ve 65 +

Tablo 8: Mollakendi’de nüfusun geniş aralıklı gruplandırılması (1998)

YAŞ GRUPLARI	0-14	%	15-64	%	65+	%
MOLLAKENDİ	738	30,3	1490	61,2	206	8,5

Burada 15-64 yaş grubu çalışma çağındaki nüfusu ifade eder. Ancak bu nüfusun hepsi aktif değildir. Bunlar içinde işsiz ve öğrenci olanlar da bulunmaktadır. Bunun dışında 0-14 ve 65 + olanlar ise bağımlı nüfusu ifade eder. Yani bağımlı nüfus oranı %38,8’dir. Buna göre Mollakendi’de çalışma çağındaki nüfus 1490 kişidir. Bu da nüfusun % 61,2 ‘ni kaplar.

“Ülke nüfusunda 0-14 yaşları toplamı ile 65 ve daha yukarı yaş dilimleri nüfusunun toplamı, çalıştığı varsayılan 15-64 yaş grubu nüfusun üretime ortak olduğu için bu nüfusa bağımlı nüfus denir” (Akkan, 1978).

Şekil 8 Mollakendi nüfusunun geniş aralıklı gruplandırılması (1998)

Bunun dışında da kırsal alan olması sebebiyle 15 yaşından küçükler de tarlalarda çalışmakta hatta 65 + grubu da belirli işlerle uğraşmaktadır. Bu da kırsal alanda bağımlı nüfusun az olduğunu gösterir.

Dar aralıklı gruplandırmaya baktığımızda çıkan nüfus pramidine göre genç nüfusun fazlalığı gözleniyor. Bu da öğrenim ve işe başlama çağındaki nüfusun fazlalığını gösterir. Eğer bu nüfus iyi değerlendirilmezse, beraberinde bu nüfusun zararlı sonuçları ortaya çıkar. Ancak burada bu nüfusun tarım arazilerinde çalışması birçok olumsuzluğu ortadan kaldırıyor. Yine, boş kalan zamanlarını kahvehanelerde geçirmektedirler.

3.5. Nüfusun Eğitim Durumu

Bir nüfusun gelişmişliği sadece ekonomik yönden olmaz. Bunun yanı sıra o toplumdaki fertlerin eğitim düzeyleri, okur-yazar olup olmadıkları da önemlidir.

Tablo 9 Mollakendi'de nüfusun öğrenim durumu

Öğrenim Durumu	Okuma Çağında Değil	Okur Yazar Değil	Okur Yazar	İlkokul Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise Mezunu	Yüksek Oku Mezunu
Erkek	178	112	146	434	156	114	14
Kadın	181	433	162	415	46	38	5
Toplam	359	545	308	849	202	152	19

Tabloda Mollakendi'deki fertlerin öğrenim durumları görülmektedir. Buna göre nüfusun % 14.7'si okuma çağında değil, % 22.3'ü okur - yazar değil, % 12.6'sı okur - yazar, % 35'i ilkokul düzeyinde, % 8.4'ü orta okul düzeyinde, % 6.3'ü lise düzeyinde ve % 0.7'si Üniversite düzeyindedir.

Mollakendi'de merkezde bir ilköğretim okulu bulunmaktadır. Ancak, binanın daha yeni bitmesinden dolayı ikinci kademe bu sene faaliyete geçmemiştir. Bunun dışında Güntaşı ve Karşıbağ mahallelerinde birer ilkokul bulunmaktadır. Bu üç okulda da birer ana sınıfı vardır. Mollakendi İlköğretimde 48 kız, 65 erkek toplam 113 öğrenci ve 6 öğretmen : Güntaşı İlkokulunda 38 kız, 41 erkek toplam 79 öğrenci, 7 öğretmen; Karşıbağ İlkokulunda 49 kız, 37 erkek toplam 86 öğrenci, 6 öğretmen bulunmaktadır. Genel toplama baktığımızda 19 öğretmen ve 278 öğrenci bulunmaktadır. Buna göre öğretmen başına 14.6 öğrenci düşmektedir.

Bu okullardan mezun olan öğrencilerin büyük çoğunluğu Mollakendi Bucağına bağlı olan Doğankuş'taki İlköğretim okuluna devam etmektedirler. Bazıları ise Yazıkonak Beldesindeki okullara gitmektedirler. Bu yerleşmelerin birbirine yakın olması ve ulaşımın kolaylığı nedeniyle eğitim hizmetleri aksamadan devam etmektedir.

Bunun dışında lise öğrenimini yapanlar ise Elazığ Şehir merkezine gitmektedirler. Bucak merkezi ile şehir arasındaki mesafenin kısalığı ve her an vasitanın bulunması bu eğitim hizmetlerinin de rahatlıkla sürdürülmesini sağlamaktadır. Üniversitede okuyan öğrenciler için de aynı şeyler söylenebilir.

3.6. Nüfusun Sağlık ve Beslenme Durumu

12 köyün bağlı olduğu bucak merkezi durumundaki Mollakendi'de bir sağlık ocağı bulunmaktadır. Bu sağlık ocağına bağlı 4 tane de sağlık evi vardır. Bunlar Güntaşı, Doğankuş, Dereboğazı ve Yünlüce'dedir.

Sağlık ocağında 2 doktor, 1 sağlık memuru, 2 hemşire, 6 ebe, 1 memur, 2 şoför, 2 hizmetli olmak üzere toplam 16 personel hizmet vermektedir. Ayrıca 1 tane de ambulans bulunmaktadır.

Zaman zaman sağlık taramaları yapılmaktadır. Bunun yanı sıra bebek ve çocuklarda aşılar düzenli bir şekilde yapılmaktadır. Okul çağındaki çocuklarda her yıl birinci ve beşinci sınıf öğrencilere düzenli olarak aşıları yapılmaktadır.

Yerleşmenin şehre yakın olması halkın şehirdeki sağlık hizmetlerinden de faydalanmasını kolaylaştırmaktadır. Köy genelinde kanalizasyonun olmaması tek

çukurların bulunması ve bunların yer yer içme sularına karışmasına bağlı olarak parazit enfeksiyonlarına rastlanmaktadır. Ayrıca özellikle çocuklarda ve bebeklerde yaz aylarında ishaller de görülmektedir.

Yerleşmede beslenmenin yeterli olduğu görülmektedir. Halkın geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olduğu için buradan elde ettikleri ürünler kendilerine yetmektedir. Bunun dışında Güntaşı Mahallesiinde 1, Karşıbağ mahallesiinde 1 ve Mollakendi merkezde 4 tane, toplam 6 tane bakkal; Mollakendi merkezde 1 fırın ve 1 kasabın bulunması halkın ihtiyacını karşılamada kolaylık sağlamaktadır. Bunun yanı sıra şehrin yakın olması ve her an aracın bulunması insanların her türlü ihtiyaçlarını rahatlıkla karşılamalarını sağlamıştır.

4. YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

4.1. Genel Bakış

Yerleşme insanların barındıkları ve ekonomik faaliyetlerini sürdürdükleri alana denir.

Mesken ve meskenlerin biraraya toplanmaları ile oluşan yerleşmeler köy, kasaba, şehir gibi belirli üniteler dışında mesken ile köy arasında intikal şekilleri olarak kabul edilen göçebe yahut sedanter bir takım iskan tiplerini de içine alan çok geniş bir kavram olup, tabiat, insan ve onun eserlerinden müteşekkil bir mekan parasıdır diye tanımlanabilir (Sergün, 1975).

Her yerleşme biriminin farklı görünümler kazanmasında rol oynayan faktörlerin birbirinden farklı olmasına karşılık, temelde yerleşmenin bulunduğu yerin tabiat şartları, sosyal ve ekonomik şartlar, tarihi olaylar, yerleşmelerin kuruluşunda, şeklinin değişmesinde, fiziki şartların statikliğine karşılık, yerleşmelerin var olmasının da esas unsur insan olan toplulukları zaman içerisinde sosyal, ekonomik ve kültürel yönden devamlı bir değişiklik gösterir. Bu değişiklik ise yerleşme tip ve düzenine tesir ederek onların farklı şekil ve karakter kazanmalarına sebep olur (Karaboran, 1992).

“Münferit evler, köy, kasaba ve şehre kadar her yerleşme, daima kendisinin kapladığı sahadan çok daha geniş bir saha kaplayan bir ekonomik faaliyet sahasına tekabül eder ve yerleşme noktaları, ekonomik faaliyet sahaları dahilinde çok küçük noktalar halinde görülür. Yerleşme ve ekonomik faaliyet sahaları sebep ve mekan itibariyle daima birbirine sıkı sıkıya bağlıdır” (Tanoğlu, 1969).

“Ev çok çeşitli faktörlerin etkisinde kalan, şekil ve plan ile bu faktörlerden her birinin etkisini aksettiren çok kompleks yeryüzü olayıdır. Köy evi üzerinde en büyük etkiyi yapan faktörler, kullanılan ve çevreden sağlanan malzeme, iklim, hayat tarzı yahut ziraat ekonomisi şekli ve nihayet korunma ihtiyacıdır. Bu faktörlerden başka insanın kendisi, gelenek ve göreneği, alışkanlıkları, kültürel, ekonomik ve teknik seviyesi de önemlidir.” (Tanoğlu, 1969).

Yerleşmelerin oluşmasında etkili olan faktörler vardır ve bunlara bağlı olarak yerleşmede mesken tipleri ve planları birbirinden farklı özellikler gösterir.

4.2. Yerleşmenin Tarihiçesi

Elazığ ve yakın çevresi tarihin her döneminde nüfus ve yerleşme yönünden hareketli bir alan olmuştur. Bu hareketlilik kentin ve yakın çevrenin nüfus artışında bazı alanlarda azalmasında yerleşmelerin gelişmesinde ve küçülmesinde görülebilir. Yinede yöremiz tarihsel pota içerisinde nüfus ve yerleşmelerin gelişimi açısından ilgi çekici bir durum arz eder (Çitçi, 1993).

Elazığ ve yakın çevresinde yapılan arkeolojik kazılar, tarıma dayalı yerleşik hayatın ilimizde ve köylerimizde M.Ö. 6-7 bin yıllarına kadar uzandığını göstermektedir. Harput ve çevresinin en eski çağlardan beri önemli bir yerleşme alanı olduğu, Yukarı ve Aşağı Fırat Havzalarında yapılan çalışmalardan anlaşılmaktadır (Kökten, 1969).

Mollakendi, tarihin ilk kültür ve medeniyet merkezlerinden olan Mezopotamya ile Anadolu'yu birbirine bağlayan en önemli tabii yollar üzerinde bulunmaktadır. Aynı zamanda Orta Asya'dan Anadolu'ya olan göçlerde önemli rol oynamıştır. (Sergün, 1975). Bundan dolayı tarih öncesi devirlere kadar yerleşme kalıntılarında rastlanabilmektedir. Mesela, Güntaşı mahallesinde eski dönemlere ait bir höyük yerleşmesi bulunmaktadır. -Elazığ'ın 12 km. güneydoğusunda, Elazığ-Bingöl Karayolunun 1 km batısındadır. Aynı adla anılan köyün sınırları içerisinde yer alan höyük, Ortaçağ Döneminin büyük yerleşim birimlerinden biridir. Ebadi, 150 X 180 X 10 m.'dir. Köylülerin toprak çekmesi ve eteklerine yeni evler yapmaları ile tahrip olmuştur. Yüze buluntusu olarak Ortaçağ 2. Dönemine ait sırlı seramikler bol miktardadır (Aşan, 1992). Ayrıca Doğanuş'ta da Roma Devri mozaiklerine rastlanılmıştır.

Mollakendi'nin kuruluşu 1150 olarak geçmektedir. İlk adı Everik'tir. Molla Ahmed-i Pekevi'nin burada bir döneme damgasını vurmasına bağlı olarak yerleşmenin adı 16. yy.'da Mollaköy olarak değişmiştir. Cumhuriyet Döneminde ise Mollakendi ismini almıştır. Mollakendi, 1990 yılından itibaren belediye olma çabaları içine girmiş ve 1992 yılında Karşıbağ ve Güntaşı köylerinin kendisine bağlanmasıyla belediye halini almıştır. Yerleşme, belediye olduktan sonra birçok hizmetten daha fazlaca yararlanmış ve gün geçtikçe kent karakteri kazanmaya başlamıştır.

4.3. Yerleşme Şekli ve Etki Eden Faktörler

“Bütün bir köy cemaatini her bir sahada toplayan, kendi üzerine kapanmış adeta içine çekilmiş merkeziyetçi birlikte yaşamaya ve çalışmaya alışmış gelenek ve göreneklerine sadık, bir camii ve bir çeşme etrafında toplanan sık evleri uzaktan bir yığın halinde görünen yerleşim alanlarına “Toplu veya küme köyleri” denir.” (Tanoğlu, 1954).

Mollakendi'deki üç mahalle de ilk kuruldukları günden beri toplu bir özellik göstermişlerdir. Toplu olan bu yerleşmeler zamanla yolun işlekliliğine bağlı olarak yol kenarı boyunca sıralanmaya başlamıştır. Ki bu yol Elazığ'dan Hazar Santraline giden yoldur. Ayrıca, yerleşmenin devamında yol yine Elazığ-Bingöl Karayoluna çıkmaktadır.

Toplu olan bu yerleşmede üç mahallede de aynı özellik görülmektedir. Merkezde camii, bakkal, kahvehane, çeşme ve etrafında toplanan evler. Ayrıca, bu evlerin büyük çoğunluğu bitişik nizamdadır.

4.3.1. Fiziki Faktörler

Ovada reliefin düz oluşu topografyanın yerleşme üzerindeki rolünü ortadan kaldırmıştır. Yerleşmedeki tek eğimli yer Güntaşı mahallesindeki tepedir. Bu yerleşmede de diğer Uluova köylerinde olduğu gibi su ve akarsu yerleşmenin toplu olmasını sağlamıştır. Her üç mahalle de dikkati çeken özellik merkezde ya bir çeşmenin ya da bir artezyen pompasının bulunmasıdır. Yine artezyen kuyularının artmasına bağlı olarak yerleşmede belli bir oranda dağılma gerçekleşmiştir.

4.3.2. Beşeri Faktörler

Uluova'daki yerleşmelerin toplu olmasında beşeri faktörler de etkilidir. Eskiden belli süregelen toprak mülkiyetine bağlı olarak (toprak ağası) toplu olması, yine değişik medeniyetlerin geçiş yeri olması nedeniyle bunlar arasındaki mücadelelere bağlı olarak savunma amaçlı olarak bir araya gelmeleridir.

Bir diğer özellik ise yollardır. Eski kervan yollarının buradan geçmesi günümüzde Elazığ-Bingöl Karayolunun ve Elazığ-Hazar Santrali Yollarının buradan geçmesi yerleşmede etkili olmuştur. Ayrıca en eski Diyarbakır Yolunun buradan geçmiş olması yine yerleşmenin gelişmesinde etkili olmuştur.

MOLLAKEKENDİ (ELAZIĞ) BUCAK MERKEZİNİN ŞEHİRİÇİ ARAZI KULLANIMI HARİTASI

4.4. Meskenler

Meskenler kullanılan malzemeye, yapı şekillerine ve bölgeden bölgeye farklı özellikler göstermektedir.

“Meskenler, kullanılan malzeme, şekil ve çeşitli kısımlarının düzeni bakımından çok farklı görünümler arz etmektedir. Meskenlerin çeşitli şekiller almasında etnik, tarihi ve psikolojik faktörlerin yanında, bölgeye göre değişen ve her bölgenin karakteristiğini meydana getiren evlerin temel şekillerinde coğrafi faktörlerin etkisi büyüktür. Coğrafi çevreye en iyi uyan ve buldukları çevrenin etkisini taşıyan meskenler daha çok kır meskenleridir. Meskenler, yapı malzemesi, şekil ve çeşitli kısımlarının düzeni ile içinde buldukları coğrafi şartların etkisini taşırlar (Denker, 1977). Kır meskenlerinin değişik görünüm kazanmasında, coğrafi çevre faktörleri yanında insanın çevre şartlarını yenebildiği ve maddi gücünün nispetinde arzu ve istekleri de önemlidir. Ayrıca meskeni kullanan ailenin geçimini sağladığı iktisadi faaliyet türü de kullanılan malzeme bakımından olmasa bile meskenin planı bakımından değişiklik göstermesine neden olmuştur.”

4.4.1. Yapı Malzemesine Göre Meskenler

Çalışma alanımızdaki konutların inşasında yapı malzemesi olarak farklılıklar vardır. Konutlarda yaygın olarak kullanılan geleneksel yapı malzemesi topraktır. Buna bağlı olarak Mollakendi’de kerpiç evlerin sayısı çoğunluktadır. Kerpiç yaygın bir inorganik yapı gereçidir. Bunlardan yapılmış konutlara ise kerpiç konutlar denir. Kerpiç evler yapılırken temel malzemesi olarak taş kullanılmaktadır. Kerpiç ise beldenin yakın çevresinde bulunan killi toprakların saman ve su ile karışımı ile elde edilir. Killi, saman ve su katılan harç iyice yoğrulur. Bir-iki saat bu yoğrulan kerpiç toprağı bekletip kerpiç harcının oluştuğuna kanaat getirdikten sonra briket taşı kalıbına benzer kalıplara dökülen harç güneşte kurutulmaya terk edilir ve nihayet bina yapımında kullanılır. Elde edilen bu yapı gereğine kerpiç tuğlası denir. Büyüklük ebatları 30 x 30 cm veya 30 x 25 cm arasında değişmektedir (Kömürcüoğlu, 1962).

Yerleşme alanı çevresinde alüvyal dolgu yer yer killi ve ağır bünyeli olarak karşımıza çıkıyor. Bu da bu çevrede mesken malzemesi olarak toprağın kullanılmasını getiriyor.

Toprak, saman ve suyun karıştırılması, bunların kalıplara dökülüp kurutulması ile kerpiç elde edilir. Bu kerpiç meskenlerde temelin sağlam olması için 50 - 100 cm.

kalınlığında taş temel yapılmıştır ve yer yer de kerpiçlerin tutması için kerpiç aralarına ağaç malzeme kullanılmıştır. Buradaki toprak ve taş yakın çevreden sağlanmaktadır.

Eskiden beri süregelen kerpiç meskenler yer yer yerini betonarme binalara bırakmıştır. Ancak toplam 470 hanenin 50 - 55 tanesi betonarme binadır. Yerleşmedeki hane sayılarının dağılımına baktığımızda Mollakendi merkezde 185 hane, Karşıbağ mahallesinde 120 hane ve Güntaşı mahallesinde 165 hane bulunmaktadır.

Ayrıca, bu meskenlerin çatılarında kullanılan malzeme % 90 oranda galvanizli sac. geriye kalanı ise kiremittir. Bazı eski meskenlerde de düz damlara rastlanmaktadır.

4.4.2. Yapı Şekli ve Fonksiyonlarına Göre Meskenler

Yerleşmede konutlar bitişik nizamlı ve büyük çoğunluğu iki katlıdır. Eski ve yeni meskenlerde dikkati çeken ortak bir özellik, evlerin avlu içinde olmasıdır. Ancak, eski meskenlerde alt kat genellikle ahır, samanlık ve kiler olarak kullanılmaktadır. Üst kat ise oturma ve yatma odalarının ve mutfağın bulunduğu yerdir. Üst katta devamlı oturulan girişteki büyük salona Şahnışen adı verilmektedir ve diğer odalara buradan geçilmektedir. Genellikle oturma ve yatma odaları ahırların üstü seçilmiştir. Burada ahırın sıcaklığından faydalanmak için bu yola başvurulmuştur.

Yeni meskenlere baktığımızda bunlar da iki katlı ancak, alt kat da üst kat gibi ev olarak kullanılmakta ve ahır ile samanlık avlu içinde eve bitişik şekilde inşa edilmektedir.

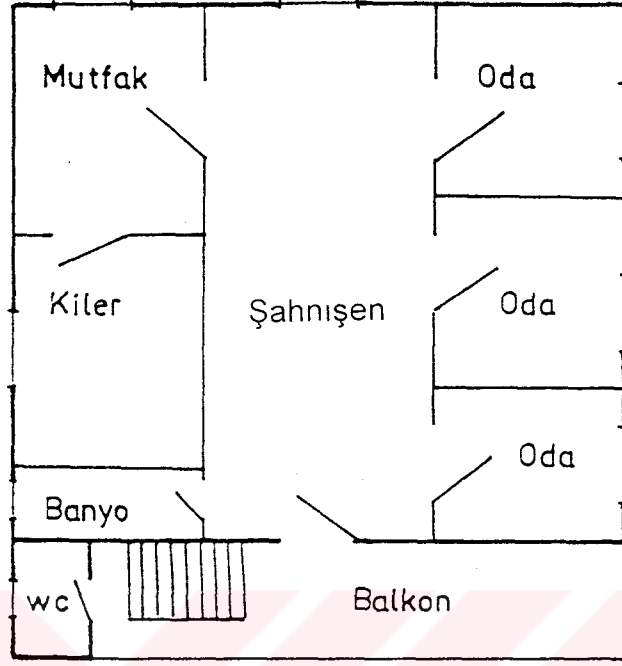
Ev ile birlikte avluda ahır, yem ve tahıl ambarı, odunluk, tandırlık, ocak, kiler, kuyu vb. bölümler bulunmaktadır.

Yapılan yeni meskenler betonarme olmakta ve iç planları kentsel özellikler taşımaktadır. Ayrıca, yapılan bu yeni binalarda ahırlar da genellikle evden ufak tutulmuştur. Özellikle yazlık olarak kullanılan meskenlerin artması buradaki modern yapıları çoğaltmaktadır.

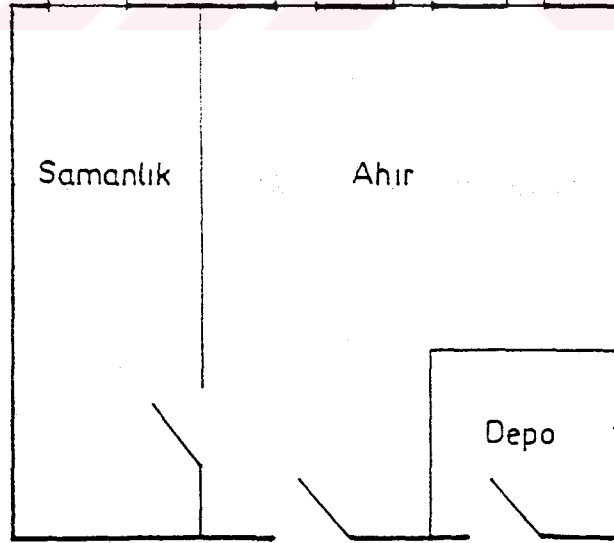
Yerleşmede meskenler sadece oturmak için değil, farklı işlevler için de kullanılır. İnsanların ekonomik ve sosyal işlerini karşıladığı meskenler de bulunmaktadır. Yerleşmede bunların dağılımına bakacak olursak ;

Güntaşı Mahallesinde, 1 sağlık evi , 1 ilkokul, 1 camii, 1 kuran kursu, 1 türbe, 3 kahvehane, 1 bakkal,

Karşıbağ Mahallesinde, 1 camii, 1 ilkokul, 3 kahvehane, 1 bakkal,

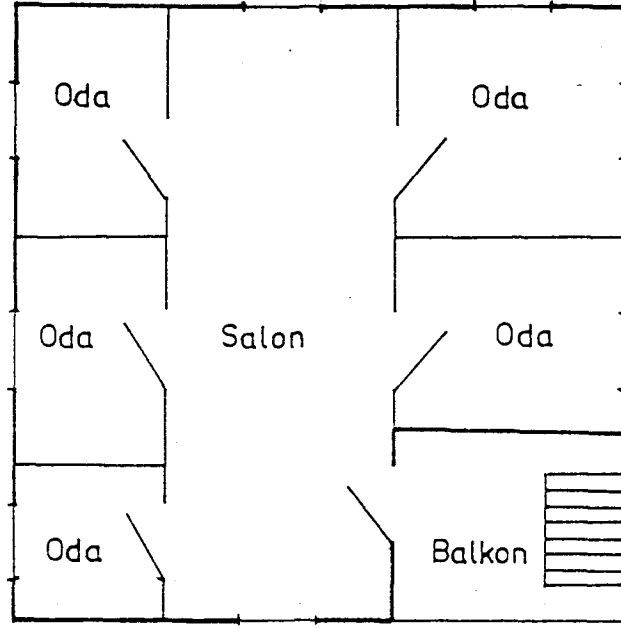

ÜST KAT

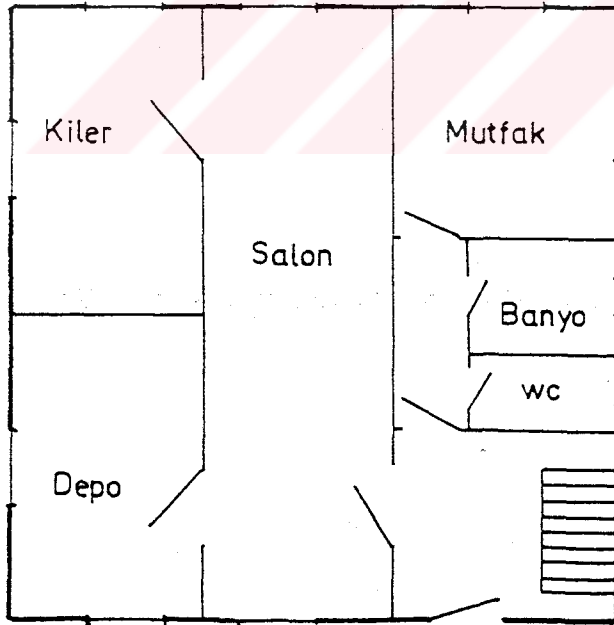

ALT KAT

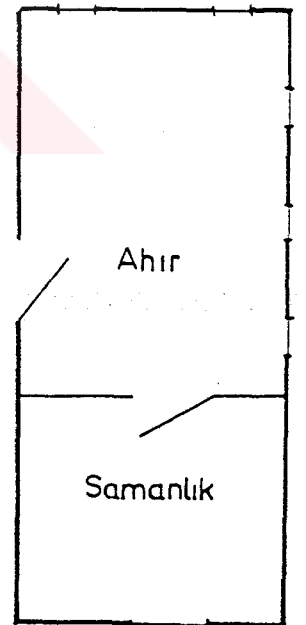
Şekil 9: Mollakendi'deki Eski Konut Planı

ÜST KAT

ALT KAT

Şekil 10: Mollakendi'deki Yeni Konut Planı

Mollakendi Merkezde, 4 kahvehane, 4 bakkal, 1 fırın, 1 kasap, 1 berber, 1 kaynak atölyesi, 1 değirmen, 1 çırçır, Elazığ - Bingöl Karayolu üzerinde benzinlik, su pompa istasyonu, karakol ve yem fabrikası, temizlik malzemeleri üretim tesisi, 1 sağlık ocağı, zirai donatım kurumu, tarım kredi kooperatifi, 1 ilköğretim okulu, 1 camii, 1 türbe ve belediye binası bulunmaktadır.

5. EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Mollakendi yerleşmesinin ekonomik temelini tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Tarımsal ürünler içerisinde ağırlıklı olarak şeker pancarı, pamuk ve buğday üretimi yapılmaktadır. Yerleşmede sanayi faaliyetleri ve ticari aktiviteler fazla gelişmemiştir.

5.1. Tarım

Araştırma sahamız olan Mollakendi de temel geçim kaynağı tarımdır. Tarım üzerinde etkili olan şartlar ise iklim, toprak gibi fiziki coğrafya şartlarıdır. Genel olarak tarımın tanımını yapacak olursak, dar anlamıyla tarım Toprağı işleyerek ondan tarımsal ürünler elde etme sanatı ve tekniğidir." Ancak geniş anlamıyla "Her çeşit bitkisel ürünün yetiştirilmesi, hayvancılık ormancılık, deniz ve kara avcılığı faaliyetlerinin tümüdür" şeklinde tanımlanır (Cillov, 1970).

Mollakendi'de tarımın temel geçim kaynağı olmasının en önemli sebebi hiç kuşkusuz Uluova gibi verimli bir ovanın merkezi sayılabilecek bir alanında yer almış olmasıdır. Tarım arazilerinin zirai değerleri bakımından çok elverişli şartlara sahip olması, iklim bakımından bir çok kültür bitkisinin yetişmeye elverişli iklime sahip olması, şeklinde değerlendirilebilir.

Mollakendi arazisinin büyük çoğunluğunu I. Sınıf sulu tarım arazileri oluşturmaktadır. Bu araziler gerek toprak niteliği gerekse sulama şartları bakımından en önemli ziraat arazilerine karşılık gelir. Hafif ile orta arasında bir bünyeye ayrıca her türlü bitkinin yetiştirilmesine elverişli derinliği ile çok müsait toprak şartlarına sahip olan bu arazinin aynı zamanda egim durumları da elverişlidir. Entansif bir ziraatin uygulamasında esas olan sulama meyil ve drenaj şartlarının elverişliliği nedeniyle ileri usulleri ziraat kolayca tatbik edilebilir. Kısacası bu ziraat arazisi toprak, topoğrafya ve drenaj şartları bakımından hem kuru hem de sulu ziraat için en uygun ziraat alanıdır.

Araştırma sahamızda tarım faaliyetlerini etkileyen en önemli faktörlerden biri de kuraklıktır. Kuraklığın kısaca tanımını yapacak olursak çoğunlukla bitkilerin büyüme zamanına rastlayan süre içindeki yağışsız döneme denir. Kurak ve yarı kurak iklim bölgelerinde bitkilerin vejetasyon devresinde kuraklığı önlemek için yer altı ve yerüstü su kaynaklarından faydalanılır.

Alanımız bu açıdan çok şanslı bir konumda bulunmaktadır. DSİ nin açmış olduğu sondaj kuyularının çok olması, Haringet Çayı'nın buradan geçmesi, Ayrıca Keban

MOLLAKENDİ (ELAZIĞ) BUCAK MERKEZİNİN

ARAZI KABİLİYET SINIFLARI HARİTASI

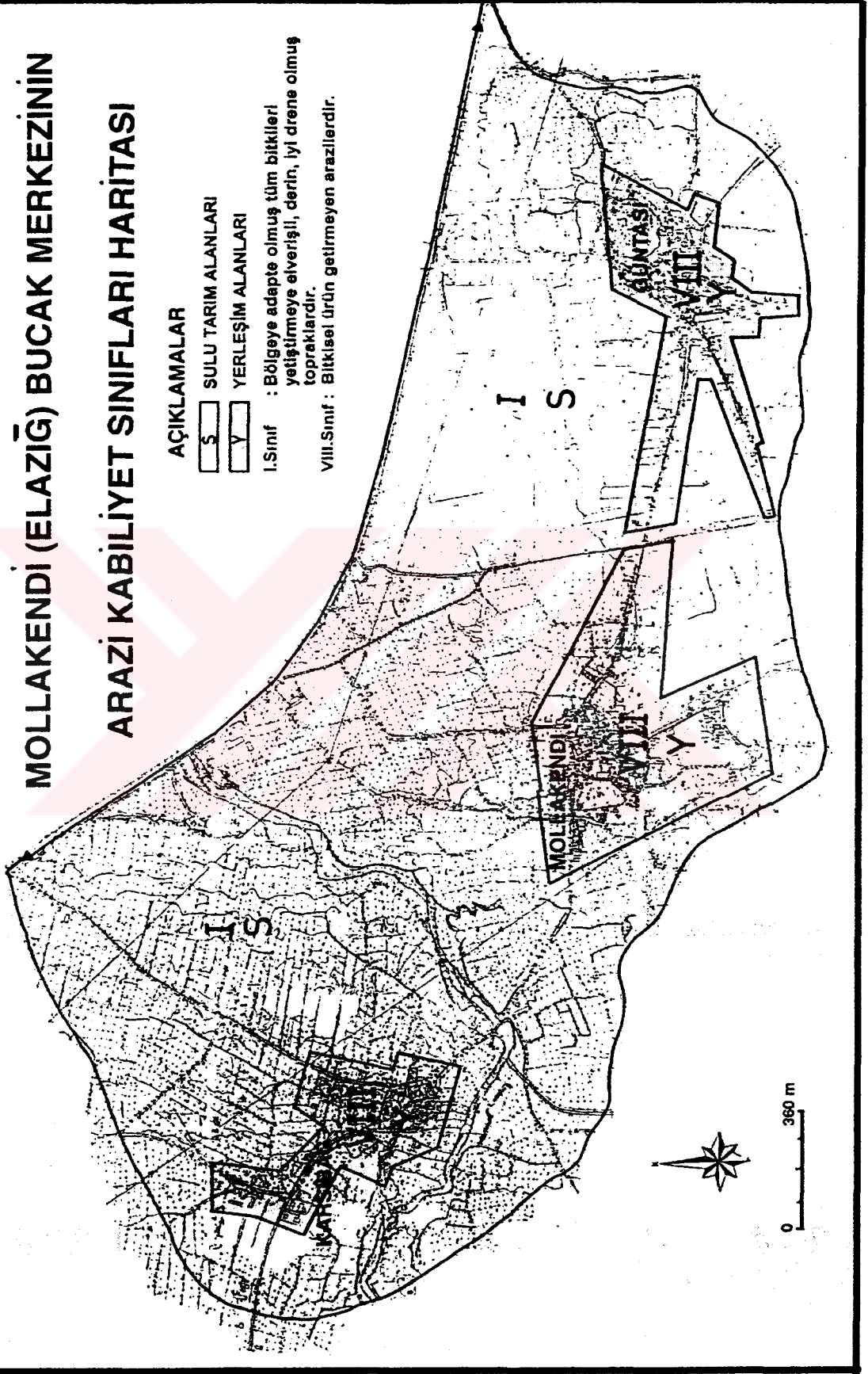
AÇIKLAMALAR

☐ S SULU TARIM ALANLARI

☐ Y YERLEŞİM ALANLARI

I.Sınıf : Bölgeye adapte olmuş tüm bitkileri yetiştirmeye elverişli, derin, iyi drene olmuş topraklardır.

VIII.Sınıf : Bittkisel ürün getirmeyen arazilerdir.

Baraj Gölünden ve Hazar I-II'den gelen suların kanal ağının burada beslemesi alanımız için büyük avantaj sağlar. Ancak sondaj kuyularının bir kısmı ve yeni açılanları şehrin su ihtiyacını karşılamak amacıyla beldenin kuzeyindeki P1 Pompa İstasyonunda toplanıp şehire pompalanıyor. Bunun etkisiyle tarım arazilerinin ihtiyacı olan bir kısım su ortamından uzaklaşmış oluyor, ayrıca küçük su kuyularıda bundan olumsuz etkilenmektedir.

“Şüphesiz tarımda birim alanda verimi yükselten en önemli faktörlerden biriside tarım faaliyetlerinin çeşitli aşamalarda ve kesimlerde amaca uygun tarım makinalarının kullanılmasıdır” (Doğanay, 1989).

Beldenin sahip olduğu tarımsal araç – gereç sayısına bakacak olursak; Belde 75 traktör, 107 römork, 70 pulluk, 89 kültüvator, 55 sap döver, 20 motopomp, 20 kimyevi gübre dağıtıcısı, 23 orak makinesi, 20 ilaç makinesi vardır. (Tarım İl. Müd. 1997).

Tarımda makinalaşma kuşkusuz özel bir önem taşır. Makinanın insan gücü yerine “güç kaynağı” olarak uygulanmasıdır ki sanayi devrimiyle geniş ölçüde mümkün olmuştur. “Ekim ve ürün kaldırma işleriyle ürünlerin değerlendirilmesi işlerinde büyük ölçüde emek kazancı sağlanmıştır. Ayrıca geniş alanların ekilebilmesi tarımsal üretimde büyük artışlar sağlamıştır(Aksöz, 1972).

Mollakendi’de traktör kullanım oranı çok yüksektir. Şüphesiz bu durum daha çok beldenin Elazığ şehir merkezine yakın olması topraklarının verimli olması sulama imkanlarının elverişli olması tarımda makinalaşmayı zorunlu kılmaktadır. Traktör sahiplerinin büyük çoğunluğunun arazisi olmasına karşılık arazisi olmayan ailelerinde traktör aldığı göze çarpmaktadır. Bu durumda olan aileler yapmış oldukları kiracılık veya ortaklıkta ürünlerini taşımak veya traktörü olmayan kişilerin arazilerini dönüm miktarına göre ücret karşılığı sürmek ürünleri kaldırmakla bir gelir sağlamaktadırlar. Bugün belde arazisinin %100 ü traktör ve ekipmanları tarafından işlenmektedir.

“Tarım kesiminde birim alana verimini yükseltici önemli etkenler arasında gübreleme ve münavabeli tarım metotları gelmektedir. Bilindiği gibi aynı toprağın her sene aralıksız olarak ekilmesi toprağın verimini azaltacağından bu toprakların verim değerini muhafaza edebilmek ancak gübreleme yada münavabe usüllerinin tatbiki ile mümkün olabilmektedir”(Tanoğlu, 1968)

Araştırma sahamızda gübre kullanımı uzun yıllardır devam etmekle birlikte son yıllarda gübre kullanımı çok artmış olmasına rağmen arazi kullanımında çok yanlışlıklar vardır. Yanlışlıkların en belirgin şekli ise toprağın hangi gübreye ne kadar ihtiyacı

olduğu araştırılmadan herhangi bir gübrenin geleneksel olarak kullanılması tarım alanlarında beklenen verim artışını düşürmektedir. Yine ekilen bitki türünün gübre ihtiyacına bakılmaksızın arazilerde gübre kullanılması o yılki mahslde verimin düşmesine neden olmaktadır.

Kullanılan yapay gübrenin bir kısmı piyasadan, bir kısmı belde de yer alan Tarım kredi kooperatifinden karşılanır, önemli bir kısmı ise şeker pancarı üreticisine şeker fabrikasından verilir.

Mollakendi de ortalama dönüm başına 100 kg gübre kullanılmaktadır. Buna göre 12.200 000 kg gübre beldede kullanılmaktadır. Ancak bu oran şekerpancarı tarlalarında artmakta 300 kg'a kadar çıkmaktadır.

Alanımızda yapay gübrenin yanısıra doğal hayvan gübreleri de kullanılır. Bunun kullanım şekli genellikle tarlaya kümeler halinde dökülmesidir. Ayrıca hayvan gübresi birçok kırsal alanda olduğu gibi Mollakendi'de de tezek olarak kullanılmakta buda toprağın ihtiyacı olan gübrenin gitmesi demektir.

Sulamalı ziraatin uygulandığı sahalarda tarım alanlarından verimi artırmak için uygulanan başka bir metot ise bitkilerin mnavabeli olarak ekilmesi yani mnavabe sistemidir. Buna dönüşümlü ekimde denir. Zararlı otları temizleyen kökler ile havadaki azotu tespit eden aynı zamanda gmlme ile toprağı zenginleştiren bitkiler toprağa azotlu gübreler kadar faydalı olurlar. Özellikle şeker pancarı ekim sahalarının bu şekilde nöbetleşe ekim yapılması sonucu tarım alanlarında hem verim azalmasını hem de nadas amacıyla tarlaların boş kalmasını önlemektedir.

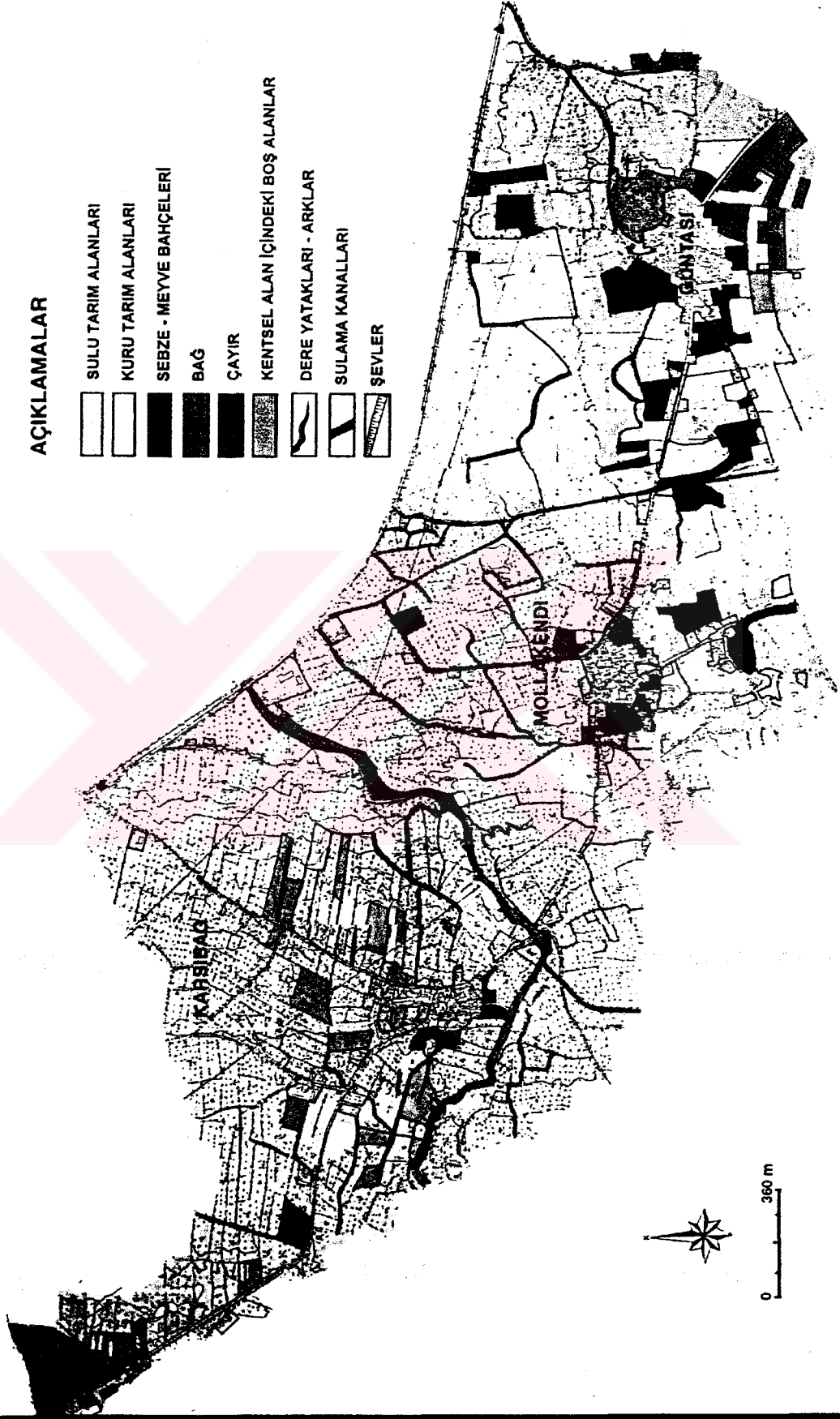
Beldemizde de şeker pancarı üretimi belirlenen tarlalarda dört yılda bir dönüşümlü olarak ekilmektedir. Dönüşüm genellikle buğday, arpa ve pamukla yapılır. Bazen de karpuz ile yapılır.

Mollakendi de yerleşik doku içerisinde arazinin tamamına yakını özel mlkiyettedir. Arazi mülkiyeti kent merkezlerinde ticari dokularda eski konut yerleşik alanlarında küçük parsellerden olmuştur. Merkezden uzaklařtıķa mülkiyet bölünmemiş olup büyük parseller halindedir. Planlama alanı içinde kamu tesisleri (Pompa istasyonu, Tarım Kredi Kooperatifi Ziraı Donatım Kurumu) sağlık tesisleri (Sağlık Ocağı ve Sağlık Evi) Belediye arazileri Milli Eğitim arazileri (3 tane okul) Vakıf arazileri (3 tane camii 2 türbe ve kuran kursu) Milli savunma Bakanlığına ait (Jandarma) arazi dışındaki arazilerin tamamı şahıs arazileridir. Ve bu araziler toplam arazi içinde %85 lik paya sahiptir.

MOLLAKENDİ (ELAZIĞ) BUCAK MERKEZİNİN ARAZI KULLANIMI HARİTASI

AÇIKLAMALAR

	SULU TARIM ALANLARI
	KURU TARIM ALANLARI
	SEBZE - MEYVE BAĞÇELERİ
	BAĞ
	ÇAYIR
	KENTSEL ALAN İÇİNDEKİ BOŞ ALANLAR
	DERE YATAKLARI - ARKLAR
	SULAMA KANALLARI
	ŞEVLER

Tarım üretiminde uygulanmakta olan tekniklere göre ziraat sistemlerini iki gruba ayırmak mümkündür. Bunlar entansif tarım ve eksantif tarım sistemleridir. Entansif tarım "Bilim ve teknolojinin desteklediği ekip dikme ve ekip biçimi faaliyetlerinde birim alana, hayvan başına en yüksek verim alınan tarım sistemidir. Böyle bir sistemde en yüksek verimi sağlamak için bilimsel ve teknolojik yönden alınması gereken tüm tedbirler alınmıştır. Buna karşılık eksantif tarım sistemi çağdaş bilim ve teknolojiden ya tamamen yada kısmen alabilmiş bir sistemdir. Çoğunca üretime çağdaş bilim ve teknolojiden ya tamamen yada kısmen alabilmiş bir sistemdir. Çoğunca üretime çağdaş metotlar egemendir" (Doğanay, 1987).

Alanımızda her iki tarım türünü de görmemiz mümkündür. Eksantif tarım pek yaygın olmamakla beraber kuru tarım alanlarında karşımıza çıkıyor. Özellikle Güntaşı Mahallesi'nin güneyindeki kuru tarım arazilerinde uygulanıyor Entansif tarımın uygulandığı alan ise çok daha geniştir. Ekip biçime faaliyetleri tarım makineleri ile yapılmakta kaliteli ve yüksek verim elde etmek için sürekli değişik tohumlar kullanılmaktadır. İlaçlanma ve gübreleme faaliyetleri gelişmiş durumdadır.

"Tarımsal faaliyet bölgelerinin ekip dikme ve bağ – bahçe tarımı için kullanılan bölümüne tarla denir. Bu kavram dar anlamıyla ekilen bölgeler geniş anlamıyla da her çeşit kültür bitkisinin yetiştirildiği bölgeleri ifade eder. Geniş anlamıyla düşünüldüğünde bağ- bahçe ve meyvelikler gibi tarım arazisi kullanım şekilleri de tarla kavramının kapsamına girmektedir. (Doğanay, 1987)

Alanımızdaki tarlaların bir kısmında monokültür tarım tipi uygulanmaktadır. Bu tarlalarda buğday, arpa, şeker pancarı üretimi yapılmaktadır. Bu tarım arazileri yaklaşık 7649 dekar'dır. Tarımsal arazi kullanım şekillerinden bir diğere tipte Bağ ve Bahçe tarım tipleridir ki belde'de yaklaşık 624 dekarlık tarım arazisi bağ ve bahçe tarlalarıyla kaplıdır. Bağ – Bahçe alanlarının %50'inden fazlası Güntaşı Mahallesi'nde bulunmaktadır. Bağ alanlarından yılda sadece bir defa ürün alınırken meyve bahçelerinden birkaç değişik ürün elde edilmektedir. Meyve ağaçlarının sıraları arasında yonca, çeşitli sebze hatta bazı yıllar buğday üretimi dahi yapılır. Bu tarım tipine "ara tarım veya enter kültür denir.

Belde uygulanan bir başka tarım tipide "polikültür tarım tipidir. Bu ise genellikle tarım toprakları az olan çiftçiler tarafından uygulanmakta olup aynı tarım işletilmesinden birkaç ürünün birlikte veya-ayrı ayrı parsellerde yetiştirildiği tarımsal faaliyet tipidir. Polikültür tarım şekline daha çok geçim tarımı yapan az topraklı

çiftçilerin işletmesinde rastlanılır. Tarım toprakları yetersiz olduğundan ihtiyaç duyulan bazı tarımsal ürünler aynı tarlalarda küçük parsellerde iç içe veya yan yana yetiştirilir.

Beldede tarım alanları ve Bağ bahçelerin dışında mera alanları da bulunmaktadır. Mera alanı yaklaşık olarak 3350 dekadır ve bunun büyük çoğunluğunu Karşıbağ ve Güntaşı mahallerinde bulunmaktadır.

5.1.1. Tahıllar

Mollakendi Beldesinde tahıl tarımı yapılan arazi tarla ziraatına ayrılmış alanının %25 ini kaplamaktadır. Tahıllar içerisinde buğday ilk sırayı alır. Bunu arpa izler. Buğday daha çok pancardan sonra tarlaya ekilir ve toprağın güçlenmesine neden olur. Münavebeli tarımın yanı sıra gübre kullanılması birim alandan elde edilen ürünün artmasını sağlar. Arpa çok üretilmesine rağmen ekonomik açıdan pek fazla değer taşımamaktadır.

Tahıl ürünleri arasında birinci sırayı işgal eden buğday yarı eksantif yarı da intansif metodlarla yetiştirilmesine rağmen ziraat sahalarının en büyük kısmını kaplamaktadır. Buğday ekiminin yapıldığı tarım arazileri daha çok şekerpancari münavebe sahalarına bağlı olarak sulu tarım arazilerinde ekildiği gibi, kuru tarım yapılan arazilerin bir yıl nadasa bırakıldıktan sonraki yılda, buğday ekimi de yapılmaktadır.

Mollakendi de tarım arazilerinin büyük bir bölümünün buğday tarımı için ayrılmasının başlıca nedenleri şöyle izah edilebilir. Türkiye genelinde olduğu gibi köy nüfusunun beslenmesinde kuşkusuz temel besin maddesi buğdaydır. Bu ürün bitkisel besin maddeleri arasında en fazla tüketilen besindir. Gerek ekmeçlik olarak gerekse bir çok unlu besin maddesinin imalinde başrolü bu tahılın unu oynamaktadır. Yine hayvancılıkla uğraşan ailelerin hayvanlarının besin maddesi de buğday saplarından elde edilir. Buğday ürününden elde edilen verim uygulanan metodlarla yıllık yağış etkinliğine ve sulamaya elverişli arazilerle kuru ziraat yapılan tarım arazilerine bağlı olarak yıllık üretim de değişmektedir. Nitekim yağış etkinliğinin iyi olduğu yani buğday ürününün olgunlaşma dönemi olan Mayıs, Haziran aylarında yeterince yağış alındığı yıllar buğdaydan alınan verim artmaktadır. Özellikle kuru ziraat sahalarında bu verim 3 veya 4 katına çıkmaktadır. Yine son yıllarda gerek devlet kanalıyla gerekse çiftçilerin kendi çabalarıyla tohum ıslahı yapılmış birim alanda elde edilen verim artmıştır. Bu nedenle daha önceki yıllarda kuru ziraat alanlarında 1'e 6 ile 8 arasında verim alınırken bugün e

10-12 arasında verim almaktadır. Sulu arazi eski yıllarda 1'e 8-10 arasında alınan verim bugün 1'e 14-15 arasındadır.

Buğday ekim sahaları şekerpancarı bitkisine münavebeli yapıldığı için geniş sahalarda yapılmaktadır. 2001 verilerine göre Belde de 4127 Dekarlık alanda şekerpancarı üretimi yapılmaktadır. Buna göre tahıl üretim alanını kıyaslamamız mümkün ve tahıl üretim alanları da yaklaşık 2700 dekadır. Elde edilen buğday miktarı yaklaşık 1300 tondur. Bu buğday Elazığ'daki ofis ve un fabrikalarına gönderilmektedir.

Dekar başına 200-220 kg saman elde edildiği düşünülürse belde de yaklaşık saman üretimi 600 tonu bulmaktadır Bunun bir kısmı burada tüketilirken bir kısmı da hayvancılıkla uğraşanlara satılır. Ancak son yıllarda hasadın biçer döverlerle yapılması saman miktarını oldukça azaltmıştır.

Buğday ekimi genelde Ekim-Kasım aylarında yapılmaktadır. Kışlık ekimi yapılan buğday kasım ayı sonu ile Aralık ayı başında çimlenmekte kışı kar örtüsü altında geçirdikten sonra Nisan ayı-başından Mayıs sonlarına kadar sap oluşmakta Mayıs ayı sonları ile Haziran ayının ilk iki haftası arasında başaklanmakta Haziran ayı sonu ile Temmuz ayı başlarında olgunlaşmakta Temmuz ayı sonlarından Ağustos ayının sonlarına kadar da hasadı yapılmaktadır. Ekim ayı ortalarında ekimi yapılan kışlık buğdayın yetiştirme devresi için geçen süre 250 ile 270 gün arasında değişmektedir.

Mollakendi de yetiştirilen ve tahıllar familyasından olan bir başka ürün ise arpadır. Buğday üretiminden sonra en fazla üretilen arpanın sulu ve kuru arazilerde ekimi yapılmaktadır. İklim ve toprak özellikleri bakımından aşağı yukarı buğdaya benzemekte farkı ise yetiştirme devresinin daha kısa 80-100 veya 150-180 gün olmasıdır. Ekimi sonbahar veya ilkbahar aylarında yapılır.

Belde'de 470 dekar da arpa ekimi yapılmış dekara verim 200-250 kg verim elde edilmiştir. Toplam üretim ise 105 tondur.

Arpanın hasadı daha çok biçerdöverle yapılır. Bu işlem Haziran ayının son haftasıyla Temmuz ayının ortasına kadar tamamlanır. Ekimi yapıldığı tarım arazileri daha çok buğday ekiminin yapılmadığı şekerpancarı bitkisinin ekildiği sahalarda buğday ekim sahalarında nadasa bırakılmayan arazilerde yapılır.

Tarım arazilerinde münavebeli ekim daha çok şekerpancarı-buğday- arpa şeklinde olduğu için arpa üretim arazileri sınırlıdır.

Üretilen arpanın büyük bir kısmı köylünün hayvanları için tüketilirken geri kalan bölümü ise yakındaki yem fabrikası ile belde sınırları içindeki besi ahırlarına satılmaktadır. Biçerdöverle hasadı için samanından pek yararlanılmamaktadır

5.1.2. Endüstri Bitkileri

Uluova ziraat sahasında buğdaydan sonra en geniş yer kaplayan ürün şekerpancarıdır. Ovada şeker fabrikasının kurulmasından sonra (1956) başlayan ve zamanımıza kadar büyük gelişme gösteren tarım geniş alanlara yaydığı gibi bölge ekonomisinin en önemli ürünü özelliği taşır. Bu gelişme ova doğal şartlarına bu tarım çeşidinin uyması yanı sıra çiftçilerin benimsenmesi sonucunda verim artmıştır. Mollakendi'nde yer aldığı Uluova, Elazığ Şeker fabrikasının %90 ihtiyacını karşılamaktadır. Bu derece yaygın olan ürünü 2001 yılı verilerine göre 19957 ton üretildiğini görüyoruz. Endüstri bitkileri genel üretim içinde %60'lık bir paya sahiptir. Bunun %30'u şekerpancarı diğer %30'u pamuktur.

Pamukta şekerpancarı gibi belde de yapılan önemli endüstri bitkilerinden biridir. Pamuğun yetişme şartları göz önüne alındığında özellikle yağış şartları bu ürünün yetişmesine olanak vermez. Fakat sulanabilen alanlarda yüksek verimli akala cinsi pamuk ziraatı yapılmaktadır. 230 dekarlık alanda yapılan pamuk üretimi yaklaşık 300 tondur. Üretilen pamuk Çukobirlik'e gönderilmektedir. Şekerpancarı -Pamuk -Tahıl münavebeli şekilde ekilmektedir.

Araştırma sahamızda buğdaydan sonra en geniş ekim sahasına sahip kültür bitkisi şekerpancarıdır. Aslında ılıman kuşak bölgelerinde yetişir. Böyle olmakla birlikte sulama tarım metoduyla tropik bölgelerde veya ılık, serin ve nispeten yağışlı bölgelerde de yetiştirilir (Doğanay, 1989).

Sulama şartlarının elverişli olduğu sahalarda yaygın olarak ekimi yapılmaktadır. Yetişme devresi yaklaşık 150-180 gün kadar sürer. Bu devre içindeki fizyolojik faaliyetler bakımından bitkinin farklı sıcaklık istekleri vardır.

En erken Mart ayının 2. Haftasında ve en geç Mayıs ayının başlarında ekilen tohumun çimlenmesi ve toprak üstüne çıkması için günlük sıcaklık ortamları bulunması gerekir (Doğanay, 1989).

Haziran – Temmuz arasındaki devrede şekerpancarı bitkisinin fizyolojik yönden gelişip büyüme devresidir. Ağustos – Ekim ayları bitkinin yumru büyütme devresi" diye adlandırılan üçüncü devreyi oluşturmaktadır. Şekerpancarı bitkisinin sökümlü

genellikle Eylül ayının ilk haftasında başlayıp Kasım ayının sonlarına kadar devam etmektedir.

Şekerpancarı bitkisinin yetiştirme devresi içinde sıcaklık ortalamaları 7 ile 8°C den az veya 18 ile 20°C'den fazla olmamalı (sulama yapılmayan alanlarda); bitkiye 2100 ile 2800°C toplam sıcaklık (kalori) sağlanmalıdır.

Çoğunluğunun ikinci devreye rastlanması kaydıyla yıllık yağış tutarının 500-600 ile 700-800 mm yi bulduğu bölgelerde pancar tarımı yapılabilir. Ancak bu devrelerde sıcaklık ortalamaları 18-20°C yi aşıyorsa buharlaşma yoluyla su kaybının şiddetine göre tarlaların birkaç kez sulanması gerekir (Mutluay, 1963).

Mollakendi de 2001 yılında 4127 dekada şekerpancarı ekimi yapılmıştır. Mart ayının son haftasıyla Nisan ayının son haftasında ekim yapılmaktadır. Ekim işleri beldedeki grup başkanlarına verilen mibzerlerle gerçekleştirilmektedir. Sıralar şeklinde ekilen şekerpancarı bitkisinin sıralarının aralığı 40cm.dir Şekerpancarı bitkisinin tekerlendirilmesi zararlı bitkilerden ayıklanması işleri Mayıs ayı ile Haziran ayı başlarında olmakta sulama daha çok Haziran ayının son haftasında başlamakta ortalama 7 veya 8 defa sulama yapılmaktadır

Şekerpancarı bitkisinin sökümlü şeker Fabrikası şefliğinin belirlenmiş olduğu tarihlerde yapılmaktadır. Daha çok Ağustos ayının son haftasıyla Eylül ayının ilk haftasında sökümlü işleri yapılmaktadır. Şeker pancarı Uluova Şeker pancarı bölge kantarına teslim edilmektedir. Sökümlü işleri Eylül ayı başlarından Kasım ayının sonlarına kadar devam etmektedir.

2001 yılında beldede 4127 dekada 19957 ton şeker pancarı elde edilmiştir. Bu dönemde dekar başına alınan verim 4800 kg dir. 812 çiftçinin şekerpancarı üretimi yaptığı alanda dekar başına elde edilen gelir 241.785.800 TL'dir ayrıca pancar üreticisi başına düşen ortalama gelirden 1.228.897.310 TL'dir

Ayrıca şeker fabrikası tarafından çiftçiye gübre yardımı da yapılmaktadır. 2001 yılında 216.500 kg gübre verilmiş bu gübrenin 100.000kg üre 116.500 kg'ını kompoze gübre oluşturmaktadır.

Belde de şekerpancarı üretim alanları çiftçi ve fabrika görevlileri tarafından ortak olarak belirlenmiştir. Dört ayrı alana ayrılan tarlalarda münavebeli ekim yapılmaktadır. Yani şekerpancarı ekimi yapılan bir tarlaya tekrar sıranın gelebilmesi için 4 yıl geçmesi gerekmektedir. Bu zaman zarfında dönüşümlü ekim yapılmakta ve buğday, arpa, pamuk bazen de karpuz gibi ürünler yetiştirilmektedir.

Çiftçiyi desteklemek amacıyla sadece gübre verilmiyor belli oranda şeker ve para yardımı da yapılıyor.

5.1.3 Bağcılık

Bağcılık kültürün yani üzüm asmasının insan eliyle yetiştirilerek onun meyvesinden yararlanılmaya başlanılmasının tarihi yeterince bilinmemektedir. Böyle olmakla birlikte Anadolu'yu bağcılık kültürünün anavatanı olarak kabul etmek isabetli olur. Çünkü anadolu da asma kültürü ve şarap üretiminin Eskiçağda MÖ: 3500-4000 yıllarında Hititler tarafından başlatılmış olduğu bilinmektedir (Doğanay, 1987).

Beldedeki bağlarla bahçeler genellikle iç içedir. Ancak sadece bağ alanları %2 lik bir tarım alanını kaplar. Yaklaşık olarak 223 dekada bağcılık yapılmaktadır. Beldede bağ alanlarından elde edilen ürünün büyük bir kısmı aile içinde tüketilmekte bir kısmı ise Elazığ Şarap Fabrikasına satılmaktadır.

Bağlar daha çok diğer ürünlerin yetişmesine elverişli olmayan kıraç topraklarda yaygındır. 1960'lı yıllardan sonra Türkiye genelinde olduğu gibi Mollakendi'de tarımsal alanda ürünlerinin yetiştirilmesine imkan verilmiştir. Bu durum şüphesiz dekar başına daha fazla gelir getiren diğer tarım ürünlerinin ekilip veya dikilmesine yol açarken bağ alanlarının daralmasına sebep olmuştur.

Ayrıca bağcılıkta da gelişmeler olmuş bağlar beton direkler vasıtasıyla yükseğe kaldırılmıştır. Bu şekilde asmaların yerle irtibatı kesilmiş ve daha fazla verim elde edilmeye başlanmıştır.

Üretilen üzümler yaş meyve yani "sofralık" olarak tüketilirken bir kısmı da pestil yapımında kullanılır. Bazı aileler ise üzümlerini Elazığ şarap fabrikasına satmaktadırlar. Yıllık üretim ilkbahar aylarında görülen don olayları ve budama yöntemlerine bağlı olarak değişmektedir. Ortalama dekara 100-125 kg verim alınırken toplam 40-50 ton arasında değişir. Başlıca üzüm türleri boğaz kere, öküç gözü ve çeşitli beyaz üzümleridir.

5.1.4. Meyve ve Sebzeler

Bağ alanları dışında yada genellikle bağlarla iç içe olan bahçelerdeki meyve ağaçlarından elde edilen elma, kayısı, armut, incir, nar, erik, vişne, dut, ceviz, şeftali v.b. meyveler tamamen aile içinde tüketilmektedir. Çok az bir kısmı belde içinde veya şehirde satılmaktadır.

Sebzecilik ise Uluova'nın sulanmasından sonra beldeye girmiş ve yaygınlaşmıştır. Beldede yaz sebzelerinden domates, biber, patlıcan, fasulye, soğan, maydanoz, patates yetiştirilmektedir. Ayrıca çevre köylerde bilinen ve rağbet edilen Mollakendi kavunu çok ünlüdür.

Meyve üretiminin yapıldığı alanlar yaklaşık 624 dekadır. Meyve bahçelerinin büyük çoğunluğu (333 dekar) Güntaşı mahallesinde bulunmaktadır. Meyve üretiminde ilk sırayı kayısı ve elma almaktadır.

Sebzeciliğin yapıldığı alanlar ise 606 dekadır. Bunun 500 dekarlık alanında soğan üretimi yapılmaktadır. Soğan (kuru) üretiminin tamamı Karşıbağ mahallesinde yapılmaktadır. Diğer sebzeler ise Güntaşı-Akpınar mahallesinde yoğun olarak bulunmaktadır. Seracılık gelişmemiştir.

5.2. Hayvancılık

Hayvancılık çok yönlü bir ekonomik zenginlik kaynağıdır. Bu besleyici gıda maddelerinden bir grubun (et, süt, yumurta, bal, peynir) bu sahadan elde edilmesi yanında sağladığı endüstri ham maddeleri ile de sanayi faaliyetini çok etkili bir şekilde etkilemektedir. Tekstil endüstrisinde yapağı, deri kösele, süt ve süt mamülleri imaline et sağlanması gibi çeşitli sanayi faaliyet alanları hayvansal endüstri ham maddelerini kullanmaktadır (Doğanay, 1989).

Araştırma sahamızda hayvancılığın tarihçesi şüphesiz beldenin kuruluş tarihiyle birlikte başlar. Hayvancılık geçim ve ticari amaçlı olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Hayvanlar Doğu Anadolu'daki mera hayvancılığından farklı olarak ahırlarda beslenir.

Genel olarak besi ahırları 20-25 m. uzunluğunda 8-10 m. genişliğinde pişmiş tuğladan duvarları yapılı ve besi sığırlarının durak yerleri 2-3 m. arasında değişmektedir. Yemlikler betondan yapılmış olup 70-80 cm. yükseklikte 18-25 cm genişliğinde yapılmaktadır" (Kılıç, 1995).

Beldenin birinci geçim kaynağı tarım olduğu için hayvancılık tarıma ek olarak yapılır. Her evin kendine ait birkaç hayvanı vardır. Bu hayvanlar aile için beslenirler. Beldede özellikle büyükbaş hayvancılık yapılır. 50 manda ve 1912 sığır olmak üzere 1962 baş büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Bu sığırlar tabloda da belirtildiği gibi, yerli ırk, melez ve kültür ırklarından oluşmaktadır. Bunların çoğunluğu melez ırklardır.

Tablo 11 Mollakendi de Hayvan Varlığı

	Büyükbaş Hayvan sayısı						Küçükbaş Hayvan Sayısı			Tek Tırmaklılar		Toplam
	Yerli Sığır	Melez	Kültür	Manda	Koyun	Kıl keçisi	Eşek					
Mollakendi	400	232	10	25	-	-	5	672				
Güntaşı	54	130	15	20	490	15	2	731				
Karşıbağ	150	911	10	5	-	-	3	1074				
Toplam	604	1273	35	50	490	15	10	2477				

Elazığ Tarım İl Müdürlüğü 1997 Verileri

Aileler kendi ihtiyaçlarını karşılamak için hayvancılıkla uğraşırlar. Kendi ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra geri kalan süt ürünlerini (yoğurt olarak) Elazığ'a gtrtp satmaktadırlar. Özellikle süt fabrikasına süt satımında bir artış olmuştur ki, bu artışın en büyük nedeni ise süt verimi yüksek hayvan ırklarının beldede yetiştirilmesinin yaygınlaşmasıdır.

Hayvanlardan elde edilen gelir sadece süt ürünlerinden olmamaktadır. Hayvanların yavruları 1 veya 2 yıl beslendikten sonra aileler daha çok yöresel adları "canbaz" olan hayvan alıcılarına satarlar.

Hayvanların beslenmesi daha çok ailelerin kendi tarım alanlarında ürettikleri saman ve yemle yapılırken son yıllarda Elazığ Yem Fabrikasından fenni yemlerin kullanılması giderek artmıştır. Elazığ şeker fabrikasından sağlanan yaş küspe de hayvanları beslemede önemli bir yer tutar.

Belde de kkbaş hayvancılığın az olmasını entansif tarım ile açıklayabiliriz. Gübrenin büyük lde büyükbaş hayvanlar tarafından sağlanması ayrıca şekerpancarının yapraklarının ve kспенin büyükbaş hayvancılıkta yem olarak kullanılması beslenme açısından büyük kolaylık sağlamaktadır. Büyükbaş hayvanların gücünden faydalanılması beslenme açısından tercih nedeni olmaktadır. Kk baş hayvancılık daha çok Güntaşı mahallesinde yapılmakta ve 490 koyun 15 kıl keisinden oluşmaktadır.

Bir diğer hayvancılık türü ise kümes hayvancılığıdır.

Beldede yaşayan ailelerin hemen hemen hepsinde tavuk bulunmaktadır. Ortalama 10-15 arasında değişen kümes hayvanları beldedeki insanların yumurta ihtiyaını karşılamaktadır.

Mollakendi de yumurta üretimi yapan çiftlikler bulunmasına rağmen Kytdr ve özel tavukçuluk şirketine bağlı 1 tanesi Güntaşı Mahallesinde 4 tanesi Karşıbağ mahallesinde olmak üzere 5 tane tavuk veya piliç yetiştirme iftliği bulunmaktadır. Toplam 34.000 adet tavuk bulunmaktadır.

Eskiden çok yaygın olan arıcılık canlandırılmaya çalışılmış ve daha önce arıcılıkla uğraşan aile sayısı 33 iken şuan 50 aileye yükselmiştir. Kovan sayısı 250-300 arasında değişmektedir. Tarımdaki ilaçlama arıcılığı olumsuz yönde etkilemektedir.

Tek tırnaklı olarak bilinen yk ve çeki hayvanları yok denecek kadar azdır. şuan traktörün çok fazla kullanılması bu ihtiyaı ortadan kaldırılmıştır. Çok az sayıda bulunan eşek sayısı 10 tanedir ve bunları kullanan aileler traktörü olmayanlardır.

6. SANAYİ, TİCARET ve ULAŞIM

Yerleşmede belirgin bir sanayi kuruluşu bulunmamaktadır. Ancak Elazığ Organize Sanayi Bölgesi yerleşime yakın olduğundan yerleşmeyi etkisi altına almıştır. Yerleşmede oturan 16 kişi Organize Sanayi Bölgesine gününbirlik olarak gidip gelmektedir. Sanayide çalışanlar çalışan nüfusun içinde %1,35 gibi bir paya sahiptir.

Yerleşmede küçük sanayi nitelikli olarak Mollakendi mahallesinde bulunan un değirmeni, temizlik malzemesi üreten atölyesi ve kaynak atölyesi bulunmaktadır. Bu tesislerde toplam 6 kişi çalışmaktadır.

Yerleşimde toptan ticaret bulunmayıp parakende ticaret ise her üç mahalleye dağılmış durumdadır. Belde genelinde sadece bakkal, kahvehane, fırın, berber ve çayevi bulunmaktadır. Bunların mahallere göre dağılımı şöyledir.

Tablo 12: Mahallere Göre Ticari Dağılım

	Bakkal	Kahve	Fırın	Berber	Çayevi
Mollakendi	4	3	1	1	1
Güntaşı	1	3	-	-	-
Karşıbağ	2	3	-	-	-
Toplam	7	9	1	1	1

Tablodan da anlaşılacağı üzere her üç mahallede toplam 7 bakkal, 9 kahvehane, 1 fırın, 1 berber, 1 çayevi bulunmaktadır.

Tüm ticari üniteler mahallerin merkez noktalarında ve yol üzerinde toplanmışlardır. Bu ticari faaliyetlerin 8 tanesi gıda maddeleri satış, 10 tanesi konaklama eğlence, 1 tanesi büro ve merkezi hizmetlere girmektedir. Toplam çalışan sayısı 26 kişidir. Ortalama gelir 6.821,428 TL'dir. Dükkanların %40'ı mülk, %60'ı kiradır ve tamamı 1975'den sonra yapılmıştır. Ticarete çalışanların toplam çalışanlar içindeki oranı %2,04'dür.

Yerleşimin ulaşımı karayolu ile sağlanmaktadır. Yerleşim, Elazığ-Bingöl karayoluna oldukça yakındır ve bu yoldan ayrılan yol Karşıbağ Mahallesinden girerek lineer bir şekilde uzanan Mollakendi Mahallesi ile Güntaşı Mahallelerinin içinde geçerek tekrar Elazığ-Bingöl karayoluna çıkmaktadır. Yerleşime en yakın demir yolu Elazığ Organize Sanayi bölgesinden geçmektedir. Hava alanı ise yerleşime 5 km uzaklıktaki Yazıkönak yerleşmesine çok yakın yerdedir.

Yerleşim Elazığ ile karayolu ulaşımı Belediyeye ait olan 2 büyük (38 kişilik) 4 küçük (25 kişilik) olmak üzere 6 otobüs ile (her gün sabah 6:00- Akşam 22:00 arası her saat başı 1 sefer) gerçekleştirilmektedir.

Her üç yerleşimden geçen ve yerleşimleri Elazığ-Bingöl karayoluna bağlayan yol asfalttır. Mollakendi Mahallesi'nin, mahalleyi kuzeyde, jandarma yanından karayoluna bağlayan yol ile Belediye çevresinde bazı anayollar asfalt Güntaşı mahallesi'nin Hazar Yolu ile bazı ara sokaklar asfalt olup bunların dışında kalan yollar topraktır.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde kırsal yörelerin incelenmesi, bunların coğrafi özelliklerinin araştırılması ön plandadır. Bunların ışığı altında, kırsal alanların sorunları ele alınıp, çözümler getirilmeye çalışılıyor.

“Kırsal yerlerin coğrafi, fiziki, sosyal, kültürel ve ekonomik yönden araştırılması ve bu yörelerin ihtiyaçların tespit edilmesi, ekonomik ve sosyal kalkınma ilkesinin önde tutulduğu ülkemizde ön sırayı almaktadır. Ülkemizin sosyal, kültürel, coğrafi ve ekonomik gelişme gayretlerine bilim adamlarımızın ve araştırmacıların katkısını sağlamak ve ülkemizin ihtiyaç duyduğu çeşitli araştırma alanlarını çok iyi tespit etmek, eğitim imkanlarını bu yönlerde yoğunlaştırmak ve imkanları sınırlı yörelerde sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınma ile coğrafya araştırmalarına, toplum kalkınmasına etkili bir şekilde katılabilmesi için uygun bir organizasyon kurulması yani teşkilatlanma şarttır.” (Karaboran , 1987).

Yukarı Fırat Bölümü genel olarak alındığı takdirde, Doğu Anadolu Bölgesinin en iyi nüfuslanmış sahalarından biri olarak görülür. En kalabalık sahaları Elazığ ve Malatya Bölgeleri teşkil eder. Nüfusun büyük kısmı depresyonlarda ve vadilerde toplanmıştır. Hakim yerleşme şekli toplu köylerdir.

Yerleşmenin tarihine baktığımızda oldukça eskidir. Eski Kervan yollarının, yine eski Elazığ-Diyarbakır yolunun, Elazığ - Hazar Santralı ve Elazığ - Bingöl Karayolunun buradan geçmesi yerleşmeyi etkilemiştir. Ancak, geçmişten günümüze baktığımızda yerleşme üzerinde kalıcı etkileri fazla olmamıştır.

Yerleşmede nüfus devamlı olarak düzenli bir şekilde yükselmiştir. Ancak, artış oranları, oldukça azdır. Bunda etkili olan faktörler ise, Elazığ Şehri ve yine Mollakendi'ye yakın olan Organize Sanayii Bölgesidir. Nüfusun bu alanlara kayması buradaki nüfusu uzaklaştırmıştır. 1992 yılında Güntaşı ve Karşıbağ köylerinin Mollakendi'ne birer mahalle olarak bağlanması ile bu yerleşme belediyeye kavuşmuştur. Belediyenin kurulması ile birlikte su şebekesinin oluşturulması, çöplerin zamanında toplanması ve ulaşım hizmetlerinin düzenli olarak verilemesi ile bu yerleşme yavaş yavaş kent karakteri kazanmaya başlamıştır.

Yerleşmede verilen eğitim hizmetleri geliştirilirse, yerleşme daha farklı olacaktır. Yeni hizmete giren ilköğretim okulu nüfusu tutan bir özelliktir. Yerleşmede açılacak olan bir lise hem buradan olan mevsimlik göçleri durduracak hem de çevre köyleri

kendine bağlayacaktır. Bunların yanı sıra, burada iş imkanlarının geliştirilmesi, mevcut imkanların iyileştirilmesi yerleşmeye daha farklı bir görünüm kazandıracaktır.

Mollakendi'nin ekonomisi tamamen tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Yerleşimin arazileri oldukça geniş ve düz araziler olup, arazilerin hemen hemen tamamı 1. derece sulu tarım arazilerdir. Yerleşimde çok sayıda besi çiftlikleri beldenin hayvancılık yönünden ekonomisini etkilemektedir.

Kırsal alanlara yönelik çalışma ve araştırmalar ülkemizde kurtuluş savaşı sırasında başlatılmıştır. Cumhuriyet kurulmadan önce toplanan "İzmir iktisad kongresince" tarım kesimine yönelik bir çok kararlar alınmıştır. Su kararların alınmasında şüphesiz Atatürk'ün tarım sektörünün gelişmesine verdiği önem ve bu kongreyi açış konuşmasında tekrar tekrar vurgulanmasının yeri büyüktür.

Büyük önder Atatürk. 1 Mart 1922'de T.B.M.'ni 3. yasama yılının açılış konuşmasının bir bölümünde şöyle demektedir. "Türkiye'nin gerçek sahibi ve efendisi, hakiki üreticisi olan köylüdür. O halde herkesden, daha çok refah, saadet ve servete hak kazanan ve layık olan da köylüdür. Bu nedenle T.B.M.M. hükümetinin takip edeceği yol bu temel amacın sağlanması yönünde olmalıdır". Ne var ki bu düşünceler Atatürk'ün ölümüyle birlikte rafa kaldırılmış ve günümüzde köyler bir çok problemlerle karşı karşıya kalmıştır. Köylerin sorunlarını anlamak ve bu sorunları ortadan kaldırmak, köylere yönelik hizmetlerin götürülmesi, bu hizmetlerin tesirli olabilmesi, ihtiyaç ve şartlara daha uyumlu bir hale getirilebilmesi için herşeyden önce köyün sosyal ve ekonomik yapısı hakkında bilgi sahibi olmamız gerekir. Aksi takdirde köyleri tanımadan, onların sosyal ekonomik yapılarını ve ihtiyaçlarını incelemeyen götürülen hizmetler çoğu zaman yarardan çok zarara yol açmıştır.

Mollakendi'nin yer aldığı Uluova, Elazığ'ın en geniş ovasıdır. Yükseltisi azalarak Keban Barajına sokulan bu ova kaim bir alüvyol toprak tabakası ile örtülüdür. Uluova'da daha çok buğday, arpa, mısır, pamuk, şekerpancarı, susam, bakla, fiğ, sebze ve meyve ekimi yapılmaktadır. Ayrıca ovadaki bazı köylerde de bağcılıkla uğraşılmaktadır.

Belde 2. derece tehlikeli deprem kuşağında yer alır. Ancak tarihçesi hakkında kesin bir bilgi yoktur. Kasabada tüm alanlar tek ve iki katlı yapılaşmalar için uygundur. Çalışma alanı içerisinde yapılaşmaya engel teşkil edecek tek problem yeraltı suyunun çok yüksek ve yer yer yüzeyde olmasıdır. Böyle alanlarda yeraltı suyunu düşürecek kuyu ve drenajlar yapılması şarttır. Çalışma alanının içerisinde yerleşimin bulunduğu

alanların dışındaki tüm alanlar 1. sınıf tarım alanlarıdır. Bu alanların tarım amaçlı kullanılması gerekmektedir.

Yerleşimin denizden yüksekliği 880 m'dir. Yerleşimin alanı oldukça düz ve düze yakındır. Sadece Güntaşı Mahallesi'nin bulunduğu alanda çok hafif yükseklikte bir tepe vardır.

Yörede karasal iklim egemendir. Genellikle kışlar soğuk ve sert, yazlar sıcak ve kurak geçmektedir. Yöredeki egemen rüzgar kuzeybatı rüzgarı yani karayeldir. Bunu batı kuzeybatı (günbatısı-karayel) ve kuzey-kuzeybatı (yıldız-karayel) izlemektedir.

Güntaşı, Mollakendi. ve Karşıbağ olmak üzere 3 mahalleden oluşan belde de, 1998 yılı nüfusu 2434 olup 470 hane bulunmaktadır. Yerleşmeler ağırlıklı olarak Elazığ-Bingöl karayolundan giren ve önce Karşıbağ Mahallesi'ne uğrayan, sonra Mollakendi Mahallesi'nden geçerek Güntaşı Mahallesi'nden çıkarak tekrar Elazığ-Bingöl karayoluna bağlanan yol üzerinde yerleşmeler kurulmuştur.

Ticari faaliyetler Güntaşı ve Karşıbağ Mahallesi'nde çok az olmak üzere ağırlıklı olarak Mollakendi Mahallesi'nde yoğunlaşmıştır. Her üç mahallede toplam 7 bakkal, 9 kahvehane, 1 fırın, 1 berber, 1 çayevi, olmak üzere 19 ticari birim vardır. Küçük sanatlar olarak Mollakendi Mahallesi'nde sadece 1 temizlik malzemesi üretim atölyesi, 1 kaynak atölyesi ve 1 tane un değirmeni bulunmaktadır. Mollakendi Mahallesi'nde ayrıca 1 Belediye, 1 sağlık ocağı, 1 zirai donatım, 1 tarım kredi kooperatifi bulunmaktadır. Güntaşı Mahallesi'nde ise, 1 adet Sağlık evi, bulunmaktadır fakat hizmet vermemektedir. Bunun yanı sıra her 3 mahallede birer tane ilkokul ve birer tane cami olmak üzere üçer tane okul ve cami bulunmaktadır Ayrıca Güntaşı Mahallesi'nde de 1 tane Kur'an Kursu bulunmaktadır. Genel olarak yerleşim genelindeki kentsel ve sosyal donatım alanları oldukça yetersizdir.

Konutlar genellikle 1 katlıdır ve eski ve kerpiç yapılaşmalardır. Yeni yapılan yapılar betonarme ve genellikle 2 katlıdır. Bunlar ise mevcut yerleşimlerin dışında mahalleleri birbirine bağlayan yol ile mahallelerin Elazığ-Bingöl karayollarına çıkışlarında yapılaşmışlardır. Eski konutlar birbirine çok yakın konumda küme oluşturacak şekilde yapılaşmış tarımsal alan konut farklılaşması sağlamışlardır.

Tarımsal alanlarda yapılar bağ-bahçe mülkiyet sınırları içinde gelişigüzel konumlanmaktadır. Yerleşim günümüz itibariyle kırsal bir yerleşim görünümü sergilemekte, belediye sınırları içerisinde kentsel fonksiyonlar bulunmamaktadır. Ancak

Elazığ kent merkezine olan yakınlığı isteyenlerin kentsel fonksiyonlardan yararlanılmasına olanaklı kılmaktadır.

Mollakendi yerleşmesinin içerisinde bazı doğal eşikler bulunmaktadır. Bunlar 3 mahallenin bulunduğu yerleşimler dışındaki alanların tamamı 1. derece sulu tarım alanlarıdır. Bu alanların tarımsal faaliyetlerde kullanılması gerekmektedir. Ayrıca Mollakendi ve Karşıbağ Mahalleleri arasından geçen Haringet Çayı ile sulama amaçlı kanal ve kanaletler birer eşik oluşturmaktadır. Ayrıca yerleşim alanlarındaki zemin suyunun oldukça yüksek oluşu yapılaşmalarda gerekli tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir. Yine yerleşimin 2. derecede deprem bölgesinde oluşu yapılar da bazı tedbirlerin alınmasını gerekli kılmaktadır. Bunların dışında topografik açıdan yerleşimin arazileri oldukça düz ve düze yakın olması nedeniyle yerleşmeyi engelleyecek bir durum yoktur.

Eşik sentezinde de belirtildiği gibi günümüzdeki yerleşim alanı çevresi I. sınıf verimli tarım topraklarıyla çevrilidir. Karayolları tarafından belirlenen karayolları geçiş güzergahları (Elazığ-Bingöl Karayolu hariç) bu tarım alanlarından geçtiğinden yerleşimin gelecekte gelişmesi bu yollarla sınırlandırılmış ve tarım topraklarının çok az bir kısmı yerleşime açılmıştır. Ayrıca her 3 mahallenin bir bütünlük oluşturmasını sağlamak amacıyla da mahalleler arasında gerekli yerleşmelerin ve donatıların oluşturulması gerekmektedir.

Her yerleşmede olduğu gibi burada da bazı problemler bulunmaktadır.

Fizik açıdan uygun bir ortama sahip olan Mollakendi tarımsal üretimin iyi olduğu bir alandır. Arazinin düz, verimli ve uygun iklim şartları üretimi arttırmaktadır, ancak ürünün pazarlanması yerleşim için önemli problemlerden biridir.

Yerleşmedeki bir diğer problem dışardan aldığı göçtür. Özellikle terörizmin etkisiyle doğudan gelen halkın buraya plansız olarak yerleşmesidir. Burayı yerleşme alanı olarak tercih etmelerinin iki nedeni vardır. Birincisi şehirde arazi maliyetlerinin yüksek olması, ikincisi ise kırsal alanın kendi yaşam tarzlarına uygun olmasıdır. Ayrıca daha önceden buraya yerleşenlerinde etkisi bulunmaktadır.

Birçok kırsal alanda olduğu gibi Mollakendi'de de araziler miras yoluyla iyice parçalanmıştır. Kişi başına düşen tarım arazisi sürekli daralmakta ve birbirinden uzak alanlarda bulunmaktadır. Bu da ekonomik açıdan çiftçiye yük getirmektedir. Miras kanununda yapılacak değişiklikler ve arazilerde toplulaştırma yapılması bu olayı çözecektir.

Yerleşimin kanalizasyon şebekesi yoktur. Yerleşimde fosseptik kuyuları ile adi kuyular ve açık derelere verilen kanalizasyonun yanısıra içme ve kullanma suyunu derin yer altı kuyularından temin eden yerleşimin nüfusunun hızla artması ve bu hızın güç olarak daha da çoğalması eğiliminin bulunması bu sorunu yakın gelecekte hijyenik standartlara uygun olarak çözüme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Çöp belediyece toplanmakta olup Belediye sınırları dışında boş bir araziye boşaltılmaktadır. Gelecekte de bu konuda sistemli bir kararın verilmesi gerekmektedir.

Beldenin içmesuyu ihtiyacı açılan derin kuyulardan karşılanmaktadır. Yeraltısuyu rezerv bakımından oldukça zengin olan Uluova havzası aynı zamanda Elazığ ilinde içmesuyu ihtiyacını büyük bir bölümünü karşılamaktadır. Belde içinde Elazığ ilinin su ihtiyacını karşılamak için kurulmuş Elazığ Belediyesine ait P1 Pompa istasyonu vardır. Bunun etkisiyle de Beldenin ihtiyacı olan su ortamdaki uzaklaşmaktadır. Birçok bahçede artezyen kuyuları kullanılacak düzeyde seviye kaybetmiştir.

Yerleşimin kuzeyinde yer alan Elazığ şehrinin Atıksu Arıtma Tesisi de yerleşme için problem oluşturmaktadır. Özellikle yaz aylarında etrafa yayılan kötü koku çevreyi çok etkilemektedir.

Özet olarak coğrafi etüdünü yaptığımız Mollakendi yaşadığı sorunlarına rağmen kent karakteri kazanma yolundadır. Ekonomik yapısı tarımsal üretime ve hayvancılığa dayalı olan belde Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan diğer kırsal yerleşmelerden pek farklı değildir. Ancak topraklarının verimli olması tarımsal ürün miktarının fazla olmasını sağlamıştır.

8. BİBLİYOGRAFYA

- AKKAN, E. (1972). "Elazığ ve Keban Barajı Çevresinde Coğrafya Araştırmaları" Coğ. Arşt. Der. S.5-6, Syf. 179-211, Ankara.
- AKSİN, A. (1995). 19.yy.'da Harput F.Ü. Sos. Bil. Enst. (Basılmamış Doktora Tezi) Elazığ.
- AKSÖZ, İ. (1972). Doğu Anadolu Kalkınma Sorunları 9. İskan ve Şehir Konf. ve Şehir Enst. Yay., No.12, S. 187-190, Ankara.
- AKTAN, R. (1978). Türkiye İktisadi Ankara Üniv. S.B.F. Yay. No. 425, Ankara.
- ARDEL, A. (1961). Umumi Coğrafya Dersleri Klimatoloji, İstanbul Üniv. Ed. Fak. Coğrafya Enst. Neşriyatı, Genişletilmiş II. Baskı, Cilt 1. İstanbul.
- ARDOS, M. (1979). Türkiye Jeomorfolojisinde Neotektonik; İst. Üniv. Coğ. Enst. Yay. No: 113, İstanbul.
- ARDOS, M. (1984). Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi 1, İ.Ü. Yay. No: 3263, İstanbul.
- ARDOS, M. (1985). Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi 2, İ.Ü. Yay. No: 3321, İstanbul.
- ARSLAN, İ. (1995). Mollakendi (Elazığ) İmar Planı Araştırması.
- AŞAN, M.B. (1992). Elazığ, Tunceli ve Bingöl İllerinde Türk İskan İzleri. (XI-XIII Yüzyıllar) Türk Kültürü Arş. Enst. Yay. N: 125, Ankara.
- AYDIN, T. (1963). Anadolu'da İnsan Toplulukları ve Yerleşme İlkeleri Üzerinde Bir Deneme İstanbul Teknik Üniv. Mimarlık Fak. İstanbul.
- CHAPUT, E. (1976). Türkiye'de Jeolojik ve Jeomorfolojik Tetkik Seyahatleri (Çeviren Ali Tanoğlu) İst. Üniv. Coğ. Enst. No:11, İstanbul.
- CİLLOV, H. (1970). Türkiye Ekonomisi İstanbul Üniv. Yay. No. 1497, İktisat Fak. Yay. No. 226, İstanbul.
- ÇİTCİ, M.D. (1987). Elazığ Merkez Bucak Köylerinde Konut Folklorünün Kartografik Yöntemle İncelenmesi. F.Ü. Sos. Bil. Enst. (Basılmamış Doktora Tezi) Elazığ.
- DARKOT, B. (1943). "Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri Arasında Yukarı Fırat Bölgesi" III. Üniv. Haftası Elazığ. İ.Ü. Yay. No. 196, s. 1-15, İstanbul.
- DEMİREL, A. (1991). Mollakendi Köyü'nün Coğrafi Etüdü. A.Ü.D.T.C.F. (Yayınlanmamış Lisans Tezi) Ankara.
- DENKER, B. (1977). Yerleşme Coğrafyası. İ.Ü. Coğ. Enst. Yay. N:93, İstanbul.

- DOĞANAY, H. (1986). "1980 Genel Nüfus Sayımına Göre Türkiye'de Şehirli Nüfus ve Şehir Sayısındaki Artışlar" Atatürk Üniv. Fen-Edb. Fak. Araştırma Dergisi, Sayı 15, S.1-23, Erzurum.
- DOĞANAY, H. (1987). Ziraat Coğrafyası Atatürk Üniv. Fen-Edb. Fak. Coğrafya Böl. Ders Notları Genişletilmiş İkinci Baskı, Erzurum.
- DOĞANAY, H. (1989). Türkiye Ekonomik Coğrafyası (Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık) Atatürk Üniv. Fen-Edb. Fak. Yayınları. No: 99, Coğrafya Böl. Yay. No:7, Erzurum.
- DOĞANAY, H. (1991). Türkiye Beşeri Coğrafyası Atatürk Üniv. Fen-Edb. Fak. Yay. No: 6. Coğrafya Böl. İkinci Baskı, Erzurum.
- DÖNMEZ, Y. (1960). "Hanege Köyü (Beşeri ve İktisadi Tetkik)" İ.Ü. Coğr. Der. 6, Syf. 56-75. İstanbul.
- EKEN, N. (1972). İlimiz Elazığ. İstanbul.
- ERİNÇ, S. (1953). Doğa Anadolu Coğrafyası. İ.Ü. Coğ. Enst. N:15. İstanbul.
- GEDİZ, A. (1954). "Şeker Pancarının İklim ve Toprak Münasebetleri". T.S.F. A.Ş. Pancar Dergisi. Sayı: 39, S. 18-20, Ankara.
- GÖZENÇ, S. (1977). "Arazi Kullanılması ve Değerlendirilmesinin Coğrafi Yönden Tetkiki" İ.Ü. Coğ. Enst. Der. S. 20-21, Syf. 69-81. İstanbul.
- GÜNEK, H. (1990). Uluova'nın Uygulamalı Hidroğrafyası. F.Ü. Sos. Bil. Enst. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Elazığ.
- HAYLI, S. (1990). Cip ve Poyraz Köylerinde (Elazığ) Nüfus, Yerleşme ve Ziraat. F.Ü. Sos. Bil. Enst. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Elazığ.
- KARABORAN, H.H. (1986). "Şehir Coğrafyası ve Şehirsal Fonksiyonlar". F.Ü. Sos. Bil. Derg. Elazığ.
- KARABORAN, H.H. "Folklor Açısından Doğu Anadolu Bölgesinde Köy Araştırmalarının Önemi". Türk Dün. Araş. Der. Sayı 49. S. 143-158, İstanbul.
- KARABORAN, H.H. (1989). "Elazığ'da Endüstrileşme Faaliyetleri" F.Ü. Sosyal Bil. Der., Cilt 3, Sayı 2, S. 141-146, Elazığ.
- KARABORAN, H.H. (1992). Türkiye Coğrafyasına Giriş. F.Ü. Fen-Edb. Fak. Coğrafya Ders Notları, Elazığ.
- KARABORAN, H.H. (1992). Nüfus Coğrafyası. F.Ü. Fen-Edb. Fak. Coğrafya Ders Notları, Elazığ.

- KILIÇ, A. (1965). Hayvan Besiciliği ve Önemi, Türkiye’de Hayvan ve Hayvancılık, S. 11-17, Ankara.
- KÖKTEN, İ.K. (1952). “Anadolu’da Prestorik Yerleşmelerin Dağılımları Üzerinde Bir Araştırma”, D.T.C.F. Dergisi, Cilt 10, S. 34, Ankara.
- KÖMÜRÇÜOĞLU, E.A: (1962). Yapı Malzemesi Olarak Kerpiç ve Kerpiç İnşaat Sistemleri. İ.T.Ü. Mimarlık Fak. Yayını, İstanbul.
- MUTLUAY, M. (1963). Şeker Endüstrisinde Teknoloji T.Ş.F. A.Ş. Yay. No. 99, Ankara.
- ÖZÇAĞLAR, A. (1997). Türkiye’de Belediye Örgütlü Yerleşmeler (Kasabalar, Şehirler) Ekol Yay. Evi. Ankara.
- ÖZGÜÇ, N. (1994). Beşeri Coğrafya’da Veri Toplama ve Değerlendirme Yöntemleri. İ.Ü. Yay., N. 3849, İstanbul.
- SALER, A.Z. (1993). Elazığ Şeker Fabrikası ve Şeker Pancarı Ekim Alanlarının Dağılışı, F.Ü. Sos. Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- SERGÜN, Ü. (1975). Beşeri Coğrafya Açısından Bir Araştırma ULUOVA İstanbul Üniv. Edb. Fak. Yay. No. 2029, Coğrafya Enst. Yay. No. 82, İstanbul.
- ŞENGÜN, M.T. (2000). Uluova’da Jeomorfolojik Ana Birimlerle Arazi Kullanımı Arasındaki İlişkiler. F.Ü. Sos. Bil. Enst. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Elazığ.
- TANOĞLU, A. (1945). Türkiye’de Çiftçi Nüfus Yoğunluğu Meselesi Türk Coğr. Der.. Sayı 7-8, S. 109-118, Ankara.
- TANOĞLU, A. (1954) “İskan Coğrafyası Esas Fikirleri Problemler ve Metot” Türkiyat Mecmuası, Cilt 11, S. 1-32, İstanbul.
- TANOĞLU, A. (1968). Ziraat Hayatı İ.Ü. Yay., No. 117, Coğr. Enst. Yay. No. 8, İstanbul.
- TANOĞLU, A. (1969). Nüfus ve Yerleşme. İ.Ü. Yay., No. 1183, İstanbul.
- TATAR, Y. (1990). “Elazığ Çevresinde Fırat Havzasının Genel Jeoloji ve Yeryüzü Şekilleriyle Jeolojik yapı Arasındaki İlişkileri”, Fırat Üniv. Coğrafya Sempozyumu, 14-15 Nisan, S. 273-275, Elazığ.
- TONBUL S. (1985). Kuzuova-Hasandağı ve Çevresinin (Elazığ Batısı) Fiziki Coğrafyası F.Ü. Sos. Bil. Enst. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ.
- TONBUL, S. (1987). “A. Elazığ Batısının Genel Morfolojik Özellikleri ve Gelişimi Jeomorfolojisi Dergisi, Sayı 15, S. 37, Ankara.

- TONBUL. S. (1987).-“B. Elazığ Batısının Bitki Örtüsü Özellikleri” F.Ü. Sos. Bil. Der. Cilt 1, S. 209-224, Elazığ.
- TONBUL. S. (1988). “Elazığ Batısının Toprak Coğrafyası” F.Ü. Sos. Bil. Der., Cilt 3, S. 211-233, Elazığ.
- TONBUL. S. (1990). Elazığ Çevresinin İklim Özellikleri ve Keban Barajı'nın Yöre İklimi Üzerine Olan Etkileri. F.Ü. Coğr. Semp. Syf. 275-293, Elazığ.
- TUNÇDİLEK. N. (1964). Türkiye İskan Coğrafyası – Kır İskanı (Köy Altı İskanı Şekilleri), İ.Ü. Edb. Fak. Yay., No. 1283, Coğr. Enst. Yay. No. 49, İstanbul.
- TUNÇDİLEK. N. (1971) “Kır Yerleşmeleri, Köyaltı İskan Şekilleri” Türkiye Coğrafi ve Sosyal Araştırmalar. İstanbul.
- TURHAN. A. (1994). Kuyulu Köyünün (Elazığ) Coğrafi Etüdü. F.Ü. Sos. Bil. Enst. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Elazığ.
- TÜMERTEKİN. E. (1978). Beşeri Coğrafyaya Giriş. İ.Ü. N:2464, İstanbul.
- ÜNAL, M.A. (1989). XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566) Türk Tarih Kurumu Yayınları, XIV Dizi. Sayı 7. Ankara.
- YALÇINLAR. İ. (1990). “Fırat Havzasında Ekonomik Gelişmeler ve Coğrafi Şartlar” F.Ü. Coğrafya Sempozyumu, 14-15 Nisan, S. 299, Elazığ.
- YİĞİT. A. (1994). Sivrice-Maden Yöresinin mevzii Coğrafyası. F.Ü. Sos. Bil. Enst. (Basılmamış Doktora Tezi) Elazığ.
- YÜCEL. T. (1987). Türkiye Coğrafyası, T.K.A. Enst. Yay. N. 68 Ankara.
- YÜCEL, T. (1990). “Bir Coğrafyacı Gözüyle Elbistan – Palu Oluğu” F.Ü. Coğr. Semp. Syf. 290-305, Elazığ.

RAPORLAR VE BÜLTENLER

Devlet İstatistik Enstitüsü: 1935-1990 Dönemine Ait Nüfus İstatistikleri

Devlet Su İşleri: Elazığ- Uluova İstikşafı Arazi Tasnif Raporu Etüd ve Plan Dairesi,
Ankara, 1958.

Elazığ-Uluova Projesi İstiksal Raporu Etüd ve Plan dairesi, Ankara 1961.

Elazığ-Uluova Projesi Zirai Ekonomi Raporu, Cilt I-II, IX Bölge Müdürlüğü, Elazığ,
1969.

Uluova ve Elazığ Ovaları Hidrojeolojik Etüd Raporu Enerji ve Tabii Kaynaklar
Bakanlığı, Yay. No. 697, Ankara, 1970.

Elazığ-Uluova Pompaj Sulaması, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı IX. Bölge Müdürlüğü,
Elazığ, 1987.

Harita Genel Müdürlüğü: 1/25000 Ölçekli Türkiye Topoğrafya Haritasının Mollakendi
ile İlgili Paftaları. 1987.

Elazığ 1967 İl Yıllığı, Bingöl Matbaası 1970. Elazığ.

Elazığ 1992 İl Yıllığı, Aydoğdu Ofset, Ankara.

Elazığ Valiliği 1998, Elazığ İl Yıllığı, Fersa Matbaacılık, 1998, Ankara.

Elazığ Valiliği (ELESKAV). 1998, Elazığ Projesi (2000'li Yıllara Hazırlık Çalışmaları)
ELESKAV Yayın No: 4, Cilt: 1-2, Elazığ.

İmar ve İskan Bakanlığı Planlama ve İmar Genel Müdürlüğü, 1968, Elazığ – Keban
bölgesi Fiziki Yerleşme Planı, Kral Matbaası, İstanbul.

Köy İşleri Bakanlığı Toprak Su Genel Müdürlüğü 1978, Elazığ İli Toprak Kaynağı
Envanter Raporu, Ankara.

Köy Hizmetleri, 1997, Elazığ İli Arazi Varlığı; T.C. başbakanlık Köy Hizmetleri
Genel Müd. Yayınları, Ankara.

Köy İşleri ve Kooperatifleri Bakanlığı Toprak ve İskan İşleri Genel Müdürlüğü
Planlama Dairesi Başkanlığı 1981: Köy Envanter Etüdü Anketi- Ankara.

9. FOTOĞRAFLAR

Foto 1 : Mollakendi Mahallesinden bir görünüm

Foto 2 : Güntaşı Mahallesinden bir görünüm

Foto 3 : Gntaşı Mahallesinden bir grntm

Foto 4 : Karabağ Mahallesinden bir grntm

Foto 5 : Güntaşı Mahallesi'nin Yığma tepeden görünümü

Foto 6 : Mollakendi Mahallesi'nde yer alan tarihi camii ve
"Molla Ahmed-i Pekevi" türbesi

Foto 7 : Karşıbağ Mahallesiinden geçen Haringet Çayı

Foto 8 : Haringet Çayı üzerinde Mollakendi ile Karşıbağ'ı birbirine bağlayan köprü

Foto 9 : Mollakendi Belediye Binası

Foto 10 : Mollakendi'nin yeni Belediye Binası

Foto 11 : Güntaşı Mahallesiinde yer alan Yıgma Tepe (Hyk)

Foto 12 : Mollakendi'de ulaşıımı sağlayan araçlardan biri

Foto 13 : Belediye araçlarının bakım-onarım ve park yapıldığı alan

Foto 14 : Mollakendi İlköğretim Okulu

Foto 15 : Tarım Kredi Kooperatifi

Foto 16 : Belde ihtiyaçlarını karşılayan firın

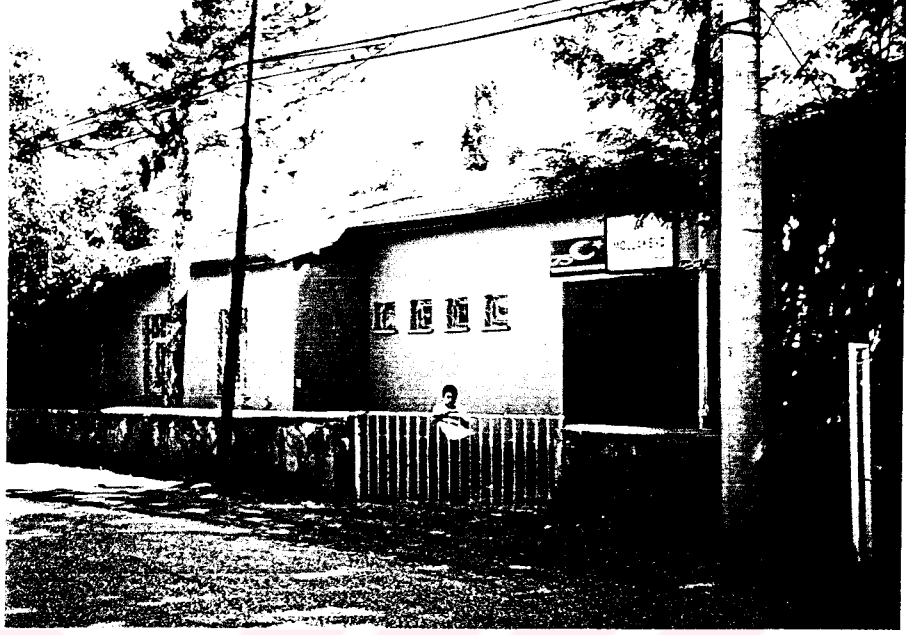

Foto 17 : Mollakendi Merkezde yer alan Sağlık Ocağı

Foto 18 : Güntaşı Mahallesinde yer alan Sağlık Evi

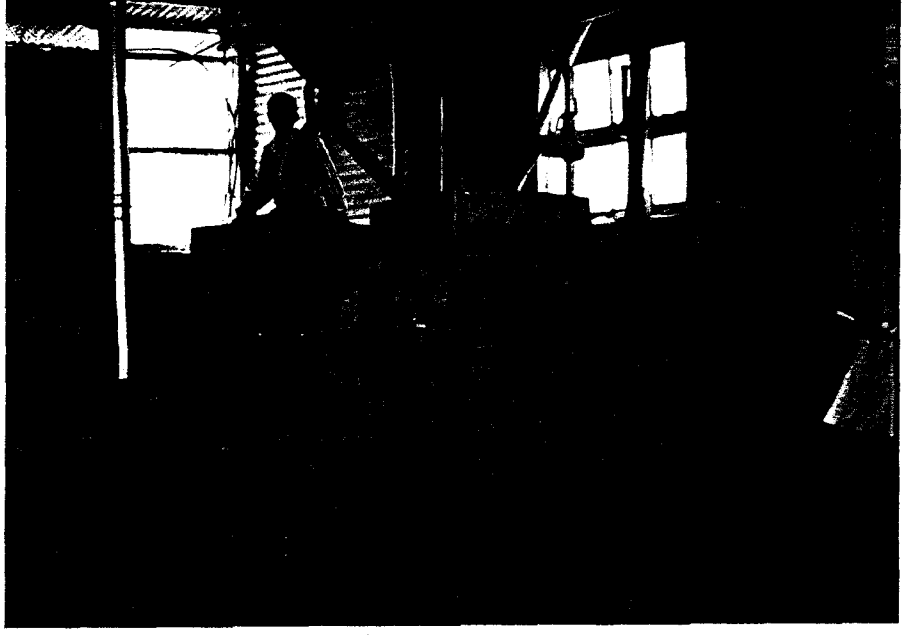

Foto 19 : Mollakendi Mahallesinde yer alan değirmen

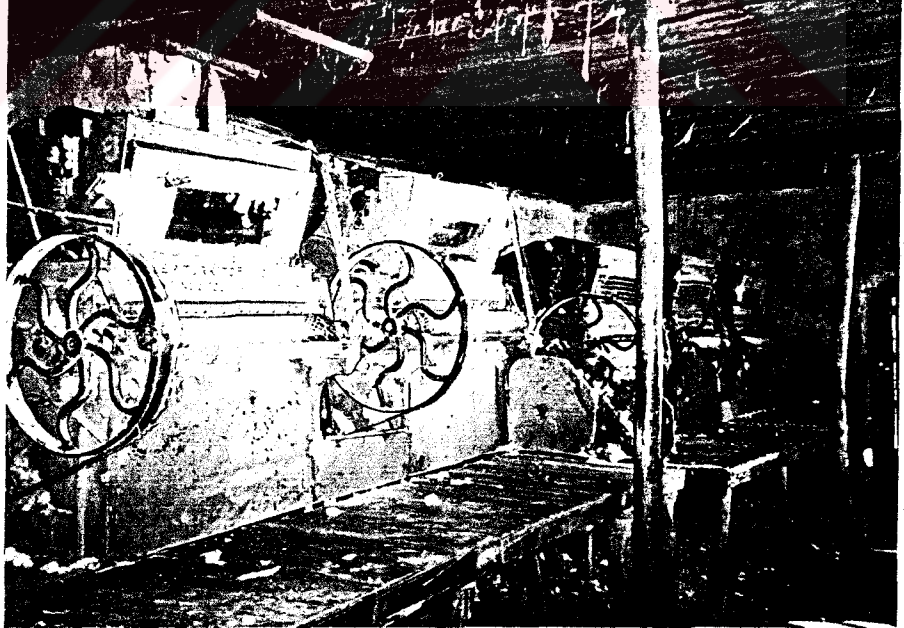

Foto 20 : Küçük bir çırçır atölyesi

Foto 21 : Mollakendi'de Temizlik Malzemesi üretimi yapan tesis

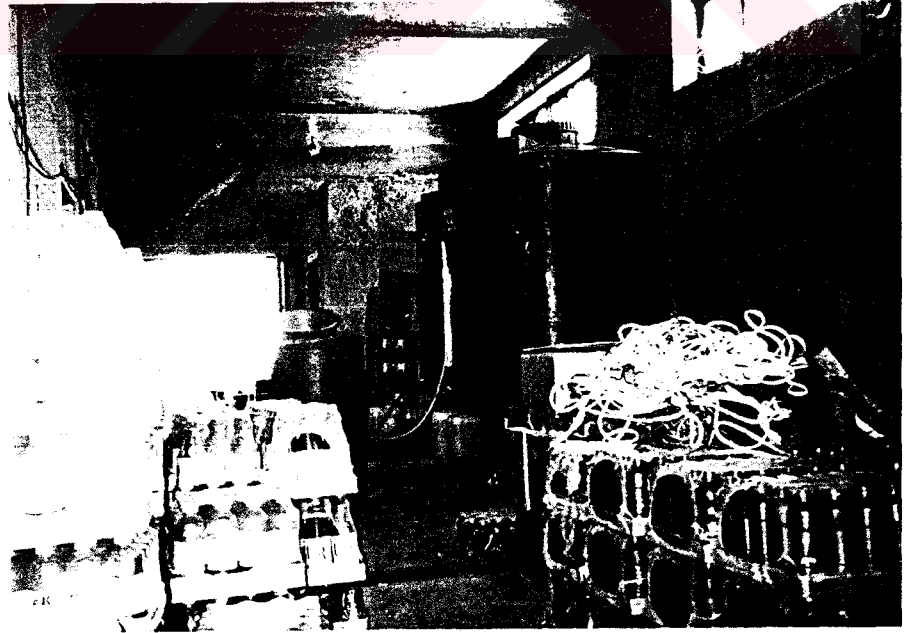

Foto 22 : Mollakendi'de Temizlik Malzemesi üretimi yapan tesis

Foto 23 : Güntaş Mahallesiindeki Hacı Ömer Hüda'i Baba Türbesi

Foto 24 : Yazlık olarak kullanılan bir alan

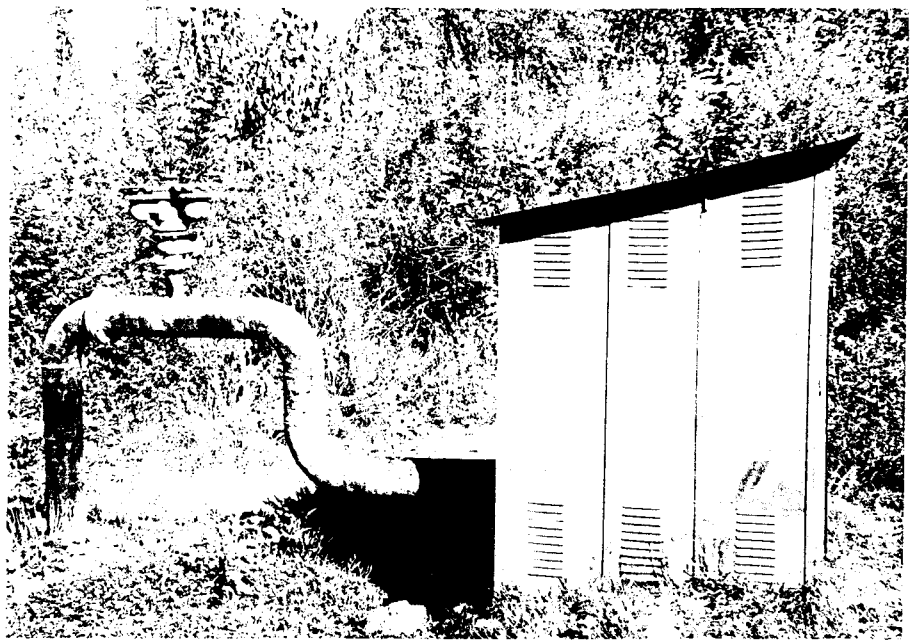

Foto 25 : P1 Pompa İstasyonuna su sağlayan artezyenlerden biri

Foto 26 : Elazığ Belediyesine ait P1 Pompa İstasyonu

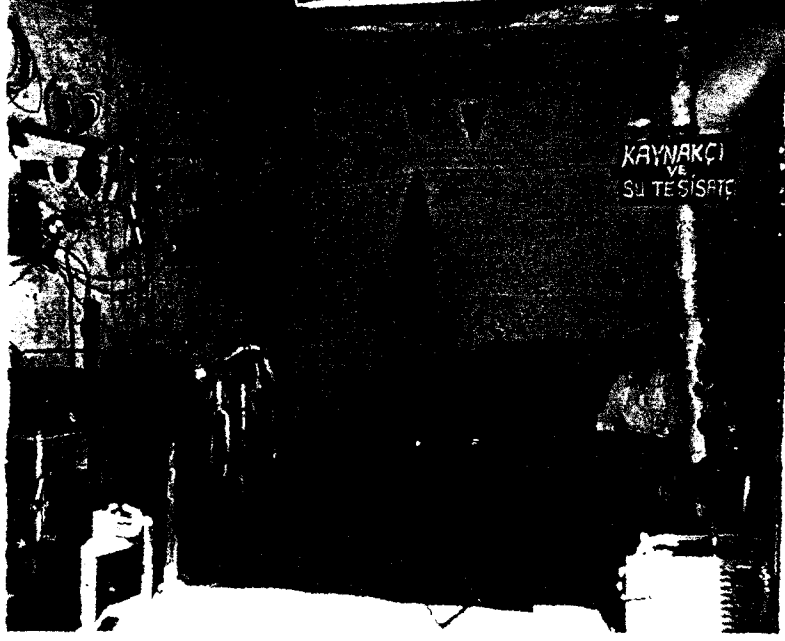

Foto 27: Mollakendi Mahallesinde yer alan kaynak atölyesi

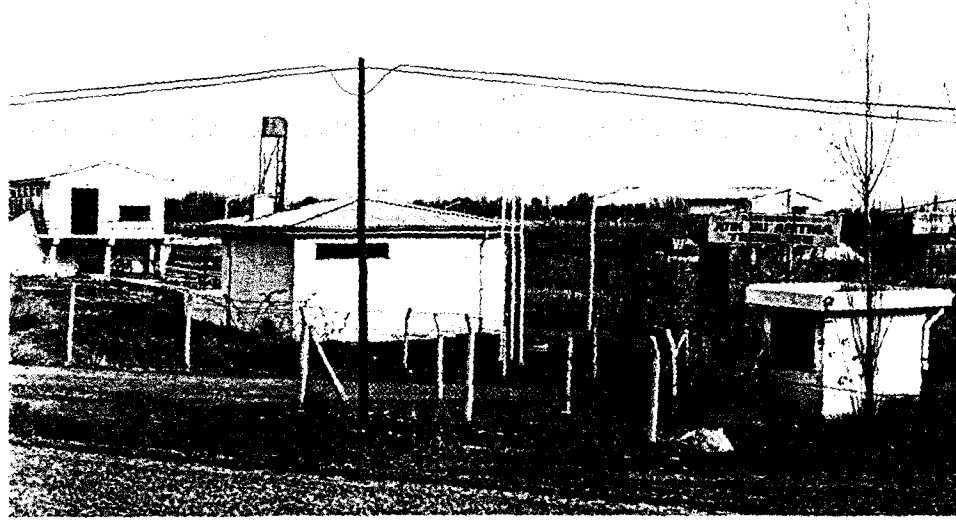

Foto 28: Elazığ Belediyesine ait Atık Su Arıtma Tesisleri

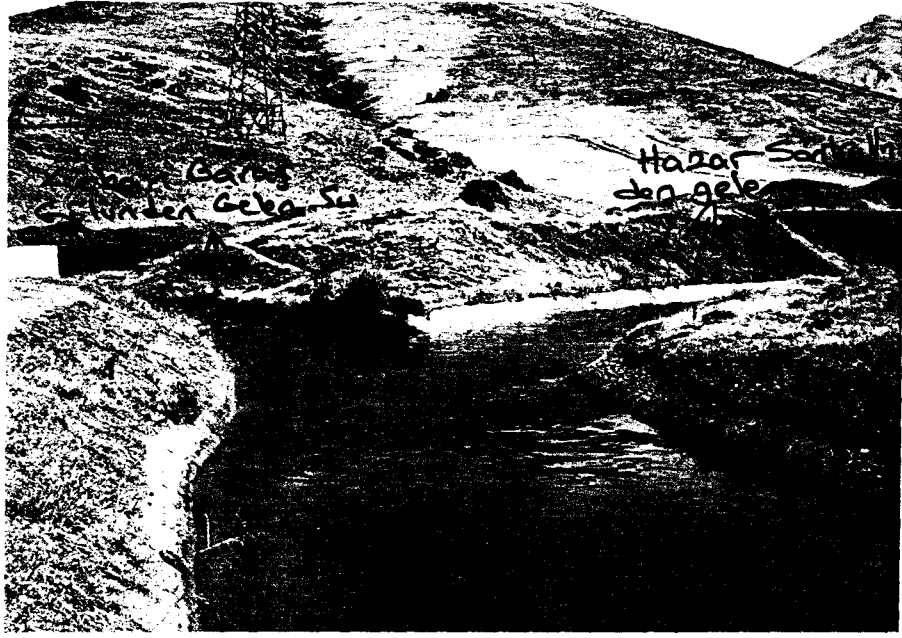

Foto 29: Keban Baraj Gölünden ve Hazar Santralinden gelen suların birleştiği alan

Foto 30 : Sulamada faydalanılan kanal ve kanaletler

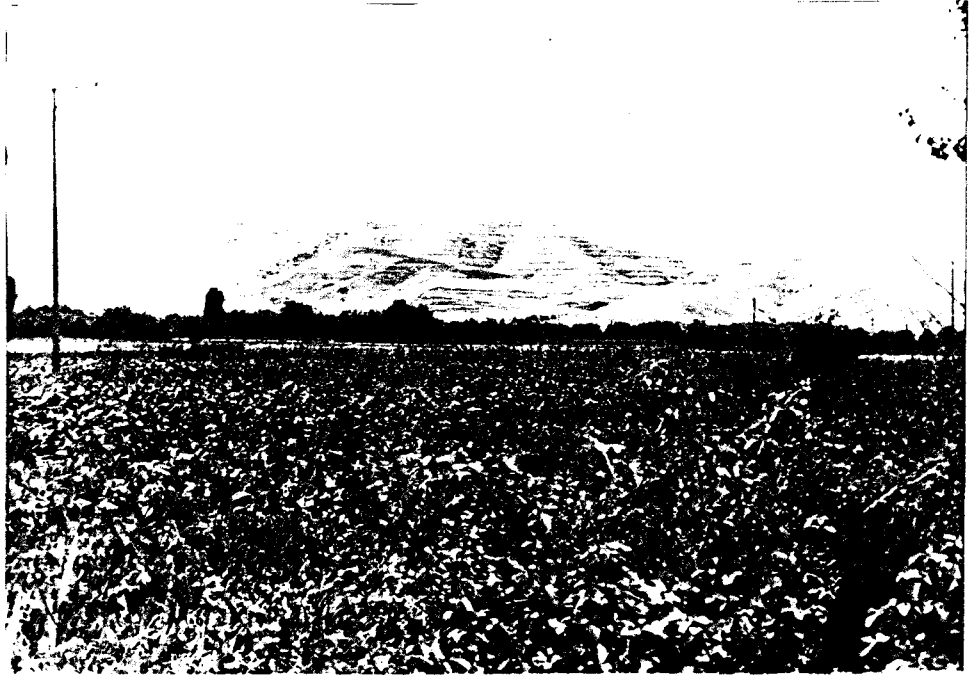

Foto 31 : Şeker pancarı üretim alanları

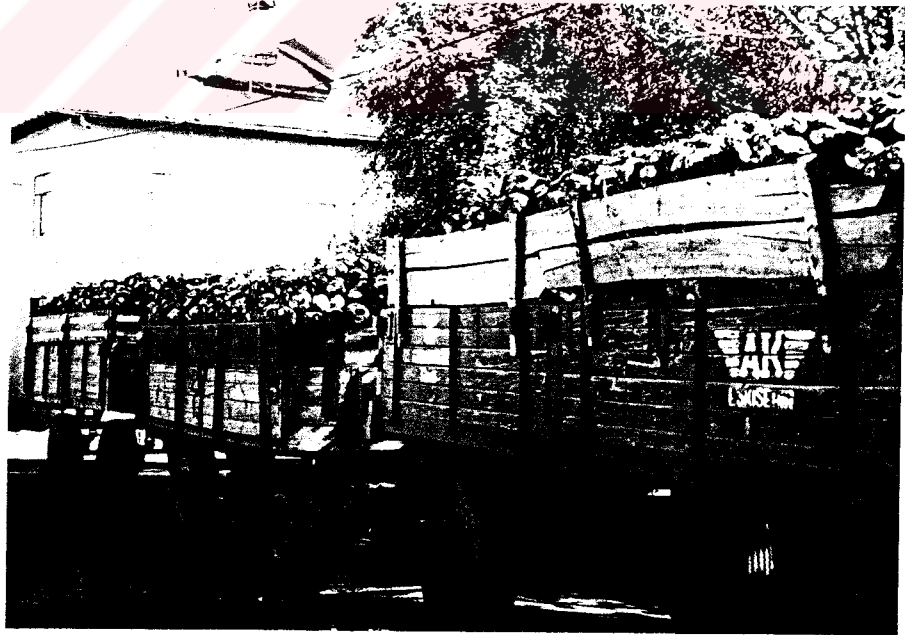

Foto 32 : Şeker Fabrikasına götürülmek üzere toplanmış şeker pancarı

Foto 33 : Karşıbağ mahallesinde soğan tarlaları

Foto 34 : Pamuk üretimi yapılan tarlalar

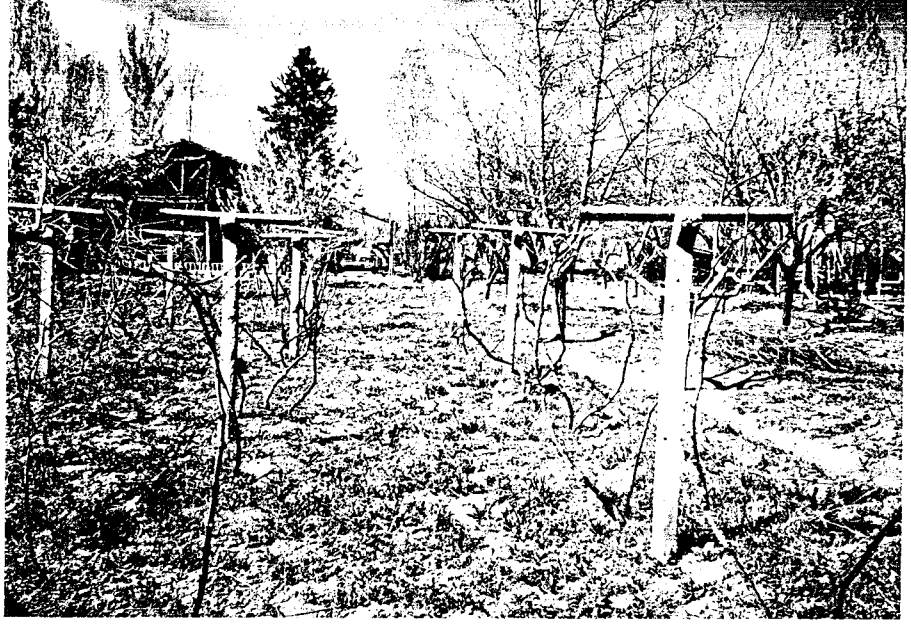

Foto 35 : Modern teknikle bağcılık yapılan bir bağ

Foto 36 : Beldede üretilen beyaz üzüm türlerinden biri